

SLOVENSKI NAROD.

Na vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. na mesec, po 30 kr. za četrt leta. —

Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongre-nem trgu št. 12.

Upravnštvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

1868 — 1893.

„... Vera spreminja ljubezen domovinsko v dogmo, življenje rodoljuba v svečenstvo in ako treba v mučeništvo ...“

„... Ako se pa vera ne drži svojega smotra, tedaj navdaja nas s sovraštvom mesto s ljubeznijo domovinsko, ker nam domovine ne kaže več kot domovje, temveč kot ječo duše ...“

„... Danes pa sem osvedočen, da bi kardinalu Santjaškemu prišedemu v Rim vzeli dostojanstvo, ker je dejal, da je mogoče soglasje in sporazumjenje mej težnjami cerkve in neprodalnimi pravicami človeštva ...“

Emilio Castelar.
Govor o duševni svobodi (5. majnika 1869)

zira joč se na kulturno gibanje naroda slovenskega v zadnjih pet in dvajsetih letih, zabeležiti sme kronist veselo napredovanje v marsičem — a vsestranskega napredka ne more. Narodna ideja v svoji najprimitivnejši obliki je pač globlje in globlje prodrila v Slovence, opilili, ublažili in obogatili smo jezik materni z lastno pridnostjo in brez poklicane pomoči, trden temelj-kamen postavil je narod slovenski svojemu kulturnemu obstanku v svetovni literaturi, vzdramila se mu je samozavest in prostje je dihati navzlic mrzlim vetrovom, brijočim doli z nemškega severa — a mnogo teh pridobitev preti nam sedaj zopet uničiti slana kulturne reakcije, padša v zadnjih letih na zemljo slovensko.

Tistega čistega, globokega rodoljubja, ki si je pred pet in dvajsetimi leti na velečastnih taborih stvarjal v duhu „zjedinjeno Slovenijo“, tistega navdušenega hrepenenja po kulturnih pridobitvah človeštva, ki nam je rodilo tudi še najboljše naše novejšje pisatelje in pesnike — vsega tega danes ni več povsodi, ljubezen domovinska kuje se v tesne in iz duševne tesnorsrčnosti rodivše se sponse, znanstvenemu in kulturnemu našemu hrepenenju pa se že pri prvih njegovih korakih stavljajo meje, katere so drugi mogočnejši narodi že davno predrli. — Žalosten znak sedanjega slovenskega življenja je ta prikazen, mnogo, mnogo naših najboljših močij nam je že uničila, a ker se ima z njo v javnosti boriti v prvi vrsti tudi naš list, zategadelj je veren kronik zgodovine njegove ne sme zamolčati.

Iščočemu prisprodo be tej priložnosti v zgodovini ostalih evropskih in zlasti katoliških narodov, prišlo mi je v roke drobna knjižica, na kateri me veže poseben spomin izza mladih dijaških let. V šolski nalogi iz nemškega jezika naštet in oceniti nam je bilo najslavnejše govornike svetovne zgodovine. Vsakdo odzval se je tej nalogi, kakor je vedel in znal; mrgolelo je v naših zvezkih Demostenov, Ciceronov, Petrov Amienskih, Lutrov, Mirabeaujev in celo Bismarkov itd., a par dnij pozneje konstatoval je

profesor zgodovine (naj izrečem tudi na tem mestu svojo globoko hvaležnost dičnemu rodoljubi in učitelju!), da celi sedmi razred ne pozna največjega govornika našega stoletja. In tačas sem prvič slišal ime — Emilio Castelar. Skoro potem zasledil sem pri starinarju najznamenitejše govore velikega španskega rodoljuba in tudi danes leži pred menoj njegov govor „o duševni svobodi“.

Pristno zrcalo usiljenega versko-kulturnega boja je ta govor in prečitavšemu to prostodušno veroizpoved jednega izmed najidejnejših politikov našega veka, dozdelo se mi je, da je tudi zrcalo istega kulturnega boja v Slovencih. Že tu pa naj slovesno protestujem zoper vsako identifikovanje naših razmer z novodobnimi takozvanimi kulturnimi boji na Nemškem in Ogerskem. Ne zoper neskajeno vero Izveličarjevo, katero hranimo v srcih kot najdražji zaklad, nego le zoper brezmejno posvetno gospodstvaželjnost nekaterih slojev cerkvene hierarhije, zoper zlorabo moči, dane od Boga v posvetne svrhe, borila se je stranka Castelarjeva pred pet in dvajsetimi leti in borimo se mi današnji dan. In da je bil Castelarjev boj upravičen, da je upravičen tudi naš odpor zoper iste težnje — v to bodi nam dokaz zgodovina katoliških narodov.

Da mi pa ta ali ona liga ne bo v blato brezverstva podirala ter kot nekrščanskega framazona ožigosala idejalnega španskega rodoljuba, navedem naj tu iz že omenjenega njegovega govora v španskem narodnem zastopstvu nastopni preznačilni odstavek:

„Nekaj želim povedati, gospoda slavna, in to spregovoril bom v najgloblješem notranjem prepričanju, kakor da bi stal pred Bogom in kakor da bi Bog zahteval na sodni dan od mene računa o dobri ali slabi uporabi skromnih mojih duševnih močij ... Ako bi se kdaj zopet vrnil sem, tedaj bi gotovo ne pristopil k protestantizmu, od čigar mrzloti bi odrevenela moja duša ter otrpnilo moje srce; obrnil bi se zopet k posvečenemu altarju, ki mi je udahnil najblažja čutila mojega življenja, na kolena bi padel pred sveto devico, katera je s svojimi milim, blažilnim nasmehljajem proti nebu dvignila prve gibleje mojega srca ... in ko bi umiral, tedaj bi iskal tolažbe pod križem, ki mi varuje ono kar mi je najblažje in najdražje na tem svetu: grob materin“.

Tak krščijan, tak katolik bil je torej Emilio Castelar, najduhovitejši in najpogumnejši bojevnik zoper posvetno nadvlado cerkvene hierarhije, za svobodo rodoljubja, vede in znanosti, oni mož, ki se je v imenu katoličanstva boril za odpravo sužnosti.

Nov in nepoznat torej ni boj, kateri mora boriti sedaj tudi misleča slovenska inteligencija zoper versko nestrpnost in zoper zlorabo svetih verskih resnic za pridobitve svetne hegemonije, kakeršne Izveličar nikdar ni učil. Bili so isti boj v različnih časih tudi drugi narodi in biti so ga morali, ker je pogoj vsakega socijalnega in znanstvenega napredka, vseh moralnih in človeških pridobitev — boj, ker brez boja ni

napredka in ker ni mogoče zaslediti resnice drugje, nego sredi zmotnjav. To uči nas zgodovina, a ona uči nas tudi, da je še vedno luč zmagala na temoto in zato zmagali bomo slej ali prej tudi mi. V tem zmislu naj nas ne strašiti niti začasno triumfovanje nazadnjaštva, katero morda celó še ni doseglo vrhunca, niti pogled v bodočnost.

A slovenski oziroma dosihdob hvala Bogu še kranjsko-primorski kulturni boj ima še neko posebno in karakteristično stran, ki je v zgodovini nova in od katere nam preti veliko večja pogibelj. — V nas namreč tega boja ni rodil naravni kulturni razvoj, v naš narod ga je zanesla in umetno zasadila tuja sila. Cerkev in vera morata pri nas služiti za orožje zoper naš narodni razvoj, straši se nas z večnim ognjem, da bi se nam hladilo in grenilo hrepenenje po časnih narodni sreči in v tem znamenji razdirajo se naše narodne pridobitve kot dela pregrešne in peklenske ošabnosti. Kdor tega ne vidi, ta je slep in žalibog, da je v nas mnogo slepcev, oslepljenih z grožnjo, da je v nevarnosti v Slovencih prava, neskajena vera krščansko-katoliška, omamljenih z obljubo posvetnega gospodstva. V Slovencih vera v nevarnosti! Od kdaj? Danes praznuje svojo pet in dvajsetletnico list, kateri so ustanovili posvetni in duhovni rodoljubi, v katerem sta s početka roko v roki navduševala narod za svetinje domovinske duhovnik in posvetnjak. In tisti posvetnjaki izvestno niso bili slabši, a tudi ne boljši katoliki, kakor mi, ki danes stojimo za istim listom in istotako takratni duhovniki slovenski izvestno niso nič mlačnejši bili v oznanjevanji vere, nego najzornejši današnji duhovnik. In vender je isti „Slovenski Narod“, ki je bil nekoč priznani poklicani reprezentant složne, odločne slovenske stranke in ki je ostal načeloma vsikdar zvest prvotnemu slovenskemu programu, danes proklet v dno pekla in kot najhujši grešniki, kot srditi nasprotniki katoliške vere razglasujejo se raz leco njegovi sotrudniki in prijatelji. Za one redke duhovnike pa, ki ne verujejo v naše brezverstvo, zanje velja isto, česar se je bal Emilio Castelar za mirosljubnega in rodoljubnega kardinala Santjaškega. — Sklep, kateri izhaja iz tega neovrženega fakta neizprosna logika, je jasen in naglašal ga je naš list v zadnjih dveh letih najmanj stokrat. A slepcem je težko razlagati barve in oslepljeni so oni, ki so se pustili za mamečo obljubo nemogočega posvetnega gospodstva zlorabiti za razdvojni klin, kateri je zasadila v Slovenstvo tuja roka. In to, da je pri tem boju angaževana naša narodnost, naš narodni obstoj in napredek, to nas boli, to nas navdaja s skrbjo za bodočnost. Bode-li narod, čigar obstanek še ni zagotovljen, ki se ima boriti še za prvotne pogoje svojega življenja, brez kvari prebil to krizo? To vprašanje se nam zopet in zopet usiljuje, zategadelj se bojimo in strašimo vsakega razširjenja tega boja zlasti ob narodnih periferijah. Zmagala bo konečno prosveta, kakor je zmagala pri narodih, katerim se ni bilo bati za narodni obstanek, a da bi zmagala tudi slovenska prosveta —

LISTEK.

„Slovenskemu Narodu“!

(Ob njegovi petindvajsetletnici.)

Kdor boj boril je dvajset let in pet,
Kdor svoje je rojake dramil vnet
Za vzore svete, za domovja čast,
Za naroda svobodo in za last,
On vreden je, da cela domovina
S častjo zaslužnega ga kiti sina.

Let dvajset pet! — Pač dolgotrajen boj,
Ki mnog porodil je na čelu znoj;
Omagal v njem borilec bi močan,
A ti ostal si trd, neomajan,
Pogumno dvigal si zastavo Slave
In vodil legije z njo nekrvave.

Kjerkoli dragi nam prebiva rod,
Bila je tvoja blagodatna pot,
Budil si, dramil ga v življenja dan,
Krepil za boj mu otrpnelo dlan,
Pred tujimi napadi ga zastiral,
Bodočnost lepšo, boljšo mu odpiral.

Slovenski narod tvoj je slišal glas,
Ki si pošiljal v mesto ga in vas,
Zapisal „sursum!“ v dno si je srca,
„Retrorsum nunquam!“ v borbi mu velja,
Od dné do dné bolj večajo se čete,
Hodeče s táboj isto pot prosvete.

Kot boj boril si dvajset let in pet,
In svoje si rojake dramil vnet,
Za vzore svete, za domovja čast,
Za naroda svobodo in za last,
Deluj nadalje — cela in jedina
Za táboj pojde draga domovina.

„L.“

Prvi letnik

„Slovenskega Naroda“.

(Spomini iz dijaških let.)

Ko sem bil še dijak Celjske gimnazije spodnjih razredov, začel je — spominjam se dobro — izhajati nekako o Veliki noči „Slovenski Narod“ v Mariboru. Zavedni Slovenci v Celju, kakor tudi v Mariboru, bili so tačas — kakor znano — redki; a za to so bili tisti tembolj navdušeni in složni. Krog zavednih Slovencev objemal je pod predsedništvom Celjskega dičnega in blagega dra. Kočevarja vso tamošnjo častito duhovščino; mej njo se je odlikoval rajni, nepozabni opat Matija Vodušek, jako delavni za vero in narod pa so bili tudi marsikateri drugi gospodje duhovniki iz mesta in okolice, katerih imena mi ni mogoče naštet zaradi pretesnega prostora. Mej uradniki zavednih Slovencev skoraj ni bilo, mej profesorji pač nekaj. Kdo ne bi bil poznal vrlega g. profesorja Krušiča, sedanjega starino Celjske gimnazije, tedaj še mladega vodjo tamošnjega

to nam mora biti prva skrb, za to smo žalostni usiljenega nam boja. In poleg tega boli nas še to, da bo v tem boju največ trpel — in tudi to nas uči zgodovina! — ugled tistega stanu, kateremu je narod slovenski dolžan mnogo, mnogo hvale. In potem bo vera res v nevarnosti! A naša krivda to ne bo in v bridkem kesu bodo morda še vzkliknili današnji slovenski boritelji za tuje interese ob grobu svojega ugleda: Ipsi fecimus!

Te misli navdajajo nas danes motreče toli obrekovano zgodovino prvega slovenskega naprednega lista. „Z dobro vestjo lahko kažemo nazaj na svoje prizadevanje in stavljamo čč. gg. prejemnikom in bralcem na razsodbo, koliko smo skušali pregnati vsako kvarno apatijo v delovanji za našo ljubljeno domovino, kako smo vedno le blagost narodovo pred očmi imeli, brez vseh ozirov na osebnosti, po dobrem prepričanju za pravo spoznano pot kazaje“. Tako pisal je „Slovenski Narod“ koncem prvega svojega leta in tako govori tudi danes čez pet in dvajset let. Njegovo stališče je jasno, njegova pot je ravna. — Temno in vedno temneje zagrinjajo nam oblaki tujega nasilstva in domačega nazadnjaštva svetlo solnce narodne svobode. A slej ali prej razpršila bo strela narodnega navdušenja te oblake in radostnega srca vzkliknil bo Sloven: Teneo te iterum, patria mea... In tedaj postavil bo hvaležni narod mogočen mlaj tudi onim možem, ki so mu ustanovili z našim listom neustrašnega bojovníka za svetinje domovinske, v deblo njegovo pa bo urisal: Oznanjevalcem bodočnosti, buditeljem Slovenstva!

Kako se je ustanovil „Slovenski Narod“.

Pri prvem občnem zboru delniškega društva „Narodna Tiskarna“, kateri je bil dne 14. septembra 1872. l. v Ljubljani pod predsedstvom načelnika osnovalnemu odboru dr. R. Razlaga, poročal sem kot tajnik osnovalnega odbora o ustanovitvi „Slovenskega Naroda“. Svojemu tačasnemu poročilu povzamem sledeče podatke:

Ko je l. 1867. od A. Einspielerja uredovani „Slovenec“ v Celovci moral ponehati, ker je tiskar odpovedal tisek, je dr. F. Dominkuš iz Maribora v porazumljenji z drugimi štajerskimi rodoljubi, ki so se najbolj zanimali za ustanovitev večjega političkega lista, koncem leta 1867. sklical rodoljube na posvetovanje v Celje. Zbrali so se od raznih strani in sklenili ustanoviti političen list, ki bi iz začetka po trikrat na teden izhajal, se pa pozneje, kakor hitro bodo to dopuščale okolščine, premenil v dnevnik. Kajti slovenski dnevnik, ki bi vsak dan izhajajočim nemškimi listom tudi vsak dan branil pravice Slovencev, je že tačas bil cilj, do katerega moramo dospeti, ako hočemo uspešno se braniti in

politično omiko širiti v kroge, ki so nam zdaj še zatvorjeni. Rodoljubi pri shodu v Celji pa so že tačas tudi spoznali, da brez lastne tiskarne bo list le težko izhajal in v vedni nevarnosti, da se mu ne pripeti jednaka usoda z nekdanjim „Slovencom“. Zato so že pri tem shodu koncem leta 1867., ko se nikjer drugod še mislilo ni na narodno tiskarno, sklenili, če mogoče ob jednem s političkim listom tiskarno ustanoviti. Da bi se potrebni novci dobili za to podjetje, se je napravilo komanditno društvo s kapitalom 12000 gld. v deležih po 250 gld. Pričelo se je nabiranje deležnikov po vsem Slovenskem, a žalibože se ni posrečilo, ves potreben kapital skupaj spraviti. Da pa svet pozve, s kakimi žrtvami se je „Slovenski Narod“ ustanovil in kdo so bili tisti rodoljubni možje, ki se niso prestrašili teh za posamnike izredno velikih žrtev, povem tu njih imena, da se ohranijo v zgodovini našega podjetja, kateremu prvi ustanovniki so bili oni. V komanditno društvo, ki sta ga imela pred javnostjo reprezentirati dr. Vošnjak in Ivan Žuža, so stopili in večidel tudi svoje deleže vplačali: gg.: dr. F. Dominkuš v Mariboru 1000 gld.; dr. V. Pavlič v Velikovecu 500 gld.; Josip Gorup v Trstu 500 gld.; dekan J. Rozman v Konjicah 500 gld.; dr. J. Vošnjak 250 gld.; Ivan Žuža v Žalci 250 gld.; dr. Št. Kočevar v Celji 250 gld.; Fran Kapus v Celji 250 gld.; dr. Muršec v Gradci 250 gld.; dr. Ploj v Ptui 250 gld.; dr. Ipavc in M. Kavčič pri sv. Jurji 250 gld.; dr. F. Radej v Mariboru 250 gld.; Slavoljub Knez, notar pri sv. Lenartu, 250 gld.; Božidar Raič pri sv. Barbari 250 gld.; Al. Lenček na Blanci 250 gld.; J. Lipold v Mozirji 250 gld.; M. Herman v Ptui 250 gld.; dr. R. Razlag 250 gld.; Viljem Pfeifer na Krškem 250 gld.; Rodoljubi na Goriškem 250 gld.

Ti možje so torej položili temeljni kamen „Slovenskemu Narodu“ in radovoljni uležili svoje svote, čeravno so skoro gotovo vedeli, da se jim bodo težko kdaj vrnila. S temi 6000 gld. ni bilo mogoče izvršiti vso idejo podjetja in ob jednem ustanoviti tiskarno. Torej se je sklenilo, čem prej mogoče začeti z izdavanjem političnega lista.

Duša vsakega lista pa je urednik. In posrečilo se je podjetnikom, najti moža, ki je z ne navadno bistrostjo duha družil najgorkejšo domo in rodoljubje in ki je imel neprecenljivo naravno nadarjenost, svojim milim čutom dajati isto obliko, ki je bila najbolj primerna predmetu in segala najgloblje bralcem v srca. Anton Tomšič, katerega prerano zgubo še zdaj čutimo, prevzel je težko nalogo, v najburnejših časih političkega gibanja, ko nas je na steno pritiskala Beust-Giskrova vlada, sami pa smo nejedini v načelih se gugali mej odločno narodno-federalistično in mehkužno-oportunitetno politiko, v teh časih je Anton Tomšič pogumno in neprestrašno branil narodne pravice in se do poslednjega diha svojega življenja neomahljivo držal načel, ki jih je izrazil v programu lista „Slovenskega Naroda“, razposlanem 2. aprila 1868. „Poroštvo obstanka in uspešnega razvijanja avstrijske dr-

žave vidimo jedino le v obveljavi federalističnih načel. Jedino le federalistična načela dajejo celokupni državi, kar je državnega, in vsem državnim udom, kar je njihovega. Torej se bo poganjal „Slovenski Narod“ državi in narodu na korist in spas za združenje vseh Slovencev v jedno administrativno celoto“. In v l. uvodnem članku jasni to glavno točko programa s prepričevalnimi besedami in končno zakliče: „Tudi za Slovence ne prestandejo sedanje muke in žalosti, dokler ne dosežejo imenovanega cilja... zato se nam je truditi z vsemi duševnimi močmi, z vsem pogumom, kateri se ne ustraši največje žrtve; kajti narod, kateri ne more pokazati nobenega žrtvujočega čina, tudi ni vreden, da bi ostal mej narodi.“

„Ta program predložil je Anton Tomšič ustanovnikom, ki so se 18. marca 1868 bili zbrali v Mariboru, in 14 dni pozneje začel je izhajati „Slovenski Narod“, ki se je v začetku razpošiljal le 300 naročnikom. Vsak začetek časnika je težaven, koliko težavnejši političnega časnika, ki se ni imel samo boriti proti zunanjim protivnikom, ampak tudi v domačem taboru marsikomu se zdel preodločen in preoster in tako namesto vsestranske podpore, naletel na antipatijo in skrivno nasprotovanje na domačih tleh.

Vender se je število naročnikov množilo in do konca 1870. l. naraslo na 800. A do tega časa je tudi pošel prvi kapital po velikih deficitih 1. in 2. leta, v katerem je list le imel po 400 in 500 naročnikov, in se je torej vsako leto do 2000 gld. več potrosilo, nego je bilo dohodkov. V vseh teh letih pa se ni pozabila prva misel ustanovljenja lastne tiskarne, katera potreba se je le vedno živejše kazala, ker je deficit najbolj zakrivil dragi tisk v tuji tiskarni. Bili so vsled tega večkrat shodi rodoljubov v Mariboru in v Celji in maja meseca 1870. l. se je spet na vabilo lastnikov „Slovenskega Naroda“ v Celji zbralo večje število rodoljubov, da bi se posvetovali o delniškem društvu, katero bi prevzelo „Slovenski Narod“ v svojo lastnino in ustanovilo tiskarno. Mislilo se je tačas, da bi kapital 30.000 gld. zadostoval in da bi se delnice po 50 gld. izdale. Še tisti dan so zbrani rodoljubi, ki so prišli od raznih strani slov. Štajerja, iz drugih slov. dežel se je jedini g. Gorup udeležil, podpisali za 12.000 gld. delnic. Pa ta ideja še ni bila dovolj prodrla po ostalem slovenskem svetu, in ni še tačas bilo mogoče skupaj spraviti potrebnega kapitala.

Vender vse te ovire niso oplašile Tomšiča, prosil je za koncesijo tiskarne, katero je po nekaterih opovirih končno dobil, in kar se ni dalo po skupnih močeh doseči, skušal je izpeljati s pomočjo posamnega rodoljuba. Obrnil se je do svojega prijatelja Fr. Skaze v Šmarji in ta je bil pripravljen po njegovem nasvetu v Mariboru tiskarno ustanoviti. Mej tem časom je do konca leta 1870. zginil ves kapital „Slovenskega Naroda“ in list je bil v nevarnosti, da mora prestat, če se ustanovni fond ne poviša. Sklicali so se torej vsi ustanovniki in sklenili lastništvo „Slovenskega Naroda“ prepustiti v last

dijaškega konvikta. Njegov tovariš Žolgar bil je tudi dober Slovenec, a pretihe in skromne nravi. Še nekateri drugi profesorji so bili dostojni posnemovalci omenjenih prvakov po mišljenju in delovanju, a njih imena rajše zmolčim, ker vem, da še dandanes ni dobro pokazovati se v tem stanu odločnega narodnjaka. Kar se tiče drugih posvetnjakov, imeli smo odločnega Slovenca trgovca Kapusa, in mej pravniki nekatere Slovencev pravične gospode: Štuheca, Pesariča, itd. S tem smo pa skoraj pri kraju; to je bil sicer majhen krog, a krepek, zvezan in neupogljiv. Sloje in soglasja ni kalil noben „baccilus“. To je bil lep vzgled za učečo se mladino, katera se je tesno oklepala tega narodnega kroga. Tem možakom smo se odkrivali z iskrenim spoštovanjem in jih ljubili s sinovsko udanostjo. Ti so postali nam dijakom vzori in mnogim so tudi ostali do danes, če tudi smo razkropljeni po vseh krajih, mi, ki smo tačas sedeli skupaj na klopih Celjske gimnazije.

V tistem času se je torej pojavil tam ob Dravi „Slovenski Narod“ kot glasnik in branitelj slovenskih interesov. V Celjski čitalnici — tam je bilo narodno naše ognjišče — sem ga

videl prvokrat. Prosili smo namreč dijaki predsednika dra. Kočevarja za dovoljenje, da smemo hoditi v čitalnico, kar je on seveda z velikim veseljem dovolil. Stari ravnatelj Premrú je pa tudi jedno oko glede tega zatisnil. Pravim, da sem videl samo prvo številko „Slov. Naroda“, kajti do čitanja nisem mogel priti, ker je šla od rok do rok navzočnim gospodom; jaz kot skromen dijak sem pa od strani stal ter čital takorekoč iz obrazov onih gospodov, kako jim je bilo všeč, kar piše ta novi, največji tedanji slovenski časnik. Mej tem sem pa čital „Slov. Gospodarja“, ki je izhajal pod uredništvom dra. Preloga tudi v Mariboru. Pa kaj je bil „Gospodar“ proti „Narodu“! — Prve številke tega zaželjenega lista dobil sem iz rok g. Fr. Štifterja, ki je bil nekaj razredov višji od mene. On si je bil naročil z nekaterimi sošolci „Slov. Narod“, ki je potem šel „cirkulando“ mej drugimi slovenskimi dijaki. Če se ne motim, je blagi opat Vodušek dal potrebnih beličev, da se je mogel „Slovenski Narod“ za dijake naročiti.

Komaj pa je preteklo nekaj mesecev, že je bil urednik velezaslužni Tomšič tožen zaradi članka „Tujčeva peta“, in se je moral priti zagovarjat pred Celjske porotnike. To je bilo tra-

gično; nam mladim je bilo pri tem povodu menda bolj težko pri srcu, kakor obtožencu samemu. Hodili smo v dvorano, kjer je bila porotna obravnava, čim je odzvonil šolski zvon. Dvorana je bila vedno jako polna; komaj sem našel prostorček; vzpenjal sem se na prste nog, da bi mogel videti urednika časopisa, iz katerega je žarela taka navdušenost. In videl sem ga; bil je vrle postave, lepega obraza, polne brade in simpatičnega obnašanja. Baš je govoril; njegov glas je donel prijetno, nikakor plašljivo; možu se je videlo, da govori iz prepričanja, besede so mu šle od srca. „Ta je nedolžen“, zašepetal sem svojemu tovarišu na uho, in on mi je prikimal. „Pojdiva, to je preveč žalosten prizor za naju“, sem dostavil, in odšla sva. Še danes se spominjam tako dobro tega prizora, kakor da bi ga bil gledal včeraj.

Mogel bi povedati še marsikatero dogodbico iz dijaških let, nanašajočo se na „Slovenskega Naroda“ zgodovino; a mislim, da se bo še kdo drug od mojih bivših tovarišev oglasil ter dopolnil iz svojega spomina to črtico. Naj še dodam samo to, da smo pozneje mi dijaki bili preganjani zaradi čitanja „Slov. Naroda“. Bivši ravnatelj

ali Einspielerjev „Slovenec“! In to je učakal; učakal je tudi dōbo, da se je list utrdil ter bil je blizu tega, da se izpremeni v dnevnik. A ravno ob tem veseljem času, ko je „Slovenec“ prebil svojo kritično dōbo, presenetila je Slovence prežalostna vest, da je Tomšič nagle smrti umrl dné 26. majnika 1871. v Mariboru.

Nečem tukaj razkladati, kako je ta nepričakovana novica pretresla nas njegove prijatelje, ki smo tako ljubili to v resnici zlato dušo! Res, da Tomšič ni bil nikoli popolnoma trdnega zdravja, dvakrat poprej je ležal za plućnico na smrtni postelji; a pozneje je okreval in bil vsaj navidezno zdrav in trden, zato je nas je vest o njegovi smrti zadela, kakor strela izpod jasnega neba!

Tomšič je bil izredno lep mož. Visok nad seženj se je že po svoji nenavadni velikosti odlikoval od vseh ljudi. Nosil je do rame sezajoče goste plave lase in dolgo brado; bil je modrook ter je imel jako simpatičen, sonoren glas. Dovtipen, duhovit, zgovoren in vesel je bil središče vsaki družbi, bodisi ženski, bodisi moški, kjer se je pokazal. Celó njegovi politični nasprotniki v Mariboru, ki so mu vzdali imé: „der windische Heiland“, so ga radi videli mej seboj. Bil je sploh mož, kakeršnega bi tudi dandanes, ko se nam kaže in obeta mnogo lepih talentov, krvavo potrebovali. In če se tudi od vsega srca veselim, da list, kateremu je temelj položil on, danes praznuje svojo petindvajsetletnico, vender mi to veselje izdatno kali zavest, da mej nami ni več jeklenega značaja, bistroumnega politika, dičnega govornika, pred vsem pa vernega in preskušnega prijatelja iz kratka: zlate duše — Antona Tomšiča!

Josip Jurčič,

sin kmetskih starišev, se je rodil dné 4. marca 1844. l. na Muljavi v zatiškem okraju na Dolenjskem. Najprej je hodil v farno šolo v Krki, jeseni l. 1855. pa je prišel v 3. razred Ljubljanske normalke. Dopršivši normalko, prestopil je l. 1857. v gimnazijo, a l. 1858. bil je vzprejet v škofijsko Alojzijevešče. Že l. 1861, kot četrtošolec, začel je pisateljstvo. Najprej je priobčil v „Novicah“ razne bajke in pripovedke, katere je slišal od svojega deda, l. 1864. pa je izdala družba sv. Mohorja njegovo izvrstno povest „Jurij Kozjak“, za katero je dobil častno nagrado 100 gld. Sedmošolec stopil je Jurčič v krog sotrudnikov Janežičevega „Glasnika“ in spisal zanj lepo vrsto povestij, ki vse kažejo njega izredno nadarjenost za epično pripovedovanje, kot osmošolec pa je izdal l. 1865 s prijateljema Fr. Celestinom in Fr. Marnom „Slovensko Vilo“.

Po prebiti maturi l. 1865 odšel je Jurčič na Dunaj in se upisal mej klasične filologe. Na Dunaju se mu je jako slabo godilo, kajti živel je izključno le od dohodkov svojega pisateljstva. Tedaj je spisal prvi slovenski roman „Desetega brata“, najlepšo svojo povest „Sosedovega sina“ in zasnoval roman „Cvet in sad“, kateri pa je dovršil šele deset let pozneje.

Leta 1868. osnovan je bil „Slovenski Narod“ in Jurčič se je preselil v Maribor k svo-

stran imel toliko skrbij za svoj narod, kolikor sva jih midva v mladostnem naudušenju imela za narod slovenski. Pazno sva motrila vsak korak, ki so ga Čehi storili v narodnem razvoji svojem, in pri vsaki novi njihovi pridobitvi ugibala sva, kako bi se kaj podobnega tudi mej Slovenci dalo dognati. Skupaj sva snovala „izvirne dopise“ za „Novice“, katerim je Vinko bil stalen poročevalec; skupaj sva se udeležila vsake narodne svečanosti češke, in potem je v „Novicah“ bilo brati, da so se lepe slovesnosti udeležili „vsi tukajšnji Slovenci“. Rada sva tudi zahajala v češko gledališče, v katerem se nama je posebno milo storilo, da Slovenci še nimamo svojega Talijinega hrama. Neki večer pa so nas posebno ugreli Freitagovi „Žurnalisti“, katere so Čehi za svoje gledališče kaj lepo in tedanjim svojim narodnim razmeram jako primerno lokalizirali. Po dovršeni predstavi se z Vinkom kar nisva mogla ločiti in šla sva v bližnjo „Litoměřicko pivarno“, kjer sva pri kozarcu piva do jedne po polnoči prebavljala raznotere gledališčne utiske. Seveda sva snovala slovensko gledališče. Vinko je v naglici izdelal cel črtež, kako bi se z dobro lokaliziranimi igrami dala v Ljubljani buditi narodna zavest, in kako

jemu prijatelju Tomšiču ter postal marljiv sotrudnik novemu listu, a že l. 1870 je zapustil Maribor in vrnivši se na Dunaj začel sodelovati pri Stritarjevem „Zvonu“. Radi premajhnih dohodkov, nezadoščujočih niti za najskromnejše potrebščine, moral je Dunaj zapustiti, vzprejemši ponudbo hrvatskih rodoljubov, naj pride v Sisek, kjer sta tedaj izhajala „Zatočnik“ in „Südslavische Correspondenz“.

Po smrti Tomšičevi prevzel je Jurčič uredništvo „Slovenskega Naroda“ in se l. 1872 z listom preselil v Ljubljano. Od tega časa posvečeno je bilo skoro vse njegovo delovanje „Slovenskemu Narodu“. Neomahljiv v svojem političnem prepričanju, duhovit kot člankar in listkar in srečen v polemiki povzdignil je ugled lista in mu priboril odločilen pomen ne samo v narodni publicistiki, ampak sploh v vsem narodnem življenju. Naporno novinarsko delovanje pa ni absorbiralo vseh njegovih močij; razen z žurnalistiko bavi se je tudi nadalje s pripovedno literaturo, in kaj je Jurčič kot novelist, vé vsak, kdor pozna njegova dela, zlasti romane „Doktor Zober“, „Mej dvema stoloma“, „Cvet in Sad“, „Rokovnjači“ in tragedijo „Tugomer“.

Še ko je ležal na smrtni postelji skrbel je za „Slovenski Narod“; ker je dobro poznal važnost tega lista za narodni napredek, mislil je nanj tudi v svoji zadnji uri, ko je dné 3. maja l. 1881 izdihnil plemenito svojo dušo.

Velik del zasluge, da moremo danes praznovati petindvajsetletnico obstanka „Slovenskega Naroda“ in da moremo reči, ves slovenski srednji stan stoji za tem listom, velik del te zasluge gre Josipu Jurčiču.

Ivan Železnikar

se je rodil dné 28. decembra 1839. l. v Štiški vasi v cerkljanski fari. Mladost je preživel v Ospu v Istri pri svojem stricu. V ljudsko šolo je hodil v Kopru, a l. 1850 je prišel na gimnazijo v Ljubljano, kjer je l. 1858 prebil maturo. Ker mu je nedostajalo sredstev, da bi šel na univerzo, prevzel je mesto domačega učitelja v neki Ljubljanski rodbini, kjer si je toliko prištedil, da je mogel l. 1860 odpotovati na Dunaj. Upisal se je na pravoslovno fakulteto, a ker ni imel niti podpore niti zasluzka, vrnil se je že l. 1863 v domovino in vstopil kot notarski koncipijent pri notarju Rateyu v Slovenski Bistrici.

Ko sta Jurčič in Tomšič urejala v Mariboru „Slovenski Narod“, preselil se je Železnikar k njima in po Tomšičevi smrti prevzel uredništvo. Ker pa se lastniki lista niso strinjali z njega ostrim pisanjem zoper nemške konservativce, odpovedal se je uredništvu in stopil v Ljubljani v službo pri tedanji banki „Sloveniji“. Opustivši to mesto, služboval je nekaj časa kot občinski tajnik v Sevnici in se potem vrnil k notarju Rateyu v Slovensko Bistrico, kjer je ostal do konca l. 1881, ko je po Jurčičevi smrti prevzel uredništvo „Slovenskega Naroda“. Leta 1875 oženil se je s Pavlino Schönovo iz Slovenske Bistrice, drugič pa l. 1885 v Ljubljani.

bode prav on z gledališko igro agitiral zame, da me bodo volili v kranjski deželni zbor.

Tako sva živela v samih idejnih, pozabila vse dijaške nezgode in hitro sta potekli dve leti. Tada pa je Vinko (France Rebec) za zmiraj zapustil zlati Prag, se preselil na Dunaj, a odtod ga je slaba sreča zanesla na Rusko, odkoder se ni več povrnil. Po njegovem odhodu sem jaz iz Praga dopisoval v „Novice“ ter se tesneje oklenil čeških svojih prijateljev. Le-ti so me seznanili s češkimi diletanti, skoraj samimi vseučiliškimi slušatelji, ki so na Smihovu ob nedeljah in praznikih dajali redne gledališke predstave. To je bilo nekaj, kar bi se v Ljubljani moglo posnemati, in le po tej poti, sodil sem, bi se dalo napraviti slovensko gledališče. Rodoljubni češki prijatelji so mi radi postregli z dobrimi sveti in potrebnim gradivom in predrzno sem zase delal osnovo za prihodnje „Dramatično društvo“ slovensko.

Po dovršenih vseučiliških letih sem se vrnil v Ljubljano, kjer smo takrat za ministra Belkredija v deželnem zboru prvokrat imeli slovensko večino. Ali prav takrat smo Slovenci čutili, da nam pri vsa narodnem naudušenju nedostaje

Železnikar se je že na gimnaziji resno bavil z literaturo. Sodeloval je pri Bleiweisovih „Novicah“, pri Einspielerjevem „Slovenec“, pri „Slovenskem Gospodarju“ in pri Janežičevem „Glasniku“, pozneje tudi pri „Ljubljanskem Zvonu“. L. 1872 ustanovil je humoristični list „Škrat“ ter ga z nova obudil l. 1883 in pozneje prekrstil v „Brusa“. Izdal je tudi „Zbrane spise Zarnikove“ in „Novo pesmarico“.

Železnikar je bil prestrasten politik, da bi bil mogel vse izredne svoje sile posvetiti literaturi, kot žurnalist pa je bil povsem originalen in res izboren. Duhovit in rezek v analizi, sarkastičen in dovtipen v polemiki, izboren dijaletik in eleganten stilist, vse to je bil Ivan Železnikar in to ga je osposobilo za žurnalista, tem svojstvom je imel zahvaliti, da je vsako borbo srečno in zmagonosno dognal.

Čist značaj in navdušen rodoljub stekel si je Železnikar neprecenljivih zaslug za „Slovenski Narod“ in se vredno pridružil svojim prednikom. Umrl je dné 26. januarja 1892. l.

Tomšič, Jurčič in Železnikar so tri svetle zvezde na obnebu slovenske žurnalistike. Povzdignili so slovensko novinarstvo, da se sme primerjati časopisju večjih in naprednejših narodov, ne da bi bilo zagazilo raz pravo pot. Dosegli so to, ker so delovali vedno po načelu: Le journalisme n'est pas un métier, c'est une magistrature.

Prvemu slovenskemu dnevniku.

Minolo je četrto stoletje, kar nam izhajaš Ti, prvi slovenski dnevnik, Ti zgodovinsko imenitni spomenik vstrajnosti in požrtvovalnosti slovenske! Zares burna in bojovita je bila doba, ki jo imaš za seboj; v njej se je potezal narod naš, da bi uresničil svoj politični program na torišču, ki mu ga odkazuje sedanja državna ustava.

Koliko odličnih rodoljubov je z navdušenjem posvetilo temu namenu svoje moči. Ali koliko so našli težav, koliko nasprotovanja, ne samo od vlade in narodnih neprijateljev, tudi od domaćinov!

Mnogo sotrudnikov Tvojih počiva že v hladni zemlji. Tudi trije tvojih urednikov že spijo večno spanje, Tomšič, Jurčič, Železnikar, ki so žrtvovali vse svoje moči Tebi in narodu svojemu. Niso bili brez človeških slabosti, kakor mi drugi nismo; ali niti njih najhujši sovražnik jim ne more odrekati čistega, nesebičnega, v pravem pomenu uzornega rodoljubja, ki jim zagotavlja blag spomin za vselej.

Ako se mi drugi še živeči, ki poznamo Tvojo osodo od Tvojega začetka in smo se tudi kdaj udeleževali Tvojih naporov, oziramo nazaj v preteklo Tvojo dobo, nismo veseli. Koliko je bilo boja in truda, koliko trpljenja; a kako malo je izvršenega slovenskega programa.

zrelega, političnega izkustva in političnega izobraženja. Uvideli smo, da se moramo še mnogo učiti, da nam je mnogo delati in se truditi, predno dosežemo, česar nam treba, da si ohranimo narodno življenje svoje. To resnico je posebno globoko čutil trezni in bistroumni naš rodoljub gospod Luka Svetec in mislil je menda od mladih rojakov vzgojiti neko „sveto četo“ za narodna prizadevanja. Povabil nas je torej več mladih Slovencev na prijateljski sestanek, pri katerem bi se pomenkovali o narodnih naših potrebah in se vzgajali za koristne rodoljube. Če se prav spominjam, bilo nas je dvanajst: Svetec, dr. K. Bleiweis, Peter Grasselli, dr. Hudec, dr. Kraus, Levstik, J. Noll, dr. Papež, dr. Poklukar, F. Ravnikar, Žagar in jaz. Kdo bi naštel vse rodoljubne želje, ki jih je vsak od nas na prvem shodu razodel; ali v tem smo se vsi ujemali, da nam treba slovenskega dnevnika in slovenskega gledališča. Jaz sem prinesel seboj prvi pisani črtež za diletantsko gledališče, in ko sem ga prebral, unela se je živahna razprava, ki se je končala s tem, da so Grasselliju, Nollju in meni naročili, naj izdelamo pravila za slovenske diletante. Tako se je rodilo sedanje „Dramatično društvo“.

Tomšiču in njegovim drugovim, ako ustanovijo narodno tiskarno v Mariboru in list po prejšnjem programu naprej izdajajo. Za svoj ustanovni kapital 6000 gld., niso prvi ustanovniki „Slovenskega Naroda“ tirjali nobene odškodnine od novih lastnikov; žrtvovali so ves uloženi kapital 6000 gld. samo da se „Slovenski Narod“ ohrani. S 1. januarjem 1871 je „Slovenski Narod“ faktično postal lastnina gg. Tomšiča, Fr. Skaze in H. Tanšiča, kateri so mej seboj sklenili pogodbo, po koji je Tomšič bil solastnik tiskarne. Odslej so se vse priprave za novo tiskarno naglo delale, Tomšič sam je najel stanovanje, faktorja, delavce in komaj pričakoval dneva, da se „Slovenski Narod“ v lastni tiskarni tiska in se s tem za vselej na trde noge postavi ter lahko v toliko potrebni dnevnik premeni.

A Tomšič ni doživel tega veselega dneva, ki bi mu bil povračilo za marsikatero grenko, skrbipolno uro; nenadno ga je prav iz srede intenzivnega delovanja vzela nemila smrt v noči 25. maja 1871.

Ta nepričakovani udarec omamil je v prvem hipu njegove prijatelje; a od njega začeto delo ni ponehalo in sedem tednov po smrti Tomšičevi tiskal se je „Slovenski Narod“ že v lastni tiskarni, katere tretji lastnik je postal tudi še Fr. Rapoc, posestnik in notarski koncipijent v Mariboru, ki se je potem najbolj trudil in po mnogih potih in prigovarjanjih rodoljubov po vsem Slovenskem tudi dosegel, da se je ustanovilo delniško društvo „Narodna Tiskarna“. To društvo je prevzelo od F. Skaze in dr. Mariborsko tiskarno z lastništvom „Slovenskega Naroda“ in ustanovilo tudi tiskarno v Ljubljani.

Ljubljana.

Dr. Jos. Vošnjak.

Prvi uredniki „Slov. Narodu“.

(K. SIKI.)

Šele četrto stoletje hodi naš list v slovenski narod in že mu je neizprosna smrt ugrabila tri odlične urednike in nebroj zvestih sotrudnikov. Antona Tomšiča, Josipa Jurčiča in Ivana Železnikarja, prve tri urednike, ki so od ustanovitve pa do zadnjega svojega izdihljaja posvečevali vse nenavadne svoje sile „Slovenskemu Narodu“, krije domača zemlja, poleg njih pa ležita mimo drugih tudi zaslužna sodelavca Viktor Eržen in I. Hlavka. Danes, ko se veselimo, da je naš list navzlic silnim viharjem doživel petindvajseto leto svojega obstanka, si štejemo v sveto dolžnost, da se s čutili iskrene hvaležnosti spominjamo tistih mož, ki so sebe in vse svoje moči žrtvovali listu in narodnemu delu, ki so vztrajno in neomahljivo stali na braniku narodnih pravic in si kot publicisti stekli neizmernih zaslug ne samo za list, ampak sploh za narod slovenski, za njega go-

Premru (ali po domače „Jugurta“) je iz početka molčal; pozneje pa so ga začeli podpihovati nekateri od severa „privandranji“ profesorji. Vender kaj hudega se nam ni zgodilo; bržkone je rajni blagi Vodušek, kateri je bil s Premrovom prijatelj, gasil jezo ravnateljstvo in branil dijake pred želim pristranskih profesorjev. In tako smo mogli, polu javno, polu tajno, vedno čitati „Narod“; a čim so nam dovolila gmotna sredstva, postali smo naročniki in ostali listu zvesti do danes.

Prispodoba mej nekdanjim časom in sedanjim ni brez kontrasta; nekdanja sloga mej posvetnjaki in duhovniki na Štajerskem še ni prenehala, ako tudi ni več tako iskrena. Ne daj Bog, da bi prišlo do istega prepira, kakor na Kranjskem; ampak posnemajmo rajše brate Hrvate, ki se zjedinjajo v očigled nevarnosti, preteči njihovemu narodu!

Plovdiv.

Anton Bezenšek.

spodarski, kulturni in politični napredek. Pomen in zasluge „Slovenskega Naroda“ se pojasnjujejo na drugem mestu, a za vse, kar je list dosegel, gre zahvala v prvi vrsti njegovim urednikom.

Jurčič in Železnikar sta sedanji generaciji še v živem spominu; živela in delovala sta v narodnem središču, v Ljubljani, in sploh imela dosti laglje stališče od prvega urednika, tam v ponemčenem Mariboru umrlega in — žal — sedaj skoro pozabljenega Antona Tomšiča. Prav zato se tudi v nastopnih vrstah oziramo posebej na Antona Tomšiča.

Anton Tomšič

je bil porojen dné 26. majnika 1842. leta v Dednem Dolu, mali vasi poleg Višnje Gore na dolnjem Kranjskem. Njegov oče je bil priprost, a razumen kmet, kateri si je z veliko pridnostjo in podjetnostjo pridobil toliko premoženja, da je dal šolat najprej svojega najstarejšega sina Antona in pozneje tudi njegovega mlajšega brata Frana, zdaj civilnega inženjerja na Dunaji.

Prebivši prva leta v Višenjski ljudski šoli, prišel je Anton Tomšič mlad dečak v Ljubljano. Tu pa je bil jako živ in ker tudi ni imel potrebnega navoda in nadzorstva, zato je v Ljubljani le slabo napredoval. To je skrbnega očeta napotilo, da ga pošlje najprej v Trst, potem v Celje in naposled na višjo gimnazijo v Novo Mesto, kjer se je pod pravim nadzorstvom razvil njegov veliki talent. Prvak mej dijaki je Tomšič tukaj z odliko izvršil gimnazijo, leta 1863.—1866. pravoslovne studije na vseučilišču v Gradcu, potem pa je leta 1867. koncipijent stopil v odvetniško pisarno g. dr. Dominkuša v Mariboru.

Starejšim Slovencem je še dobro v spominu tista malo častna doba našega javnega političnega delovanja, v kateri je Beust z obljubo gorenjske železnice omamil naše državne poslance, da niso uvideli nevarnosti dualizma. Večina zavernih rodoljubov pa je bila zoper tako politiko in potreba nezavisnega in odločnega političnega lista, ki bi stal na slovanskem federalističnem stališču, čutila se je živeje od dné do dné. Tedaj je dvanajstotica štajerskih rodoljubov ukrenila ustanoviti takšen nezavisen političen list ter mu za urednika izvolila Antona Tomšiča, ki je po dolgem premisleku svoje odvetniško pero zamenil s publicističnim.

Z ognjeno odločnostjo in mladeniško navdušenostjo je Tomšič posegel takoj „in medias res“ ter za sveto domovinsko stvar vnet, ni poznal osebnih ozirov. Naravno, da se je zoper tako odločno pisan list vzdignila takoj domača opozicija, ki je z besedo in dejanjem hotela uničiti „Slovenski Narod“. V tistih dnevih je imel Tomšič težavno stanje. Na jedni strani je stalo njegovo preverjenje, da javno delo ne sme biti brez javnega nadzorstva, da to nadzorstvo bodi, ako treba, tudi strogo in brezobzirno, na drugi strani pa je imel pomirljive in kratkovidne moze na vratu, ki so — gotovo iz rodoljubja — pričakovali, da se zavožena slovenska stvar tudi brez domače opozicije obrne

na bolje. V takšnih razmerah je bilo težko, ohraniti samostalnost, a Tomšič si jo je ohranil ter čakal tudi zadoščenje, da se je l. 1870. sam dr. Toman prišel pogajat v Maribor, kjer se je pod praporom tistih političnih mislij, katere je zastopal Tomšič v „Slovenskem Narodu“, dosegel domači mir.

A še z večjo odločnostjo in neustrašenostjo, nego zoper domače neodločneže, boril se je Tomšič zoper očitne naše politične in narodne nasprotnike. Znano je, kako je takozvano meščansko ministerstvo za Giskra-Herbstovega ministrovanja naperilo vse svoje sile zoper slovansko novinarstvo, zlasti zoper češko publicistiko. Tedaj nikakor ni bilo varno odločno pisati zoper ministerstvo. Mej slovenskimi listi je bil takrat „Slovenski Narod“ jedini, ki se ni strašil prave besede na pravem mestu. Prvič je državni pravdnik tožil Tomšiča zaradi ravno tako klasično, kakor rezko pisanega (Levstikovega) članka „Tujčeva peta“ (1868), toda Tomšič se je znal zagovarjati toli bistroumno, dovtipno in sarkastično, da ga je sodišče oprostilo in da je državni pravdnik opustil preganjati Tomšiča zaradi treh drugih člankov, o katerih se je že pričelo sodno preiskovanje.

Tačas so se uvedla tudi porotna sodišča in Tomšič je bil kar ob istem času obtožen zaradi treh jako ostrih uvodnih člankov: „Slovenci-Galgenvögel“. — „Kdo na Kranjskem vlada?“ — in „Jančce in Velče“, katere mu je spisal tudi prijatelj Levstik. A državni pravdnik v Celji je imel vrhu tega še trinajst drugih člankov v rezervi, zaradi katerih je mislil prijeti Tomšiča. Toda pri porotnih obravnavah dné 13. in dné 17. decembra 1869. pokazal je Tomšič tolik govorniški talent in branil se je v tesnih mejah, katere mu je stavil zakon sam in sodni predsednik, tako izvrstno, da ga je porotno sodišče spoznalo za nekrivega in da državni pravdnik ni dalje tožil.

Tomšič je imel sploh poseben dar, da je vsako stvar hitro presodil in takoj za pravo misel našel pravi izraz. Hipoma se je ob dani priliki zablisnil iz njegovih ust pereč sarkazem ali izvrsten dovtip ali pa je nasprotnika zgrabil nepričakovano od strani, od katere se ni nadejal napada. Zaradi teh svojstev je bil Tomšič rojen govornik, ki bi bil kdaj dika našemu parlamentu, da mu smrt ni tako rano končala njegovega življenja.

Z „Narodom“ je imel iz početka menda mnogo križev in težav in mnogo nadležnega otepanja. Dopisovanje takrat ni bilo urejeno, stalnih sotrudnikov ni bilo in kadar mu niso pomagali Levstik, Jurčič in dr. Vošnjak, moral je ves list sam spisati. Vsi njegovi spisi so se odlikovali s tem, da so bili jasni, odločni, duhoviti in pisani v nekaki ritmični prozi. Ni se jim poznalo, da so v naglici pisani. Dela se ni strašil in pisal je večkrat do pozne polnočne ure ali do ranega jutra, samo da je list ob pravem času prišel na dan. Večkrat mi je rekel: „Samo toliko časa bi rad živel, da bi „Slovenski Narod“ dalje izhajal, nego je izhajal Vilharjev „Naprej“

Nekoliko spominov na mlada leta.

Nam treba slovenskega dnevnika! — Tako sva s prijateljem Vinkom ugibala skoraj vsak petek, ko sva že pred osmo uro zjutraj stopala po Poriču pred glavno pošto v Pragi sem ter tje ter čakala, da nama oblasten uradnik, sicer odločen Čeh, odpre svoje okence ter nama izroči „Novice“, ki so se ob sedmih z Dunajskim vlakom pripeljale iz daljne domovine. Večkrat je hudo metlo in bril je oster sever, ali to naju ni motilo; natanko ob navadni uri sva se sešla na istem mestu ter ugibala in ukrepala o potrebah tolikanj preziranega in vender tolikanj ljubljene naroda svojega, dokler ni na „prašni brani“ osem bila. Tedaj sva urno stopila v prvo nadstropje pred znano okence. Časih se nama je uradnik prijazno nasmejal ter nama že zdaleč ponudil „Novice“, saj naju je že poznal in védel, da sva o petkih prva; časih pa je nejevoljno zarenčal izpod gostih črnih brk, da se je vlak zakasnil in da treba še pol ure čakati. Žalostna sva se vrnila na ulice, ali nisva šla domov, ampak po snegu sva se izprehajala in se vedno ozirala

na „prašno brano“, kdaj se bo kazalo pomaknilo do pol devete ure. Plašna sva zopet stala pred okencem in časih sva še morala potrpeti, dokler so urne poštarke roke razmetale silno kopo časopisov po raznih predalčkih. Naposled sva učkala odrešenja in hlastno sva razgrnila borni naš listič, ne da bi ga utegnili prerezati. „Iz Ljubljane“ iskala sva novic in pri vsaki najmanjši nama je od veselja zaigralo srce. Povsem pa le nisva bila zadovoljna; vsega premalo se je v narodnem našem življenju zgodilo, vse se je prepočasi razvijalo. V domoljubnih pogovorih šla sva v kavarno k „češki kroni“, da sva si pogrela premrazeno telo, dušo pa ogrevala z Riegerovim „Narodom“.

Ne da bi bila morebiti prezirala „Narodni Listy“, tega nikakor ne, ampak list, ki nama je razodeval misli Riegera in Palackega, stal je po naši sodbi visoko nad vsemi drugimi glasili. Sveta nama je bila vsaka beseda v „Narodu“ in šele za njim segla sva po ostalih čeških listih. Kakor po svoji vsebini, tako nam je tudi po svoji zunanji obliki najbolj ugajal „Narod“ in želela sva, da bi kdaj imeli takšen „Slovenski Narod“. Težko, da bi kak minister na vsako

večje potence: Tomšič, Jurčič, bili so prvi uredniki temu listu, in kar so ti pisali za ta list, bilo je pisano v čistem, lepem jeziku ter z ono gorkoto, ki jo vzbuja v talentu-pisatelju pogled na domovino, teptano po tujcih. Članki iz teh časov brali so se kakor najživejši govori. Le Simon Gregorčič je pozneje v starejših in mlajših srcih obujal tako navdušenost, samo on se sme gledé mogočnega utisa na slovensko občinstvo primerjati Tomšiču in Jurčiču. Ali je to užigavalo plamene domovinske ljubezni!

Kot angelji varuhi prvim urednikom tega našega lista na njih trnjevi poti, na kateri so jim malone bile v verige okovane roke in noge, — zapazimo plemenitnike v najlepšem pomenu besede: dr. Dominkuša, dr. Razlaga, Davorina Trstenjaka, dekana Antona Žužo; ljub drug jima je bil dr. Koceli, oni, žal, v mladosti v Krškem umrli advokat, čigar sarkazma se je vsakdo bal, vsak pa tudi veselil njegovega neprisiljenega, svežega in izvirnega humorja. — Žal, da ta talent ni hotel nič pisati. Ti mladi domoljubni rojaki so bili deloma iz Kranjske in deloma iz Štajerske; delali so na meji, na skoraj že izgubljenih slovenskih tleh.

Naj se nam Slovencem kdaj še tako dobro godi, v te čase, ko so na slovenskem Štajerskem užigali prve kresove v obrambo naše narodnosti, se bomo še v poznejših dobah ozirali.

Giskra-Herbstov sistem. Kakor gobe prihajajo renegati na dan, — a na drugi strani deluje brezmejna požrtvovalnost mej duhovniki in neduhovniki; plamteča navdušenost v sinovih kmetskega stanu na šolskih klopéh, in za majhen narodič velikanska prikazen, — tabori!

Še danes jih lahko vidite in slišite, če pogledate s spominom nazaj: moža širokih pleč, orjaškega glasu, jednega tistih duhovnikov, navdanih domovinske ljubezni, kateri stavljajo rešitev slovenske narodnosti na prvo mesto — Božidarja Raiča; — najpopularnejšega slovenskega govornika dr. Valentina Zarnika, vmes dra. Vošnjaka, dra. Janka Serneca in koliko še drugih neduhovnikov in duhovnikov. — Vsi so imeli samo jedno misel: narod prebuditi v masah, v kmetih, ter prodreti v plemenčena mesta in trge na Slovenskem.

Danes praznujemo petindvajsetletnico tega lista. Z veseljem smemo reči, da je ta list v ozki zvezi z najlepšo dōbo nove zgodovine slovenskega naroda, da je ta list bil najizdatnejši klic v temoto narodne nezavednosti, da je ta list največ mladeži ogrel za slovensko domovino in narodnost in da je ta list bil najmočnejši čuvar narodnega našega prava.

Danes nas ne morejo z lahka udušiti. — Da se je v „Slovenskem Narodu“ tu in tam grešilo, ne treba zanikati, nič ni popolnega na svetu; ali list je zbiral vedno najboljše slovenske žurnaliste okolu sebe in časih je sreča zanesla v krog teh sotrudnikov tako pero, ki se je potem na večje stališče postavilo, tukaj pa prvo šolo dobilo.

In po večjem vse za dobro stvar, le za „božjo gnado“.

jemo, da stopimo tudi mi kdaj mej narodne borilce, a ne brez orožja, ne brez temeljitega znanja, ampak korenito podkrepjeni z uma svetlim mečem. Posebno se je poudarjalo mej dijaki, da nam je treba svoj materni jezik spoštovati in pa do dobrega se ga naučiti. Zato ga je povzdigniti v občevalni jezik in pa pridno prebirati slovensko časopisje. V tem nas je najbolj zanimal „Slovenski Narod“ že zaradi tega, ker je bil glasilo vseh Slovencev, pa tudi zaradi tega, ker je bil pisan v izbornem jeziku. Pičlo odmerjene ure za slovenski jezik so se nam podvojile ali potrojile sicer ne v učnem načrtu, pač pa v Mariborski „Čitalnici“.

Da, veliko hvale smo bili dolžni dijaki čitalničnim udom, ki so nam dajali na razpolago prostore in naročeno časopisje s knjigami vred. Trumoma smo se zbirali v „Čitalnici“ čitajoč vse njene liste. Z velikim veseljem se spominjam, kako vztrajno smo dijaki od tretjega gimnazijalnega razreda naprej prebirali „Slovenski Narod“. Uvodnih člankov še zaradi svoje nedoraslosti nismo mogli razumeti, a vender smo jih točno prebirali, da bi se vadili v jeziku. Dober uspeh ni izostal. Naše slovenske

Danes je precej boja za ohranitev slovenske narodnosti na Kranjskem že dokončanega; tu vsaj se menda več ne vrnejo taki časi, kakor so bili še pred nekaj leti. In danes nismo Slovenci več „interesantno ljudstvece“; že nas jemljejo v poštev! — Koliko zaslug za to ima baš „Slovenski Narod“! — Narod, kateremu je njegov srednji stan odtujen, je izgubljen. — Na slovenskem Kranjskem je srednji stan naroden: na slovenskem Štajerskem že vidimo ljubo prikazen, da prihaja k domačemu ognjišču. Vse grehe mu naštejte, temu „Slovenskem Narodu“, jedna čednost ga diči, veliko zaslug on lahko vrže na tehtnico: zbudil je srednji stan slovenskega naroda, zbiral ga okolo sebe, dramil ga, dajal mu pogum in tako duševne ter gmotne sile njegove zbral za narodni boj! —

Čudni ljudje so zadnji čas nastopili kot kolovodje na Kranjskem. Vse narodnjaštvo, če ne priseza na njih težnje, je proketo, nima prava biti narodnjak, je hujši od renegata. — „Judeži-Iškarijoti!“ — Mali smo Slovenci; slovenski Štajerci, Korošci, Primorci potrebujejo složnega kranjskega narodnjaštva kot pomoč v njihovem srditem, težavnem boju. Kranjci se najnovejšim osrečevalcem slovenskega naroda ne smemo tako upreti, kakor bi bilo primerno in kakor bi se v drugih okolščinah morali, četudi ne vidimo v katoliškem kozmopolitizmu ter v vodstvu škofovstva največje sreče slovenskega sveta. Jedno tolažbo pa imamo: srednjega stanu ni nikdar dobiti za kozmopolitizem in ta trdnjavnica je močna, močna dovelj, da potegne sčasom zopet pametnejše kmetsko prebivalstvo naše in potem bo zopet mir, morebiti tudi prijazno občevanje v socijalnem in političnem življenju mej duhovniki in neduhovniki na Kranjskem.

To trdnjavnico, ta srednji stan na Slovenskem zbirati in ga držati pri domačem ognjišču — prej, nego se navzame navedenega kozmopolitizma, postane indiferenten — biti glasilo tega srednjega stanu, to bodi v naprej vodilo „Slovenskem Narodu“. Dobro je, da so tudi duhovniki na Kranjskem posegli v žep in da pišejo za ljudstvo ter je poučujejo; vse to rodi lahko tudi kaj dobrega sadu, če se tudi ljudstvo nemara drugam obrne, kakor se misli. V srednji stan pa ne morejo, če tudi ujamejo tu in tam kako boječo, materijelne izgube plašečo se dušico; odkritosrčno jim ni udana in jim ne bo in če se makari do tal priklanja.

Kakor si „Slovenski Narod“ obudil, koncentriral srednji stan vsega slovenskega naroda okoli zastave slovenske narodnosti, tako ga drži v bodoče okolo te zastave in storil bodeš s tem toliko, kakor vsi oni ne, ki danes mislijo, da so te že pokončali in ki že komaj čakajo, da zgoriš na gromadi, katero pripravlja njihov fanatizem.

Srečen pot in mila ti sreča v bodočih letih! —

Novomesto.

Dr. Karl Slanc.

naloge postajale so boljše, jezikovno znanje je očitno napredovalo. Pozneje smo se združili v skupine, naročivši si „Slovenski Narod“, kojega je hotel vsak dijak brati. Ko je bil prevzel nepozabni nam Jurčič uredništvo prvega našega lista, pričela se je nova, epohalna doba v zgodovini „Slovenskega Naroda“. Njegovi bistroumni članki, iz katerih je odmevala iskrena ljubezen do zatiranega slovenskega ljudstva, prešinili so slovenske rodoljube z nekim čudnim mladeniškim ognjem. Dijaki smo kar goreli za „Slovenski Narod“ in njegovega urednika, razpravljali smo razne točke takratnega slovenskega programa na svojih shodih, pa tudi doma smo v počitnicah dramili priprosto ljudstvo, unemajoč je za slovensko idejo. V letih 1867, 1868 in 1869 prirejali so se slovenski tabori. Najimennitnejši slovenski možje so v navzočnosti nebrojnega ljudstva razpravljali o slovenskem narodnem pravu ter utemeljevali resolucije narodnih zahtev. Vse to se je obširno potem razpravljalo v „Slovenskem Narodu“, kajti sodelovalci njegovi bili so naši najimennitnejši možje vseh stanov. Kdor se ni mogel osebno udeležiti tabora, bral je lahko pozneje v „Slovenskem

Iz malega Štajerja.

Mali Štajer imenujemo oni del Štajerske dežele, v katerem bivamo Slovenci. Mali Štajer pomeni to, kar slovenski Štajer. V tem delu dežele, torej na domačih tleh, na slovenski zemlji, moramo se Slovenci za svoj obstanek boriti. Ta boj traja že leta in leta, na predek je ponekod še vedno neznaten, tu pa tam ga skoro ni opaziti.

Najbolj nas ovira tu pomanjkanje srednjega stanu; meščanstvo po trgih in mestih, obstoječe skoro jedino le iz trgovcev in raznih obrtnikov, je nam Slovencem narodno nasprotno, gospodarstveno pa sovražno in škodljivo.

Vsled slabe šole, vsled napačne in zane-marjene uzgoje je to meščanstvo, so ti slojevi naše družbe, dasi so slovenskega pokolenja, po večini še nemškega mišljenja; zapeljani po slabih vzgledih, fanatizirani po naših nasprotnikih, zavirajo baš ti krogi naše gmotno napredovanje in delajo na naš gospodarstveni pogin. — Ker imajo ti slojevi ponekod tako podle namene, podpira jih, kolikor more, zlogasno nemško društvo „Südmark“.

Opravičeno je torej prizadevanje Slovencev, vzgojiti in pridobiti si povsod svoj trgovski in obrtniški stan.

To pa je jako težavno. Sin nemčurja, obrtnika ali trgovca, ostane to, kar je bil oče — nemčur. Slovenski naš kmet ne mara sina dati v trgovinsko ali obrtniško šolo; če ga ne more spraviti v gimnazijo ali v realko, pridrži ga rajši doma, dasi ima več sinov in jih doma ne more in ne ve primerno preskrbeti. Naš kmet ne zna ceniti trgovskega in obrtniškega stanu, on ne premisli, da bi lahko baš v tem stanu marsikaterega sina dobro preskrbel za bodočnost, da bi posvetivši jednega sina, ako jih ima več, kaki trgovini ali obrti, lahko ohranil hčeri primerno doto, sebi potreben prevžitek in sinu prvorojencu staro nerazkosano domačijo!

Zategadelj delati moramo na to, da naš kmet izgubi to antipatijo proti trgovskemu in obrtniškega stanu. V zadnjem času pa smo doživeli pri našem mladem trgovskem stanu neprijetna iznenadenja.

Sramotno so propali trgovci, katere je ves narod požrtvovalno podpiral. Ni jih podkopala in uničila konkurenca, ampak zanemarjanje stanovskih dolžnostij, pomanjkanje izkušenosti in delavnosti, potrata v rodbini, pijančevanje, igra

Težko mi gredo izpod peresa te obtožbe a opirajo se na lastna opazovanja; sumničenje ali obrekovanje niso!

Mlad človek, ki se je komaj izučil, že hoče biti samostalen trgovec ali obrtnik. To je krivo. Nedostaje mu prepotrebne izkušnje in prakse. Ta se ne dobi mej učenjem, ampak še le pozneje. Mlad človek, ki hoče postati dober trgovec, dober obrtnik, pojdi po svetu, skusi tudi pri drugem in tretjem mojstru delo in prakso! Uči se ponižnosti, značajnosti, zatajevanja, štedi z denarjem, da bodeš imel vsaj nekaj svojega, ko

Narodu“ vse, kar se je tamkaj sklepalo. Že iz tega je razvidno, kako imeniten činitelj v narodnem razvoju je bil za naše ljudstvo kar od svojega početka „Slovenski Narod“, kajti on je učil, hvalil, vzpodbujal, dramil — pa tudi obsojal in grajal, kjer se mu je videlo potrebno. Iz malega rase veliko. Tudi iz nezrelih dijakov postali smo — zreli možje, izvolivši si vsak svoj poklic in razkropivši se po širni domovini. Mislim, da smo ostali vsi zvesti narodni ideji, zvesti pa tudi načelom, koje je zastopal naš najimennitnejši in najzaslužnejši slovenski list to je „Slovenski Narod“ od začetka svojega do danes. Noben slovenski časopis se ne more ponašati s tako mnogobrojnimi in tako odličnimi sodelovalci, kakor ravno „Slovenski Narod“. Niso-li objavljali v teku celega četrstoletja v njem svojih duševnih proizvodov naši najimennitnejši politiki, zgodovinarji, pesniki in pisatelji? Primeroma v kratkem času postal je „Slovenski Narod“ dnevnik in glasilo slovenskega izobraženega občinstva. Koliko zaslug ima ravno „Slovenski Narod“ za probudo slovenskega kmetovalca na Štajerskem iz stoletnega narodnega spanja, razvidno je iz tega, da so se skoro vse kmetske občine

Pa tudi obupni nismo. Saj je že to, da si je narod naš pri takih težavah toliko let znal ohraniti neodvisen politični dnevnik, najboljša podbuda k srčnemu: Naprej! Po drugi strani pa tudi poznamo težave slovenske politike. Ni ga v Avstriji naroda, čigar položaj bi bil neugodnejši, kateri bi se moral za svoj obstanek huje bojevati. Naš politični program je sicer že zdavna gotov, namreč uresničiti narodno ravnopravnost in politično združiti razkosano slovensko zemljo, ob enem pospešujoč nje dušno in gmotno blagostanje. Zavolj programa se pač ne prepiramo. Ali taktika — ta, ta nam dela preglavice. Kako pot ubrati, katerih sredstev se prijeti, da dosežemo svojo svrhu. Tukaj si ne vemo pravega sveta, tukaj gredo narazen naše misli. Ako se ustopimo na zgodovinsko podstavo, ta nam ni ugodna, bojimo se, da bi pri tem nadaljevali le svojo žalostno preteklost. Če se oprimemo narodnostnega načela, nimamo potrebnih zaveznikov, preti nam politična osamelost. Če se kaj ostreje oglasimo za svoje pravice, očitajo nam radikalstvo. Molčati spet ne moremo, ker nas še glasno trkajočih nočejo slišati. Ali naj bomo konservativni, ko nam še toliko najpotrebnejšega manjka za narodno življenje? In kje ostane potem naš narodni program? Zato menda tudi naši državni poslanci zadnjega, najbolj v našo škodo konservativnega vladnega programa niso hoteli vzprejeti.

Zatorej ni nič čudnega, ako smo zastran narodne taktike različnih mislij in razumljive so tudi v tem mnogotere zmote in napake. Ali poznanje teh naših neugodnih razmer nam bodi po jedni strani resni opomin, kako nam je pri političnih korakih biti na vso moč previdnim in skrbno preišljenim; po drugi strani pa mej seboj kakor bratje proti bratom potpežljivim, da se ohrani sloga, brez katere se nimamo nadejati boljše prihodnosti. Naj nas ne motijo napake in slabosti posameznikov. Saj brez tacihi ni nikjer. Nehoté mi gre na misel, kako je odpravil naš Izveličar farizeje, ko so mu pripeljali grešnico in ga zvijačno vprašali, ali naj jo kamnajo, kakor veli Mojzesova postava. On pa jim je odgovoril: Kdor od vas je brez greha, ta naj prvi vrže kamen vanjo. In glej, ko so to slišali, pustili so grešnico na miru, ter jeden za drugim na tihoma odšli.

Litija.

Luka Svetec.

K petindvajsetletnici „Slov. Naroda.“

Neseli vuzem ali god vstajenja Gospodovega je prišel. Dren, priljubljeno mi drevo, stoji v svojem cvetju; pod drenom ozelenjuje trava; v drenovih vejah gnezdiijo ptički. Ta veseli god prirode je ob jednem god našega glavnega lista. Petindvajset let je prešlo tega; premnogi osnovatelji lista spé pod zeleno odejo — kaj je površina zemlje, če ne velika razširjena gomila? — a njih delo, list še živi

Prijateljski sestanki so prav kmalu jenjali, in niti danes ne vem, zakaj? Le misel o dnevniku ni zaspala, ampak sešel se je v veliki dvorani Ljubljanske čitalnice mnogoštevilni shod, ki je trajal več ur ter naposled izvolil petorični odsek, da izdela končno osnovo, kako bi se v Ljubljani oživil slovenski dnevnik. Poleg dr. K. Bleiweisa, dr. Krausa, dr. Papeža in Levstika je tudi mene doletela čast, da sem bil izvoljen v odsek. Imeli smo mnogo dolgih sej in rajnki Levstik spisal je debele zapisnike o naših razpravah. Meni je zopet bil vzor Riegrov češki „Narod“ in živo sem zagovarjal, naj bi novi list krstili „Slovenski Narod“, Levstik pa je odločno bil zoper to, dasi se ni mogel odločiti za nobeno drugo ime. Ko smo izdelali „duševno“ osnovo prihodnjemu dnevniku, sva dr. K. Bleiweis in jaz kot poslanca petoričnega odseka vse zapisnike odnesla dr. Kostu, tedanjemu mestnemu županu, in ga prosila veljavne njegove pomoči. Kosta se je zahvalil odseku za veliki trud ter obljubil, da bode prej ko mogoče sklical nekoliko veljavnih in imovitih meščanov-rodoljubov, da bodo zagotovili tudi „materijalno“ stran novemu listu, ki bode vsekakor z novim letom jel v

kakor ono drenovo steblo, ki se je zasejalo pred petindvajsetimi leti, čil in krepek.

Kako to? saj je toliko listov v tem pobrala nemila sapa časa! — Odgovor nam daje „Slovenskega Naroda“ samega program in namen. — In kaj pomenja ta program? Lahko ga čitaš z listovega čela: list hoče biti „slovenski“ in „narodni“ v prvi vrsti. To je torej prva točka njegovega programa: naj bi ostal Slovenec samemu sebi in svojemu rodu zvest, naj bi se ohranil in očistil mej drugimi narodi, naj bi izpolnjeval ta narod svojo nalogo, od previdnosti mu dano.

A drugega namena list nima? — O da! ima ga, in res ga ni treba prikrivati tega namena, ampak glasno in častno ga je treba izpovedovati, izpovedovati danes bolj nego o njegovem rojstvu. Ta drugi namen je: biti glasilom slovenske napredne stranke! — V kolikor je „Slovenski Narod“ v političnem oziru napreden, to razlagati prepuščam drugim, katerih se tiče ta stroka; jaz hočem samo povdarjati zasluge njegove ozirom napredka, ki zadeva izobrazbo ali omiko. — Kaj je izobrazba? — Razvijanje vseh človeku urojenih telesnih in duševnih močij. Čemu pa jih razvijamo? — Ker nam to vlevata um in srcé, ker smo ljudje, katerim je dan razum, ker smo stvor prirode, v koji vlada neutajivi zakon dovrševanja podanih lastnostij in krepostij. A tudi sila, kruta sila priganja človeka k izobrazbi; saj človek ima toliko potrebščin v življenji, katerim hoče zadovoljevati. In še tretja, še hujša sila nas priganja k izobrazbi: tekovanje z narodi okoli nas! Kdor se danes odteza napredku, ta postane danes ali jutri suženj drugega naroda; kdor zastaja, tega porazi kolo časa; ako bo Slovenec nazadoval, grob mu je že izkopen. Gotovo priprosti, očitidni nauki ti, a ipak treba jih je nekaterim ljudem dan na dan z nova propovedovati, čeravno nam jih naša lastna povesnica dosti živo postavlja pred oči.

Kaj pa k temu poreče „vera“? — To, da čim bolj se človek izkaplje iz divjaštva in zanikernosti, tem bolj on postaja v srci in v resnici veren in bogoljuben. Uprav spoznavanje prirode izpodbujalo je Izaka Newtona k oni bogoljubnosti, katere so polni njegovi spisi. Vsi veliki prirodoslovci so strmeli o neizmerni modrosti in previdnosti prirode, za katero so iskali in izprevideli božje bitje. Verstvo brez spoznavanja svetá in njegovih naredeb je puhlo in prazno; nevednež ostane surov, brez krščanskih čutil in topast v srci, naj še toliko klečé tlači zemljo; jedino globoka in obširna izobrazba vodi h krščanstvu in Bogu.

Ta izobrazba vodi tudi k pravi svobodi. Kdo je na svetu revnejši nego nevedni in neuki človek? Kateri bolj ugreza v vsakršno opačnost in grešnost nego neizobraženec in nevednež? — Da! Kdor bi hotel iz našega ljudstva napraviti siromaka in pregrešnika, ta bi to najlaglje dosegel s tem, da mu zapre in zavre pota do izobrazbe, katera jedina obogačuje in osvoboduje narode.

In to dvojje načel: narodnost in napredek je „Slovenski Narod“ v tem četrt-

stoletji vestno in točno, marljivo in, kar je posebnega opomena vredno, tudi dosledno izvrševal. Ne vem, če je kateri si bodi slovenski list v tem času ostal bolj ali vsaj tako zvest samemu sebi, kakor „Slovenski Narod“. Gotovo častna svedočba, več vredna, nego marsikaka druga čestitka! „Slovenski Narod“ je zagovarjal vedno in vselej podlage naši jedinsti, narodni in duševni; on je vselej krepeko in samovestno branil naš narod vanj metane, pogubne ljujlike razpora, kateri se je od znane strani zasejal na umetni način mej posvetno in duhovsko inteligenco s čisto pregledno svrhu, uničiti razcepljeni naš narod; naš list se je boril možato za svetinjo izobrazbe, katera je brez vsestranskega napredka čisto nemogoča, a se nikdar in nikoli ni dotikal krščanstva, katero je njemu in narodu sveta stvar.

S tem pa je „Slovenski Narod“ pokazal, da izvršuje svojo nalogo popolnoma v smislu in soglasji s svojim prvotnim, v Mariboru mu danim namenom. Ne samo častno, ampak tudi potrebno je, boriti se za izobrazbo, za pravo in za to, kar je našemu narodu sveto, in oziroma na naše današnje, sistematično in s pogubnim, a popolnoma prozračnim namenom podkopane razmere sme se trditi: ako bi Slovenci tega lista že ne imeli, moral bi se dandanes nemudoma osnovati.

Ustajenje Kristovo praznujemo, ob jednem ustajenje človeštva iz spon zmote in pregreh, a poleg tega častno borbo „Slovenskega Naroda“ z neprilikami, katere nakapata narodu zloba in slepota. Želimo srčno, da čez zopet jedno četrstoletje, ako prej ne, praznujeta pri Slovencih izobrazba in duševna zrelost svoje slavodobitje nad silami nazadnjaštva in sebičnosti. Želimo pa, da bi vsi Slovenci, katerim je v resnici do svojega naroda in do svoje lastne časti, katera je s častjo naroda ozko zvezana, otrsli se pogubnih nasilnikov, ki žive mej njimi in se združili in zopet zavezali v mejsebojni ljubezni, katero uči nepokvarjeno krščanstvo. Samo tedaj bomo prav služili svojemu narodu, tako pa tudi najbolje služili Bogu, veri, cesarju in širji domovini, Avstriji!

Dunaj.

Dr. Janko Pajk.

25 let!

Delo za ohranitev slovenskega naroda v minolih petindvajsetih letih je bilo odločilno za življenje ali smrt tega narodiča. Dokler se na Slovenskem nikdo domačinov ni briga za slovenski urad, za slovensko šolo i. t. d., do tedaj so tudi višji in nižji krogi vladnega uradništva zmatrali prve proizvode naših pisateljev kot nedolžno igro, če so je sploh opazili. Šele ko so prišle prve številke „Slovenskega Naroda“ mej slovenski svet, začelo je vladno uradništvo ter tudi Nemštvo, živče mej nami in v našem obližji, ta pojav resno uvaževati. Talenti

Ljubljani izhajati na podlagi naših zapisnikov.

Jaz sem na to odšel na gimnazijo v Osek, pa ne vem, kaj se je dalje godilo. O novem letu 1868 ni bilo ne duha ne sluha o slovenskem dnevniku, meseca aprila pa se je v Mariboru porodil „Slovenski Narod“.

Zagreb.

Josip Staré.

Izza mladih let.

Mlad dijak sem še bil, ko je v „Gosposki ulici“ takrat čisto nemškega Maribora obesil skromno svojo tablico nad vrata pokojni Tomšič, mož visoke, vitke postave in rumenožolte brade. Tablica z napisom „Uradništvo in upravništvo „Slovenskega Naroda“ ni bila pritisnena k zidu, ampak štrlela je vertikalno iznad vrat proti ulici, tako da je njen napis moral vsacega mimogredočega v oči zboosti. In res, opazovali smo dijaki, da je marsikateri nadut nemčurček z jezo pogledal napis, potem nekaj zamrmral in urno šel dalje. V uradniški sobici vladala je samota. Gređoč mimo nje,

ozirali smo se redno vanjo, ker je bila pritlična in je imela zgoraj namesto desek prozorne steklene ploče, a ne spominjam se, da bi bil kdaj koga družega videl notri, kakor urednika samega. Tomšiča so imenovali nemčurski Mariborčani in ž njimi vred potujčeni okoličani „slovenskega odrešenika“, slovenski dijaki pa smo ga prav spoštljivo pozdravljali, zmatrajoč ga zauzor rodoljubja. Vedeli smo, da je izpostavljen pouličnjakom vsake vrste ter da ga tarejo še mnogovrstne druge nadloge. To nas je naiduševalo za narodnega mučenika Tomšiča, to nas je sililo, da smo občudovali njegov junaški pogum in njegovo požrtvovalnost. Če se ne motim, je „Slovenski Narod“ od začetka izhajal dvakrat, pozneje trikrat na teden. Mej slovenskimi gimnazijci zavlada je neka posebna, do takrat neznaná oduševljenost za narodno reč. Po posameznih razredih višje in nižje Mariborske gimnazije krožili so naidušujoči spisi, katere smo čitali z velikim zanimanjem. V njih se nam je slikalo žalostno stanje Slovencev v vseh pokrajinah, popisoval se nam je boj za narodni obstanek ob mejah in v sredini slovenskih dežel, pozivalo se nas je, naj se tudi dijaki oborožimo.

začneš na svojo roko. Kdor hoče samo ob „kreditu“ živeti, tudi dandanes težko vstraja!

Ko nastopiš svojo trgovino, svojo obrt, pa skrbi zanjo in se brigaj zanjo od ranega jutra do pozne noči. Ne obračaj svojih očíj po lepem, velikem stanovanji, po lepi opravi. To ni potrebno, stane denar, pa ne nese nič. Tudi konja in voz pusti ljudem, kateri imajo za tako potrato denarja dovolj. Bodi zadovoljen, ako si v mladosti toliko pridelaš in prihraniš, da se lahko na stare dni voziš.

Ako imaš potratno ženo, zavrni jo v kuhinjo ali pa za prodajalno mizo. Tu naj si s koristnim delom čas krati, tebi in sami sebi v prid!

Ako si samec, misli pred vsem na delo, potem še le na gostilno, kavarno in natakario. Od pijančevanja in dolgega spanja gotovo ne bodeš bogatel. Pomagačev si pameten človek najame le toliko, kolikor jih neobhodno potrebuje, da ne redi lenuhov — in tatov pod svojo streho.

Marsikdo mi bode te vrste zameril, a tega ne zaslužijo. Moj namen je bil, opozoriti narodne kroge pravočasno na nevarno prikazen v našem gospodarstvenem življenji; da bi se grajanim nedostatkom odpomoglo, to je moja želja. Mi potrebujemo zdravega narodnega trgovstva in obrtništva, ker čutimo vsaj pri nas prehudo pomanjkanje tega stanu in njega potrebo, ker hočemo s časoma popolniti tudi našo socialno organizacijo, vrste delavcev, narodnih bojnikov.

Naši denarni zavodi podpirajo radi trgovce in obrtnike, tudi začetnike, a pošteni, značajni in delavni morajo biti — in če je izgubljen slovenski denar.

Prikazni, kakor smo jih pri nas doživeli v novejšem času, pa jemljo kredit in zaupanje tudi poštenim obrtnikom in trgovcem ter so vsled tega na veliko kvar tudi naši narodni stvari. Na delo, na pošteno delo torej tudi tu!

Šmarije pri Jelšah.

Dr. Fran Jurtela.

„Slovenskemu Narodu“ k petindvajsetletnici.

Bilo je leta 1868. meseca marca, ko sem dobil, bivaje v Londonu, od odličnih rodoljubov Mariborskih, osobito od dr. Dominkuša in rajnega Tomšiča, naznanilo, da se je tam ustanovilo društvo za izdavanje slovenskega političnega glasila; povabili so me, naj bi dopisoval listu, ki se bode imenoval „Slovenski Narod“. S kakšnim veseljem me je dotična vest navdala, pojmiyo ljudje, kateri so kdaj živeči v tujini dobivali iz drage domovine preljubajim poročila. Imena mož, kateri so ustanovili list, bila so mi porok, da bode podjetje dobro in blagotvorno: „Slovenski Narod“ je sin plemenitih roditeljev, plemenitih po srcu in umu in ne po starih plesnjevih listinah; imel je torej podjedovati in razcvitati plemenite lastnosti, in

vzdramile ter otresle tujega jarma. Izvolile so si narodne zastopnike, katere pošiljajo v deželni in državni zbor. Tudi doma v občinskem uradu posadil se je materni jezik z malimi izjemami povsod na prvo mesto. Pri tej priliki ne smemo zamolčati, da gre za to zasluga tudi drugim slovenskim listom, posebno vztrajnemu zagovorniku narodnih pravic „Slovenskemu Gospodarju“ — poznam pa tudi mnogo odličnih nadarjenih slovenskih posestnikov, kateri berejo „Slovenski Narod“ od tistega časa, ko je izhajati začel. Kako veselje je s takimi možmi občevati, naj si bode ustmeno ali pismeno. Verzirani so vam v vseh političnih zadevah, vedo povedati skoraj vse, o čem je kdaj „Slovenski Narod“ pisal. Pišejo pa popolnoma pravilno, kakor da bi se bili slovenščine učili na srednjih šolah. Kdor tega ne verjame, naj se potruzi semkaj le mej Muro in Dravo, naj pride v ljutomerski okraj, tukaj najde takih kmetov dovolj. Ali pa naj bere različne dopise iz omenjenih krajev, ki so raztreseni po vseh slovenskih časopisih, pa bo videl, kako pravilno slovenščino pišejo naši kmetje. V tem oziru smo daleč prehiteli svojega nemškega soseda, čeravno ta živi v ugodnejših

kdor je opazoval ta list, od njegovega rojstva do današnjega dne, mora priznati, da se je boril vselej pošteno in iskreno, istinito in plemenito za vse prave slovenske interese, za celokupne slovenske potrebe. Da si je časih v usiljenem mu boju, v britkem in ljutem boju, se tudi zmotil v orožju, katero je moral naglo zgrabiti, dasi je namreč včasih izpregovoril besedo, katero bi bil menda bolje zamolčal, kateri razsodni in pravični človek pa bi mogel šteti mu takšno človeško zmoto v smrtni greh? — saj na zemlji ni nezmotljivega človeka, nezmotljivost je božja lastnost, katere si ne sme prisvajati nobena stvar.

„Slovenski Narod“ si je ohranil čisto srce, čiste roke, neoskrunjeno poštenost, ni služil nobenemu strankarstvu, nobenim samopašnim stanovskim interesom, ni se klanjal nobenim svojevoljnim mogotcem, ni klečeplazil navzgor ni oholil se navzdol; — ostal je pošten bojovník za vse narodeve svetinje, stoječ le na svojih nogah, in tako si je ohranil možato neodvisnost in pravo svobodo v boju za pravico in resnico.

Čestitam ti, „Slovenski Narod“, torej iz vsega srca, da si tako dorasel v krepkega petindvajsetletnega moža, ki nosi čist, neomažeževan narodni prapor brez strahu proti vsakaterim narodovim sovražnikom; čestitam ti, da moreš zmagonosno vihteti uma svetli meč proti mračnim pošastim, ki se zopet gibljejo in iz temnih brložnih globin drzovito silijo na dan; mračni oblaki prihajajo zopet na duševno obzorje in ž njimi bi se rado utihotapilo srednjeveško duševno barbarstvo, duševna mōra in sužnost. Svetloba in tema, Ormuzd in Ahriman, sta si v naravnem boju; a ti „Slovenski Narod“, ostani vselej zvest svetlobi, veren svetlemu Ormuzdu, unet za prosveto, po kateri se razsvetluje človeški razum, blažuje srce, dobiva prava svoboda, pravi duševni in telesni blagor! Bojuj se možato in vselej odločno proti potuhnjenemu mračnjaštvu in nazadnjaštvu, proti zlotemnemu Ahrimanu in njegovim služabnikom v kakeršnih koli podobah se ti prikazujejo! Nosi vselej neustrašno pogumno ponosni prapor pravoliberalnih, naprednih načel, — in hoc signo vinctes — a ko obhajaš petdesetletnico svojega bojevanja, ko bode nas starejše sotrudnike tvoje že krila hladna zemlja, venčala te bode v duševni svobodi razsvetljena, posvečena, hvaležna Slovenija!

Dunaj.

Dr. Pavel Turner.

Pojma „nacionalna avtonomija in federalizem“ v „Slov. Narodu“.

(Leti 1886 in 1887.)

Leti 1886 in 1887 pripadata v zgodovini 25letnega delovanja „Slovenskega Naroda“ sosebno tedanjima sotrudnikoma „Krutorogovu“ in „Yporeju“. Prvi je že poprej in tedaj pojasnjeval v dopisih in člankih razna vprašanja o Rusiji in primerjal ruske razmere z avstro-ogerskimi; mnogo splošnih pojmov o

odnošajih. Še ni dolgo, kar mi je popisaval odlični slovenski kmetovalec iz ljutomerskega okraja veselje, ki je bilo zavladao mej slovenskimi rodoljubi o času, ko je bil začel v Mariboru izhajati „Slovenski Narod“. Navdušenost je bila postala tako velika, da so nekateri iskreni narodnjaki vzeli v roke popotni les ter so šli osem ur daleč pozdravljat urednika Tomšiča ter ga zahvaljevat za trudapolno narodno delo. Ti so ostali zvesti bralci in sodelovalci „Narodu“ celih 25 let.

Politična zrelost in izobrazba povzdignila je take možake na najvažnejša mesta v občinskih odborih, v krajnih in okrajnih šolskih svetih, v okrajnih zastopih, posojilnicah i. t. d. Tukaj delujejo vestno, marljivo in značajno, v domačih občinah pa so politični voditelji pri vseh volitvah, imajoč zaradi občnega spoštovanja najveljavnejšo besedo. Iz teh kratkih črtic lahko razvidimo, da „Slovenski Narod“ ni zastonj povzdigoval svojega krepkega glasu, ni zastonj budil in učil, ampak plod njegovega truda kaže se v polni meri. S ponosom lahko kaže „Slovenski Narod“ na svoje vzgojence rekoč: „Ako bi mene ne bilo, bi teh tukaj le tudi ne

državni in gospodarstveni organizaciji je on Slovincem razložil v predalih prvega slovenskega dnevnika.

Tudi „Yporej“ je že pred letom 1887. in tu pa tam tudi za 1870. letom dopisoval „Slovenskemu Narodu“, vender se najrajše spominja one dobe, ko je začel analizovati jezikovni Scharschmidov predlog, s katerim so hoteli nemški levičarji uničiti logični in stvarni smisel člena XIX. drž. osnovnih zakonov. Takrat je bila tudi najlepša prilika dati slovenskemu „federalizmu“ pravo ime.

Slovenci so si bili ime „federalizem“ izposodili od državnopravnih narodov, dejanski pa so zahtevali in zahtevajo v najboljšem slučaju še do današnjega dne mnogo manj, nego razumevajo drugi avstro-ogerski Slovani pod tem imenom. Slovenci so bili namreč poleg galiških Rusov prvi, ki so po pomenu svojega stremljenja za „zjedinjeno Slovenijo“ bili in so še sedaj pravi nacionalni avtonomisti. Naglašali so federalizem, a mislili so to, kar pomenja nacionalna avtonomija. To je „Yporej“ leta 1886 in 1887 razlagal sosebno intenzivno v „Slov. Narodu“. Karkoli je zasledil, da se je dalo spraviti v kako zvezo z nacionalno avtonomijo, priobčil je v obliki člankov v tem dnevniku.

Pokazal pa je s pomočjo teorij, ki so mu prihajale na pomoč iz tedaj krepko uredovanega „Parlamentarja“, da nacionalna avtonomija more — če presvetli vladar v to privoli — spraviti v jedno skupino tudi Hrvate ali Srbohrvate najprej one v Istri in v Dalmaciji, po legalni odpravi dualizma pa tudi one v Hrvatski in Slavoniji in v južni sedanji Ogerski. Ta skupina dobila bi jeden glavn i nacionalni zastop ali zbor in zaradi obsežnosti, kolikor treba, nekaj podrejenih okrožnih nacionalnih zastopov. „Slovenija“ bi bila v tej skupini samo jeden del glavnega nacionalnega zastopa.

Tako je bilo že tedaj izrečeno, da Slovenci spadajo s Hrvati v jedno in isto nacionalno skupino, dasi ni bilo tedaj mej Slovenci niti govora o hrvatskem zgodovinskem državnem pravu. To pravo, pod katero spadamo Slovenci temeljem zgodovinskih aktov in naposled temeljem hrvatske pragmatičke sankcije od leta 1712, je le potrjenje tega, kar zahteva vsaj v narodnostnem pogledu popolnoma završena nacionalna avtonomija. Leta 1886 in 1887 smo bili zadovoljni s tem, kar nam obečuje na prvi stopinji in nadalje v poslednjih ciljih taka nacionalna avtonomija. Zgodovinskega hrvatskega državnega prava se sedaj tudi Slovenci oprijemljemo vedno bolj in bolj le vsled tega, ker izgubljammo nadejo, da bi nam drugače hoteli v resnici izvršiti jezikovno narodnostno pravo, kakeršno se svečano zagotavlja v čl. XIX. sedanje ustave.

Zgodovina „Slov. Naroda“ iz let 1886 in 1887, v katerih se je razlagala nacionalna avtonomija ne le za Slovence, ampak za vse narode, je jasna, in tedaj jej tudi nihče ni oporekal mej Slovenci. Ista doba spominja tudi na svobodno gibanje pri „Slov. Narodu“; vsaj v narodnem taboru ni bilo nikakih posebnih pomislekov. Omenjam le, da je še pokojni Jerič, urednik „Slo-

bilo.“ Mi pa, strinjajoči se z načeli tvojimi, mili nam „Slovenski Narod“, mi, ki smo vedno stali s teboj vred na braniku za pravico in svobodo milega nam naroda, mi, ki smo s teboj vred zmiraj visoko čislali vedo in pravo omiko, ki nikoli nismo pobijali krščanskih načel, temveč samo protivili se onim težnjam, ki so polne nestrpnosti in verske prenapetosti, mi vemo ceniti zasluge tvoje ter upamo, da bodo tudi merodajni činitelji vender le spoznali, da je narod, koji ve kaj zahteva, jemati v poštev, kajti — vox populi, vox Dei.

S kakim čistim navdušenjem smo pozdravili o svojem času 1. štev. „Slovenskega Naroda!“ V Rusiji sem vsako številko težko pričakoval, in dopisoval listu, kolikor sem utegnil. Dohajal mi je „Slovenski Narod“ iz cenzurnega odbora čist tako, da sem si mislil, da ga tam niti ne čitajo. Le jedenkrat bilo je v oddelku „Vnanje dežele“ nekaj vrst zamazanih s črno barvo. Glasno sem se zasmel: najbrže je bila posneta iz motnega vira kaka opazka o Rusiji.

IV. priloga „Slovenskemu Narodu“ št. 75, dne 1. aprila 1893.

venčev“, prednik Žitnikov, sam vzprejel od pod-pisanega poleg drugih spisov tudi popravek slo-venskega „federalizma“.

Naše težnje, Krutorogova pojasnila in prosto-dušne izjave pa so začele greti izvestno gospodo; jeden ne nesrečno stilizovan, ampak nesrečno ukradši se članek v predale „Slov. Naroda“ dal je povod ovadstvu v predalih „Slovenca“, te ovadbe so šle po nemškožidovskih listih, in ker so bili v Nemcih zasledili, da smo se začeli gibati na ravnejše, svobodnejše, moža-tejše, iskali so prilike pri „Parlamentarju“ in pri „Slov. Narodu“, in posledica je bil ukaz za skupni pastirski list novembra meseca 1887.

Odtlej se je pričela druga taktika. „Kruto-rogov“ in „Yporej“ sta se prostovoljno umaknila in je poslednji le še pozneje, prej nego Čehi sami, pokazal ravno v „Slov. Narodu“ na ne-varne točke zloglasnih Dunajskih punktacij. „Yporej“ se spominja toliko rajši na svoje delo-vanje v „Slov. Narodu“ v omenjenih letih, ko-likor tužnejša se mu je kazala na vsem Sloven-skem doba po priobčenem skupnem pastirskem listu. Naj bi se povrnila mej nas svoboda in nekdanja odločnost in naj bi pod-pirala tudi delovanje „Slovenskega Naroda“!

V Trstu.

Fran Podgornik,

bivši „Yporej“ kot sotrudnik „Slov. Naroda“.

Nase zamore narod, kadar se živo in ustrajno oklene svoje svete stvari. Česar mu ni mogoče doseči letos, doseže v prihodnjih dveh, petih, desetih, petindvajsetih letih. Dokaz temu „Slovenski Narod“, kateri ni čin tre-nutka, ampak večletno trudapolno delo mnogih iskrenih, skrbnih, požrtvovalnih rodoljubov. Saj tudi Bog vsega sveta ni vstvaril prvi dan! Tako tudi „Slovenski Narod“ ni še dovršil narodne svoje misije.

„Slovenski Narod“, uvidevši, da s svojim trikratnim tedenskim izhajanjem v Mari-boru ne more toliko koristiti narodni stvari, ko-likor se je pričakovalo v tedanjem burnem času odločilnih volitev v deželne in državne zборе, postal je dnevnik, in preselivši se s periferije v središče na velečastnih taborih od vsega naroda zahtevane Slovenije, delal je pod uredništvom zna-čajnih, neizprosnih mož neumorno, širil pa narodu prave, rešilne nazore, vzbujal narodno zavest in se boril kakor lev zoper fanatične naše nasprot-nike; pridobil si je za narodno stvar zaslug, ka-tere priznava ves slovenski svet.

Ako se torej sme „Slovenski Narod“ s ponosom ozirati na svojo vsestransko plodovito preteklost, ne samo ker je zaradi ljubezni do naroda toliko pretrpel, ampak tudi, ker je ne-ustrašljivo branil svete pravice svojega naroda, ne boječ se nikake kazni navzgor, niti zamere navzdol in ne strašeč se niti fanatizovanih ligašev; bodi mu ta ponos samo i m p u l s za nova junaška

dela, kajti kar se ni dalo dognati v minolih pet-indvajsetih letih, doseglo se bode v dalnjih de-setletjih, v letih vstrajne borbe. Brez borbe ni zmage, brez zmage ni omike, brez omike ni slo-bode, brez slobode ni spasa našemu narodu.

Zato Slava k petindvajsetletnici „Sloven-skega Naroda“! Pogumno in požrtvovalno stopaj naprej, pa „što Bog dađe i sreća junačka!“

Metlika.

Anton Navratil.

Ogledalo kranjskega narodnega gospodarstva v minolih 25 letih.

Požavni in navzlic stoletnim naporom resnih in najrazsvetljenejših značajev še ne rešeni problem, zblížati proizvoznika (producenta) trošilcu (konsumentu) in odstraniti dobiček mejdeželnega prekupovanja, sojeno je rešiti še le našemu veku.

Le v oni deželi bode vladala gospo-darska sreča, kjer: 1.) trosilec dobiva blago iz prve roke, torej po ceni; 2.) kjer prekupec ne odira proizvoznika; 3.) kjer vsak član človeškega društva ima priliko doseči v domačiji toliko strokovne omike, da si ž njo obrt in življenje olajša; 4.) kjer vsak fizičnemu ali umnemu delu se posvečujoči človek najde obilnega dela in s tem tudi zaslužka.

Veliko je časa preteklo in stalo je veliko dušnih bojov, da so ta načela prevladala ne-človeške teorije angleške mančesterske šole, ka-tera je v svoji prekanjenosti priporočala ravno nasprotni sistem, ki je načelno ločil proizvoznika od trošilca, ločil surovine od tvornic, oviral raz-voj obrtništva in pospeševal nedelavnost in le-nobo v drugih deželah.

Omenjeni gospodarski idejal sicer še ni bilo moči popolnoma doseči, vendar pa je začetek že srečno storjen in se bode vsled energičnega, nikdar smotra iz očíj ne puščajočega postopanja tudi dosegel. Železnice, novodobni stroji, razstave, racijonelna šola in denar, osredotočen po hranilnicah, odprla so ta pota.

To opazujemo ne le pri tujih kulturnih narodih, temveč celo pri našem malem, ne pre-bogatem slovenskem narodu.

V naslednjih črticah bomo skušali, koli-kor je to mogoče v ozkem okviru odkazanega nam prostora, podati sliko našega napredka.

Naš novodobni napredek začčenja s časom, ko se je otvorila svetovna razstava Dunajska.

Kakor znano, provzročil je Nemčiji na-kopičeni, iz francoske vojne odškodnine izvira-joči denar preglavico, kako ga tudi plodonosno investirati.

Neštevilne, prenagljene in nepremišljene ustanovitve tekmovala so mejsobno, — in naši državi bilo je sojeno, gledati neizogibni, po razum-nikih prorokovani polom, ki se je vršil istočasno s svetovno razstavo Dunajsko.

spomin nazaj v kratko dobo onih dnij, ko je bila še ta črka znamenje tesne prijateljske zveze petih mladih mož, polnih idejalov in razven jednega, — tudi polnih najlepših upov in nadej za pri-hodnost, — sedaj dozdeva se mi skoro, kakor bi imel napisati — nekrolog.

Samo dva živiva še od onih petih; tudi naju dva veže še vedno stara prijateljska vez, dasiravno je pisateljska nehala in da drug moj od onega časa sem ni zastavil več peresa v publicistični službi, katero smo tedaj izvrševali pod znamenjem „omega“. On

— „se trudi v sodni hiši,
rase krepko, višji, višji,
Pravde čist, železen hram“.

Trije pa so umrli. Pa ne samo ti; — tudi vsi oni, ki so imeli ž njimi vred nekaj sodnega opravila lepega pomladnega dne leta 1875. To opravilo zadevalo je „Slovenski Narod“ in morda ne bode neumestno, ako se ga danes spominjam; zgodba sama ob sebi je značilna in vesela, žalostno je le to, da sedaj že skoro vsi deležniki spijo smrtno spanje.

Bilo je menda početkom 1875. leta — me-seca ne vem več, — ko nas je petorica dobrih

Nikdar ne spavajoča Nemesis, katera ne dopušča prehitrega obogačenja, vrgla jo ta nepra-vično in krvoločno iztirjani denar v brezno — ali Dunajska razstava vzbudila je pozornost sveta. Tudi naša dežela bila je tu prvikrat s svojimi izdelki dostojno zastopana, in posebno ribniško leseno orodje, „suha roba“, našla je v svoji ka-rakteristični starodobni obliki uvaževanje obi-skovalcev razstave; tako je ta razstava otvo-rila pot v inozemstvo mnogim našim domačim, poprej neznanim izdelkom, in s tem ne v hipu nego polagoma množila blagostanje.

Razven Dunajske svetovne razstave otvorile so se razne razstave v Gradcu, Trstu, Pragi, Zagrebu, da ne omenjamo manjših lokalnih razstav po-ljedelske in živinorejske vrste, katere vse skupaj polagoma ali ustrajno zblížujejo in seznanjajo domačega proizvoznika nekaj s kupci, nekaj s prekupei, ki razpečujejo te domače izdelke v druge kraje.

Prihodnja kranjska deželna razstava v Ljubljani podala bo jasno sliko, kako je obrtnost in industrija napredovala in katere vrste posebno dobro.

Gorenjska, Kamniška in Dolenjska železnica prebrazdile so našo domovino na vse kraje in uzbudile še intenzivnejše nego razstave nerazviti podjetniški duh, da išče in prireja one domače predmete, kateri morejo dobiti svetovno vrednost. Omenjam tu: izvoz jajec in perutnine z Dolenj-skega na Nemško, izdelovanje sira v Bohinjski Bistrici, sit in rešet v Stražišči in na Dolenjskem, volnenih kopic, jopic in rokavic v Trziču, iz-prehodnih lesenih palic na Dolenjskem, cementa v Kamniku, na Zidanem Mostu, v Zagorju in Dovju, lesenih stružnih predmetov na Dolenjskem, zobo-trebnikov na Dolenjskem, čevljev, češljev, žeblijev, žime in krtač na Gorenjskem, slamniki in slam-natih torb v Domžalah, cinka v Zagorju, tkanine in platna v Litiji in sukna na Gorenjskem, pre-dila in tkanin v Trziču.

Tudi tovaren je nekaj in sicer se iz-delujejo: salame v Udmatu in v Ljubljani, par-kete v Vrdu in na Gorenjskem, žični žebli v Ljubljani in v Javorniku, leseni čevljarski žebli v Šiški, pohištvo in hišno orodje v Vižmarjih. Ri-barstvo se goji na Studencu. Tovarna za barve je v Dolu, tovarni za papir v Medvodah in Goričanah.

Navesti tu uložene glavnice, obseg delovanja, število delavcev, prekoračilo bi meje tej razpravi; samo toliko omenjam, da se ti izdelki izvažajo daleč iz dežele, da se bolj in bolj razširjajo in da so poklicani obrtni na-se pozornost in uvaževanje činiteljev, ki sklepajo trgovinske mej-narodne pogodbe.

Vinska trta, „bogastvo in ponos Dolenjca“, dobila bode še le pravi pomen, ko se še bolj razvijejo vinarske, sadjarske in poljedelske šole, kakor je ona poprej na Slapu, sedaj na Grmu, — ali kakor je slovenska kmetijska šola v Gorici, laška v Poreču in nemška v Mariboru. Slapska šola je v Vipavski dolini dosegla najlepše uspehe, in gotovo jih bode dosegla tudi na Grmu za Dolenjsko; sicer je pa sedaj nje glavna naloga,

prijateljev zahajala redno vsak večer v ono tesno sobo Auerjeve krčme v Gledaliških ulicah v Ljub-ljani, katero sobico je bil prav tedaj najdov-tipnejši izmej nas krstil z značilnim imenom „vagon“, katero ime se je, kakor čujem, še do danes ohranilo. Glava naše družbe je bil Jurčič, in tako se je tudi sleherni večer, kar je popolno naravno, sukal naš razgovor o tedanjem nam Slo-vencem sila bridkem položaji, o težavah, ki je ima urednik, o konfiskacijah in potem zopet o pisateljstvanju in enakih predmetih, ki so bili v glavni zvezi z možem, kateri je sedel skromen in sključen mej nami, a katerega smo vsi po-nosno imenovali svojega prijatelja, dasi je bil po svoji unanosti na prvi pogled tako neznamen, da ga je težko opisati.

Tedaj je slovensko žurnalistiko tiščala od Vestenecka, dobrega poznavatelja naših razmer in slabostij, podpirana pest Widmannova.

Nekega večera — sami smo bili v „vagonu“ — izvlekel je Jurčič iz desnega žepa svoje sive, obnošene suknje list „Naroda“ ter ga vrgel na mizo jeznim vsklikom: „Že zopet konfiskovan! No, vi juristi, recite, je-li kaj povoda za to, ali ne!“

Razvoj Slovenstva kot narodne in kulturne celosti pospeševal je list vedno vestno in iskreno. Ravno tako je tudi pazil na razvoj Slovanstva v Avstriji in izven nje. Narod pa je budit in krepil. A sovražnik je zasejal ljuliko: v strastnem prepiru mora trpeti narodna korist. Ljubeči vero, dom in cesarja mi ne moremo žrtvovati pogojev svojega slovenskega in slovanskega obstanka in kulturnega razvijanja in sicer tem manj, ker vemo, da taka žrtev ni potrebna — za nas. Naše rodoljubje je čisto in krščansko, za to ni bilo, ni in ne bode pretirano, posebno sedaj ne, ko nam očitno grozé, da se moramo potopiti v — tujih morjih. Mi pa se ne bomo dali!

Zagreb.

Dr. Fr. Celestin.

Omega.

Sestnajst let — da! — skoro celih šestnajst let te črke nisem napisal in malo, da se mi ni danes ustavila roka, ko sem jo hotel postaviti na čelo tem vrsticam; tako mi je bila že iz spomina in tako se je je odvadilo pero. In sedaj, ko jo gledam pred soboj, ko mi sili

učiti, kako rekonstruirati uničene vinograde, in v tem oziru se je nadejati najboljših uspehov. Dostojno našega časa bi bilo, da bi dežela pokupila ali v najem vzela vse uničene vinograde proti izdaji dolžnih s kuponi in z amortizovalnimi svotami preskrbljenih obveznic, da nasadi ameriške trte, izloči in sortuje vsako vrsto grozdja po kakovosti in izdeluje jednotno dolenjsko vino po skušenemu sistemu Slapske šole. Ker kmetje nimajo denarja za ameriške trte in tudi ne sposobnost za izdelovanje dobrega vina, dobilo bi to vino mejnarodni pečat, nastalo bi povpraševanje po njem, in res obogatilo našo deželo. Nihče ne reci, to ne gre; gre že, ako se tega poprimemo pravi za stvar navdušeni možje!

Kmetje, ki bi po ceni prodali vinograde, oziroma jemali namesto denarja obveznice, dobivali bi razven obrestij še dividendo, namreč delež podjetniškega čistega dobička.

Kmetje bi obdelovali vinograde brezplačno in ko bi vinogradi bili amortizovani, dobili bi jih kmetje nazaj; izdatna vinogradska renta ostala bi jim za vselej in tudi racijonalni nauk obdelovanja.

Kmetijstvo se je, kakor se nam zagotavlja od kompetentne strani, sploh izdatno izboljšalo, in sicer v obče kvalitativno, glede nekaterih panog pa tudi kvantitativno. Zadnje velja glede živine, katere zelo veliko izvažamo.

Cerealije ali žitne rastline so nazadovale v smislu količnosti, nekoliko vsled spretnejše tuje konkurence, nekoliko vsled obilnejše reje govedine in živine sploh. Razven nekoliko vina in fižola je izvoz domačih cerealij neznačen in bil bi še manjši, da se ustavi selitev naših rojakov v Ameriko.

V živinarstvu smo napredovali izdatno; množina govedi je na primer v nekaterih krajih za $\frac{1}{3}$ večja; glede kakovosti je naša živina za 50% več vredna, nego pred 20 leti. Nazadovale je v količnosti le v radovljiskem okraju vsled — kakor pravijo — postopanja kranjske obrtne družbe.

Izvažamo jako veliko konj, še več govedi in največ prašičev.

Ovčarstvo je nazadovalo vsled razdelitve pašnikov. Nove trgovinske pogodbe z Italijo in Nemčijo so blagodejno uplivalo na izvoz živine, a slabo na izvoz ovac v Francijo. Ko se razne stroke industrije razvijejo in se onemogoči uvoz enakih predmetov, pridejo še boljši časi.

Misel, nastavitvi popotnega učitelja za kmetijstvo, bila je srečna, in kazalo bi jo uvesti tudi za druge stroke narodnega delovanja, da se ovira površno delo in pridobi našim izdelkom pečat soliditete.

Novodobna ljudska šola stekla si je za občni napredek našega kmetijskega prebivalstva, tega glavnega stebra društveni organizaciji, velikih zaslug, ker s šolo se je dobil elementarni temelj napredku; sedaj je še le mogoče s kmetom sploh govoriti. Kdor pozna kranjsko c. kr. kmetijsko družbo, ve, kako čudovito in rapidno napreduje, ter ve, kako naši kmetovalci skušajo zamujeno popraviti, a to je uspeh jedino le dosežene, in še vedno napredujoče splošne omike.

Čitali smo in čitali, a nam se je zdela konfiskacija itak neopravičena, kakor se je morala zdeti previdnemu uredniku, kakeršen je bil tedaj Jurčič. Tožil je na to, da mu skoro ni več mogoče dela zmagovati: dopisnikov ima dovolj, za „listek“ je tudi skrbjeno, a „uvodni članek“ vsak dan, „politični pregled“ vsak dan, in „lokalne stvari“ vsak dan — to je preveč! Vrh tega še konfiskacije, nejevolja naročnikov, jeza političnih prijateljev!

Ne spominjam se več, v kateri glavi ostalih štirih se je rodila rešilna misel, a jeden je dejal in trije drugi smo pritrdili: „Ti — mi ti spišemo vsak po jeden uvodni članek na teden! Juristi smo in pozorni bomo na to, da ne boš — konfiskovan!“ Šifro Ω sem nasvetoval jaz — in ko smo še slovesno obljubili si molčanje in tajnost — rekel je Jurčič: „Jeden mora še vedeti vse to! To je mož, ki bo pisal jedenkrat slovensko literarno zgodovino, in on mora vedeti o vsakem, kadar utakne pero v črnilo!“ S tem smo bili zadovoljni, prepustivši Jurčičevi diskretnosti — in ta ni bila mala — da skrbi za našo prihodnjo pisateljsko slavo — ter pili smo ob Jurčičevih stroških še par litrov na zdravje in prospeh nove zadruge ali boljše — zarote.

Za obrt in industrijo storilo se je tudi dosti; tu je višja realka in obrtna šola v Ljubljani in nekoliko drugih strokovnih šol, tako, da je vsakemu, kdor se učiti hoče, pot do blagostanja odprta.

In končno denar — „vladar sveta“ — kako čudovito in veselo se je postavil na razpolaganje gospodarskim potrebščinam našega naroda iz lastnih domačih virov, brez tuje pomoči, in osramotil klevetnike, trdeče, da ga nimamo.

V teku našega narodnega preporoda osnovalo se je na slovenskih tleh 5 hranilnic, in sicer v Šentlenu, v Celju, v Ljubljani, v Šent Mohorju in v Slovenjem Gradcu, katerih aktiva so iznašala v letu 1891. 4.450.000 gld. Dalje se bodo v kratkem otvorile 4 nove hranilnice, in sicer v Kranju, Novem Mestu, Škofji Loki in v Cerknici.

Poleg teh 9 hranilnic imamo še na Štajarskem 18 posojilnic, na Kranjskem 13, na Koroškem 12, na Primorskem 6, skupaj 49 posojilnic z 10.540.766 gld. letnega denarnega prometa, in ta raste postopno vsako leto za 1.712.667 gld.

To je Tvoje gospodarsko ogledalo, narod slovenski!

Bodi složen in ustavi usodepolni domači prepir ter ne cepi iz strankarskih namenov moči vsaj ne na gospodarskem polju.

S tem deluješ samo za tuji žep!

Ljubljana.

Vaso Petričič.

Slovinci in Hrvatje.

Svoji smo Bratje po krvi in jeziku. — Tako čujemo vedno pripovedovati v slavnostnih govorih, naj že bode prilika za to tostran ali onostran Kolpe in Sotle. In kadarkoli se čuje govoriti v tem smislu, tedaj zažvenketajo čaše in navdušenje prikipi do vrhunca. Slovenec in Hrvat padeta si v objetje in obljubujeta si neprerušljivo pobratimstvo. Ko pa minejo trenutki navdušenja, tedaj si jeden in drugi maneta oči ter se povprašujeta, bode-li zopet obnovljeno pobratimstvo imelo kaj vidnih nasledkov? Žal, da odgovor z jedne in druge strani ostaje negativen; kajti pobratimstvo, skleneno pri čaši vina, ne pušča vidnih sledov v življenji obeh naj-sorodnejših si narodov.

Ali naj to ostane tudi v bodoče tako? To vprašanje vriva se mi samo po sebi, ko si o petindvajsetletnici „Slovenskega Naroda“ kličem v spomin, kakšne misli so me kot stalnega sotrudnika tega lista vodile od leta 1868. do danes. S polnim prepričanjem morem odgovoriti v svojem kakor tudi v imenu onih rodoljubov, ki se zbirajo okolo „Slovenskega Naroda“, da od besede začenjamo stopati k dejanjem. Ideja, katero zastopa list, ki je v vidni in vsestranski napredek Slovencev nastal leta 1868. v Mariboru vsled požrtvovalnosti slovenskih rodoljubov, postaja meso in kri. Krempko Slovenstvo, zajemljajoče svojo moč iz

večno svežega, nepremagljivega Slovanstva, to nam je geslo. Pod zastavo, na kateri je zapisano to geslo, zbirajo se najboljši sinovi našega naroda. Ta zastava vihrá zmagujoče, dasi se je dobro znanemu faktorju posrečilo, pridobiti nekatere uplivne osebe proti njej.

Vender bodočnost je naša! Ne bode preteklo drugih pet in dvajset let, ko bosta Slovenec in Hrvat — ta dvojčka v življenji narodov — zamogla pred vsem svetom reči, da sta se našla in da si želita uravnati življenje primerno svojim okoliščinam. „Slovenski Narod“ pa naj si danes, ko slavi petindvajsetletnico svojega obstanka, postavi za nalogo, da bode vedno zvest zagovornik bratovskega zblíževanja. Kakor je v minolih petindvajsetih letih budil iz spanja Slovence, kakor jih je navduševal za sveti boj v obrambo svoje narodnosti, tako naj v bodoče propoveduje bratovsko ljubezen in vzajemnost mej Slovenci in Hrvati ter naj oba neprenehoma uči, da le z združenimi močmi moreta na jugu habsburške vladavine doseči neoporečno veljavo.

Marsikomu zdel se bode to fantom. Naj se tudi! Mnogim — ki so bili nekdanj najradikalnejši slovenski rodoljubje — je dandanes fantom že združeno postopanje Slovencev. V dežele razdelila nas je politična modrost: v okvirih njihovih naj bi se gibali. A oficijelni „rodoljubje“ tega niso dosegli! Slovenci čutimo se jedna celota in bomo se kljub znanemu nasprotovanju vedno čutili.

Bodo-li zabranili zblíževanje in združenje naše s Hrvati? Zastonj jim je trud. „Kri ni voda.“ Slovenec in Hrvat sta po jeziku, po gospodarskih razmerah in po zgodovinskih spominih tako tesno zvezana s seboj, da teh vezij ne izbriše in ne odpravi najkrutejša sila. Ravno zato pa bode po mojem prepričanju „Slovenski Narod“ po preteku drugih petindvajsetih let zamogel potrditi, da so Slovenci in Hrvatje dosegli v javnem življenji združenje svoje.

Nas sodobnikov dolžnost pa je, da pripravljamo pot temu velikemu dogodku. Zato ne pozabimo — da: veliki dogodki zahtevajo velikih ljudi.

Ljubljana.

Ivan Hribar.

Pri petindvajsetletnici „Slovenskega Naroda“

Petindvajset let! Dolga doba, posebno pri listu, kojega so od njegovega pričetka do današnjega dne preganjali in zatirali, kakor so preganjali in zatirali malo listov v Cislajtaniji!

Sovražili in preganjali so ga pred vsem Nemci, še bolj pa slovenski renegati. Ni se upognil naš list pod tem sovraštvom, in če se danes ozremo po svoji domovini in v prvi vrsti po kranjski vojvodini, tega svojega, nekdanj tako ošabnega sovraga se nam ni treba več bati! Nekdanj toli mogočni „nemški liberalci“ skrivajo se sedaj pod plaščem vlade in škofije ter obljub-

Pod znamenjem Ω je izšlo potem mnogo člankov; najboljši je spisal — sedaj ga lahko imenujem — rajnki dr. Skofič, katerega smo lani pokopali. Nekoliko člankov podal je pokojni Karol Križman, umrši kot notar v Kamniku leta 1880. nekaj sem jih spisal jaz, dva ali tri pa oni, ki je razven mene še sedaj mej živimi. Jaz sem tedaj služil pri finančni prokuraturi, ostali trije pa so bili avskultantje. Nekoliko časa je šlo prav dobro — Jurčič je bil vesel, „Slovenski Narod“ ni bil konfiskovan — vsaj zaradi uvodnih člankov ne — in tu in tam smo v drugih družbah uživali veselje, da se je povpraševalo: „Kdo je pa ta Ω “. Kdor se je bavil kdaj s peresom, ve in zna, kako zadoščenje je tako vprašanje mlademu pisatelju. —

„Ti — tvoj članek so pa nocoj konfiskovali — in poleg še par nedolžnih notic!“ reče nekoga večera Jurčič dru. Skofiču.

„Ni mogoče — he, he!“ smijal se je ta po svoji malo sarkastični navadi. „Ugovarjati, ugovarjati moraš!“ Sklep se je tudi naglo izvršil. Jurčič je uležil ugovor proti konfiskaciji — grozni § 65. kaz. zak. je visel nad njo — in v kratkem je bil razpisan dan v obravnavo.

Na predvečer se je zbral ves „ Ω “ v Jurčičevem stanovanji in tam smo ob Kozlerjevi pivi, siru in kruhu obdelovali § 65. kaz. zak. in pa Skofičev članek. Jurčič je hotel namreč sam zastopati list pred sodiščem in zato mu je trebalo pravniškega pouka. Druzega dne bila je ugovorna obravnava pri deželnem sodišču. Predsedoval je rajnki Kapretz, tedaj še nadsodišča svetovalec, votantje pa so bili Božič, pl. Zhuber in še jeden, ki mi ni več v spominu; državno pravdnštvo je zastopal Perše; a vsi sedaj tolmačijo paragrafe z Minom in Radamantom onokraj Stiksa. Ugovarjal je Jurčič sam, poslušalo pa je in corpore — celo „omega“.

In to „omega“ je dobilo svoje juridično zadoščenje. Inkrimovani članek je bil oproščen, toda glede neke male notice v lokalnem delu, katero je bil Jurčič sam napravil, potrdili so konfiskacijo lista. Zapisnikar, — mož, ki je sedaj meni in mojim kolegom izginil ne iz spomina, pač pa s pozorišča, povedal nam je pozneje, da je pl. Zhuber mej posvetovanjem oglašil se z opazko: „Mir scheint, — der Schreiber dieses Artikels sitzt unter den Zuhörern!“ —

„Omega“ se je razpršilo vsled imenovanja nekaterih članov na razna uradniška mesta,

bujejo tako vladi, kakor škofiji, da predpustni torek ne bodo več plesali, in da so ravno oni najboljši prijatelji klerikalstvu, sedaj mej nami cvetočemu.

Da! Kranjski Nemci so propadli in že leta in leta preziral jih je naš list ter jim ni odgovarjal na brskanja iz tistega neznatnega gnezdiča, v koje zvalé vsako soboto svoja jajčica! In če bi slučajno ne bilo ostalo nekaj ubožanih in revnih ostankov nekdanje nemške aristokracije, bi pri nas v političnem življenji Nemcev niti ne imeli. Da je prišlo tako, gotovo gré tu nekaj zasluge „Slovenskemu Narodu“ in možem, ki so stali za njim!

Tudi pri vladi zadnjih petindvajset let naš list ni bil priljubljen. Vsaj te ljubezni nikdar iskal ni! Dokaz temu je dolga vrsta zaplemb od prvih časov, pa do tiste dobe, ko so nam veleizdajstvo očitali, če smo izrekli ponižne želje po slovanski liturgiji! Kako se je pečatilo in pečatilo! Ali list — in pravi čudež, da ni omagal, preстал je tudi te vihere, in če jih je prenesel 25 let, prenašal jih bode lahko vsaj še petdeset let! V to pomozi Bog!

Po čudni naključbi pa dohajajo listu pri njegovi petindvajsetletnici najljutejši nasprotniki iz krajev, kjer bi po Kristovih besedah imela vladati mir in ljubezen. „Ložo“ in „framasonstvo“ so ti praznoglavi farizeji kakor ubito vrano na drog postavili sredi svoje koruze, ter kričé na vse grlo: mi smo brez greha, brez madeža, z nami je Bog, z vami, „slovenski“ liberalci, pa je peklenšček! Po cerkvah se ne oznanja več božja beseda, temveč samó beseda proti „Slovenskemu Narodu“. Ni je skoraj lece, kjer bi se ne bil že pobijal naš list in gotovo je, da Peter Arbuez ni bolj sovražil španskih židov, nego sovražijo naš list knezoškofijski mladi inkvizitorji! Mi pa ponižno v ozadij stojimo ter se tolažimo, da kraljuje v nebesih še vedno ravno isti Bog, o kojem vemo, da so mu tista bitja najneprijetniša, da ne rečemo najostudnejša, ki vedno govore: Gospod! Gospod! In res! bolj kot nas bičajo in tepo po lecah, bolj se množi število prijateljev in naročnikov našega lista. Tudi ta boj nas torej ni ugonobil ter nam le dokazuje, da je nad našim listom božji blagoslov. Če pa imamo ta blagoslov, potem ne maramo za družega!

Kakor do sedaj, ravnaj se list tudi v prihodnje po vodilu, da se nam ni udati Nemcem, ne uklanjati vladi in ne padati v prah pred brezdomovinsko klerikalno pretiranostjo, ki sedaj kakor bolezen razgraja mej nami, ki pa vender ne izvira iz rahlega, Kristu udanega srca, pač pa iz najnavadnejše ošabnosti in časih tudi iz — praznega želodca!

Ljubljana.

Dr. Ivan Tavčar.

Vsak je jel skrbeti bolj zase, in ono mladostno oduševljenje in globoki čut brezpogojnega spoštovanja do glave naše — Jurčiča, hiralta sta pod krutim naravnim zakonom, da je človeku treba pred vsem za svoj obstanek skrbeti. Pa tudi ta zakon je zdrav, kajti le tedaj boš kaj storil in dosegel, ako sam kaj veljaš! S stolpa sem mi ropoče raglja velikega tedna, ko pišem te vrstice. Da bi bili zvoki, blagoglasni zvoki večernega zvona! A to je le ropot, udarci lesenih klopotač ob otli zaboj, — spomini, spomini; — ah, jutri pa posije zopet jasno solnce in jutri ob deveti zazvone zopet zvonovi!

Brdo.

Janko Kersnik.

Imam prijatelja, s katerim sem v mladih letih pazljivo prebiral slavnega Bleiweisa dične „Novice“ in pesmi domačih pesnikov. S to duševno hrano sva krepčala svojo narodno zavestnost. Ko sva odrasla, odločil se je moj prijatelj za duhovniški, a jaz za učiteljski stan. On je

K petindvajsetletnici „Slov. Naroda“.

Povabljeni, da s stališča sotrudnikov „Slovenskega Naroda“ izpregovorimo pohlevno besedo k prazniku njegovemu, ne dvojimo niti trenotek dolgo, kam nam je najprvo obrniti naš pogled. Petindvajset let že traja hod „Slovenskega Naroda“, a to je doba, katero preživeti ni vsakomur dano. Vender pa imamo rodoljubov, ki so, sami v zreli dobi, navdušeno bili napravili ob strani našega lista njegov prvi korak v življenje, pa so naš list potem tudi spremljali vztrajno celih petindvajset let do današnjega dne. Petindvajsetletnica naročnikom in vsem čitateljem našega lista, kateri so bili z njim od prvega kraja pa do danes v zvesti duševni zvezi, kateri so po vsakdanjem spoznavanju in sorodnem prepričanju postali tesni prijatelji „Slovenskega Naroda“, — njim veljaj danes naš prvi, naš prisrčni pozdrav! Nadalje pa se hvaležno spominjamo onih slovenskih mož, ki so močne volje pred toliko in toliko leti naše glasilo poklicali na dan, ki so mu na to v malem in velikem posvečevali svoj talent ter značaj in ki so z njim dosegli uspeh, da je mogočen pripomoček slovenskemu narodnemu napredovanju. Mnogi izmed njih že počivajo v preranem hladnem grobu in zato: slava njihovemu imenu! A še živim ustanoviteljem in duševnim podpornikom „Slovenskega Naroda“, ki se danes radujejo njegove petindvajsetletnice, kličemo: čast Vašemu poštenju!

Neskromno bi znabiti bilo, ako bi kdo izmed nas, kateri smo zvezani s tem listom, hotel danes opozarjati na usodo njegovo in pa na zasluge, katere si je list brezdvobeno pridobil za napredovanje slovenskega naroda. To pa nas ne zavira, če skušamo izraziti pravično sodbo o notranjih nagibih, kateri so „Slovenski Narod“ dosedaj vodili in kateri naj bi ga po našem skromnem mnenju vodili tudi bodoče čase. Poudarjajmo danes te nagibe! Saj je z jedne strani res, da so ti nagibi vir našemu prijateljstvu do tega lista, a z druge strani je tudi žalibog res, da najnovejši bojovníki zoper ta list njemu nočejo pripoznati pravih njegovih nagibov, ampak mu podtikajo neresnične, katere list od sebe sam odvraca.

Tu se v prvo tajiti ne dá, da je „Slovenski Narod“ rodila iskrena ljubezen do domovine in zrela narodna zavest. Ta mogočni nagib je dal listu življenje in njemu je list tudi najbolj zvest ostal. Od številke do številke se mu je videlo, kako želi in teži obujati zvestobo domovini, kjer še spi, utrjevati jo, kjer je slaba. Dan na dan je jasno kazal, kako hoče vse Slovence

moral na sever, na Koroško, a jaz na jug, na Hrvaško. Občevala sva, kolikor sva mogla. Dogodilo se je pa, da dlje časa nisem o njem ničesar izvedel. Zato se obrnem do njegovega brata ter ga prosim, naj mu pošlje pismo, katero sem bil priložil. Kmalu zatem mi je moj prijatelj mej drugim sporočil to-le: „Ti se, dragi, nečesa bojiš, česar se bati ni treba. Ne misli, da je narodna zavest v meni zamrla! Res je, da so razmere na Koroškem za Slovence jako nepovoljne; ali to ni oslabilo mojega rodoljubja. Bódi prepričan, da tvoj prijatelj nikdar ne bo nezvest postal mili svoji slovenski domovini!“ — To pismo me je razveselilo ne samo zato, ker se tiče mojega prijatelja, marveč tudi zato, ker se tiče dežele koroške. To pismo okrepčalo je mojo nadejo, da se bodo tudi na Koroškem za Slovence s časom razmere zboljšale, ker dokazano je, da čvrsto, značajno rodoljubje brez uspeha ostati ne more.

Gradec.

Fran Savinjski

odgojevati v jedno, svoje narodnosti in celokupnosti zavedajočo se družino, ker le tako morejo mej živimi narodi ostati in lepšo bodočnost doseči. „Slovenski Narod“ je vseh svojih petindvajset let bil odprta slovenska arena, kjer je lahko vsakdor odločno in odkrito s peresom branil in zastopal čast, pravice in koristi vsega slovenskega naroda, bodi kot celote ali pa še tako majhnega odlomka njegovega, za sedaj in za bodoče. In ker se je v vsem tem dosledno pojavljal prvi in poglavitni nagib našega lista, služiti namreč slovensko-narodni stvari, zato so se okolo njega zbirali radi kot sotrudniki najboljši slovenski rodoljubje! Druga težnja, katero je neprestano razodeval „Slovenski Narod“, bila je ta, zanimati in vzpodbujati rojake za napredek na raznih poljih človeškega napora. V ta namen je skušala podati vsaka njegova številka sliko dnevne zgodovine, ne samo domače, ampak tudi tuje, sliko vseh važnih časovih prikaznij, da bi tako narod imel poleg omikane zabave tudi raznovrstno vzpodbudo in dobival čedalje širše duševno obzorje. Saj Slovenci nismo samotarji na otoku sredi velikega oceana! Boriti se nam je s sosednimi tujimi vplivi, prebiti nam je mogočno konkurenco na vsakem polji duševnega in gmotnega življenja. Zmaga naša bode pa in očistimo se tujih vplivov le tedaj, ako si skrbno prilastujemo dobrote vsakega napredka in jih uporabljamo na naše domače razmere. Zategadelj je našemu narodu treba dnevnika, v duhu časa urejevanega, a ker je „Slovenski Narod“ hotel biti to, ker je težil na prosveto narodovo, ki je pogoj njegovemu napredovanju, zato je nahajal ves čas obilo prijateljev in podpornikov zlasti mej razumništvom slovenskim! In še tretji poglavitni notranji nagib „Slovenskega Naroda“ naj naglašamo. To je bilo njegovo teženje za duševno in politično nezavisnostjo. Ne mislimo na brezpogojno duševno nezavisnost. Brezmejne tudi mi ne poznamo. Toda, kar človeški razum lahko doseže, kjer ima lahko svoj utemeljen nazor, ne protiven večnim resnicam, tam bodi tudi svobodna pot njegovi sodbi! V znanstvenih in slovstvenih rečeh ne staviti pretesnih mej, tega vodila se je držal tudi naš list. Najbolj pa se je želel odlikovati po svoji politični nezavisnosti. In res je imel tacihi dnij, v katerih bi bil orodje gotove politične taktike, jako malo, a še ti so bili prav kratki. Ne govorimo o vladi, kateri se nikdar ni hotel udati, nego v mislih imamo tiste slovenske politike, ki so hoteli v ta list utisniti svoj obraz. Tedaj se je zgodilo, da se je dvignil mogočen protest, in tudi najmanjša zaveza na to ali ono stran ni smela trajati niti trenotek dalje. List mora nezavisno služiti in sicer jedino le načelom slovensko-narodne politike, list ne sme svojega stališča žrtvovati za malenkosten uspeh ali kaki še tako važni politični osebi na ljubo: to je bil klic, ki se je vedno in vedno oglašal iz globine naroda kot pristen izraz narodovega položaja. Temu klicu je „Slovenski Narod“ zvesto sledil in sam nezavisen ter svoboden, bil je tudi lahko brezoziren zagovornik državljanske svobode in čistega narodnega programa, kolikor to dopušča zakonita svoboda!

Načelni nagibi in prave težnje so bile torej „Slovenskemu Narodu“ ravnokar označene. Naj nam nihče ne ugovarja s posameznimi stavki na polji papirja, katere je s trdom nabral iz petindvajset debelih letnikov našega lista! Mi jih ne zagovarjamo, a toliko pravice zahtevamo za list in njegove sotrudnike, naj se nam ne podtikajo tendence, katerih nimamo! Če delovanje našega lista izvira iz ljubezni do domovine in slovenske narodnosti, onda nam domovina in narodnost ne moreta biti dve domišljeni bitji, nego sta narod sam, kakor se kaže po svojih prirojenih in podedovanih lastnostih, po pojavih in potrebah svojega dejanskega življenja. Že iz tega hladno-treznega nazora izhaja, da domovinski list kot „Slovenski Narod“ ne more in ne sme imeti težnje proti narodovi veri, katera je sestavni del narodovega bitja in žitja ter zategadelj narodnosti njegove, narodova svetinja. V vročem boji je sicer katerikrat v naš list padla hitra beseda, katera se je dala zaviti, a tudi le zaviti na protiversko stran. Ali da bi bile takšne besede v programu „Slovenskega Naroda“, v njegovih nagibih in težnjah, zoper tako očitanje

zavaruje se list in zavarujejo se njegovi sotrudniki! Mi poznamo le one tri poglavitne nagibe in katoliška vera nam je obsežna v prvem nagibu, v — slovensko-narodni stvari. In iz teh nagibov naj zajemlje „Slovenski Narod“ moči za drugo svojo petindvajsetletnico ter bori se za slavo: biti glasilo prijateljem celokupne Slovenije!

Dunaj.

Dr. Danilo Majaron

Spomini dolgoletnega sotrudnika.

Iskrenim veseljem in pravim ponosom se današnji slavnostni dan spominjam, da sem že celih triindvajset let stalni sotrudnik „Slovenskemu Narodu“. Nisem sicer odlična oseba pri listu, zgolj „penny a liner“, kakor me je o svojem času krstil pokojni dr. Zarnik, a deloval sem vedno vestno in uztrajno. Bil sem že z mnogimi listi v zvezi, a nobenemu nisem tako zvest ostal, kakor „Narodu“ in za nobenega nisem delal s takim veseljem, kakor zanj, navadno za neznatno nagrado, čestokrat pa tudi za „božji lon“.

Kako sem postal sotrudnik „Slovenskega Naroda“? Prijatelj dr. Zarnik povabil me je neko nedeljo l. 1870, naj pridem v „Slonovo“ kavarno, da napravimo izlet. Z denarnimi sredstvi že takrat kakor ni danes nisem bil obdaran, in rekel sem dr. Zarniku, kako in kaj je z mojega mošnjička debelostjo. A dr. Zarnik mi je rekel: „Le pridite, urednik „Slovenskega Naroda“ je tu; ž njim Vas seznanim, morda se zmenita, da mu boste dopisovali iz Ljubljane“.

Tomšič mi je silno imponiral; tekom svojega življenja seznanil sem se še z mnogimi, čisto imenitnimi možmi, a nihče mi ni tako imponiral, kakor „slovenski Izveličar“. Peljali smo se do Urbančka. Dotlej me dr. Zarnik uredniku Tomšiču ni predstavil; ko smo izstopili iz voza, rekel mi je nekako pomembno dr. Zarnik: „Sedaj Vas predstavim uredniku „Slovenskega Naroda“ g. Tomšiču“. Nekaka iskrena radost me je pri teh besedah prešinila; z zadovoljstvom, da s ponosom sem segel v roko impozantnemu možu, kateri je celo imponiral takrat še vsega-mogočnim nemškutarjem in Nemcem Mariborskim. „Ali hočete biti dopisnik „Slovenskega Naroda“ iz Ljubljane“, vprašal me je Tomšič in jaz sem odgovoril kratko: „Zakaj ne“, a previdoma pristavil, da posebnega pač ne bode poročati — bili smo Slovenci takrat tolike reve, da o nas sploh ni bilo dosti pisariti. Dunajska vlada je bila proti nam; v Ljubljani nam je poveljeval kot vladni načelnik takratni še „von Eibisfeld“, Wurzbach je bil deželni glavar, županoval pa je stolnemu mestu — dr. Suppan, izvoljen kot narodni kandidat v Novem mestu, ki pa je potem preskočil v nemškutarski tabor.

Nekaj dopisov poslal sem še Tomšiču, a kmalo je umrl, in njegov naslednik postal je Ivan Železnikar. Njemu je sledil za malo časa Josip Jurčič, moj sošolec, in ta me je vabil, naj kolikor mogoče poročam „Slovenskemu Narodu“ iz Ljubljane. List je takrat izhajal trikrat na teden in še prav dobro se spominjam, kako težko so ga pričakovali na Ljubljanski pošti tedanji dijaki, danes že odlični možje v raznih dostojanstvih, nekateri tudi odlični nasprotniki narodni stvari, za katero so se unemali v mladosti.

Tisti čas se ni pripetilo, da bi bil „Slovenski Narod“ konfiskovan; uredniki in administratorji so se temu privadili šele v Ljubljani. List je prihajal pozno v noč; raznašalec vrgel je takozvani „Pflichtexemplar“ v tružico pri okrajnem glavarstvu in tako je bilo za konfiskacijo navadno prepozno, ker je list že bil v rokah svojih naročnikov. Tedanjega okrajnega glavarstva vodstvo tudi telegrafa ni znalo tako spretno uporabljati, kakor se to godi dandanes, in le zato so bili možni tako sila rezki članki, kakeršne je v Slovencih znal pisati jedini Fran Levstik. Ko bi bil Levstik pozneje pisal take članke, ko je „Slovenski Narod“ izhajal v Ljubljani, ne bil bi nobeden zagledal belega dné. Naj omenim le članka „Slovenci — Galgenvögel“. Ta članek uzbujal je silno senzacijo, ker je bil pisan s svetim srdom in s tistim ubijajočim, brezobzirnim sarkazmom, kateri je Levstik bruhal na

svoje nasprotnike. Zlasti zanimivo pa je to, da je bil ta članek naperjen zoper nemškega literata Amanda Schweiger-Lerchenfelda, rojenega Kranjca, bratranca grofa Rudolfa Paceta in nekdanjega učenca Levstikovega.

Ko se je „Slovenski Narod“ preselil v Ljubljano, začela se je zanj doba neusmiljenega preganjanja. Da list v teh težavnih časih, ko je hotela napredna narodna stranka že orožje vreči za plot, ni propadel, to je pravi pravcati čudež in najsijajnejši dokaz za žilavost naroda in za neomahljivo narodno prepričanje slovenske inteligencije. Res so tedanji Mladoslavenci pri prvih neposrednih državnozborskih volitvah pridobili nekoliko terena: poražen je bil v notranjskih kmetijskih občinah grof Hohenwart in zmagal je dr. R. Razlag; tudi v dolenjskih občinah je zmagal Pfeifer, a efekt teh zmag je bil pokvarjen z izvolitvijo Hohenwarta v gorenjskih občinah.

Tega ni bil nihče pričakoval, razen Jurčiča, kateremu je njegov sošolec, sedanji župnik v Tržiču, Špendal, rekel: Hohenwart bo voljen, bodisi kjerkoli.

In res! Doktor Poklukar se je umaknil v gorenjskih občinah in grof Karol Hohenwart je bil izvoljen na njegovo mesto. Agitacija se je vršila tako tiho, da v Ljubljani skoro nihče ni vedel kaj se plete — razen Bleiweisa in Jurčiča.

Boj proti „Slovenskemu Narodu“ in proti takozvanim Mladoslavencem je prikipel tedaj do viška. Proti listu se je hujskalo na vse mogoče načine; trgli in psovali so list v kavarnah in gostilnah, in precej hraber in pogumen je moral biti, kdor je takrat javno priznal, da je sotrudnik „Slovenskega Naroda“. Divja srditost pa je prešinila takozvane konservativce, ko je dr. Razlag bil voljen v drž. zboru poročevalcem za neki zakon zoper samostane. Kdor je takrat priznal, da je privrženec ali celo sodelavec „Slovenskega Naroda“, ni smel v vsak javni lokal, ker se je bilo bati, da ga nahujskani ljudje pahnejo na ulico, če se mu že drugega nič ne zgodi.

Tem žalostnim razmeram pridružila se je še druga okolnost, namreč slabo finančno stanje društva „Narodna Tiskarna“. Gospodarstvo pri društvu ni bilo dobro in to so hoteli porabiti nasprotniki, da ugonobijo list. Tedaj je bil Jurčič, neustrašni Jurčič, v največjem strahu. Kanonik Klun, lastnik jedne jedine delnice, katero mu je bil prodal notar Rapoc, napadal je tedaj na občnem zboru društveni odbor, tako da je prišlo do pravde, pri kateri je bil Klun obsojen. Takrat je prišlo do krize, ker je dr. Razlag odšel v Brežice, dra. Zarnika pa ni bilo v Ljubljani. Na srečo se je vrnil in vstopivši kot koncipijent k dru. Ahačiču, pregovoril je svojega šefa, da je prevzel predsedstvo društva. In ta mož, to naj se zapiše ad aeternam memoriam, ta dr. Ahačič je tedaj rešil „Narodno Tiskarno“ propada. To so dr. Zarnik in njegovi prijatelji sto in stokrat povdarjali. Dr. Ahačič je odpravil vse nepotrebno oseboje, tudi tedanjega faktorja, ki je kakor Luther za hudičem vrgel svoj tintnik za njim. Tudi Jurčič je imel v dru. Ahačiču trdno zaslombo. Tedaj mi je rekel: „plačati Ti ne moremo nič, a delaj za „Slovenski Narod“, kolikor znaš in moreš“ in segel sem mu v roko in tudi svojo obljubo pošteno izvršil. Jurčič je želel v prvi vrsti domačih novic, katere smo dotlej zanemarjali, tudi poročila iz društev, katera niso bila strogo narodna, katere pa je bilo mogoče za narodno stvar pridobiti. In deloval sem po tem navodilu, in ker so po Jurčičevem prigovarjanju sodelovali v tem zmislu tudi drugi možje, je bil v kratkem „Slovenski Narod“ najbolj čitani list v Ljubljani. Ranjki dr. Zarnik je vedno naglašal: le notice, le notice. Takrat nismo pozabili niti novozasajenega drevesca, ni najmanjše stavbene stvari in to je bilo jako težko delo, ker je bil magistrat tedaj v nemških rokah, in celo redarjem je bilo strogo prepovedano, vašemu „penny a linerju“ kaj povedati; grozilo se je redarjem celo z odpustom. A vendar smo dobro uspevali, „Slovenski Narod“ je bil o vseh stvareh najbolje poučen; vse je vedel, tudi iz nemških krogov, in vsi drugi listi tako „Laibacher Zeitung“ kakor „Tagblatt“ so zajemali iz „Slovenskega Naroda“. Kaka reva je bil tedaj le trikrat na teden izhajajoči „Slovenec“? Urejal ga je tedaj skromni stolni kaplan Klun, kateri je svojemu knezoškofu Pogačarju odrekal pokorščino, sedanji kanonik,

državni poslanec in Ravberjev beneficijant — ali kako, o tem ne govorim. Da vidite, kakov diletant je bil tedanji stolni kaplan Klun v žurnalistiki, naj vam povem, da je bil tako izvežban v svojem poslu kot dopisnik Dunajskega „Vaterlanda“, da ni niti vedel, koliko je plačati za telegram in je za to vprašal vašega „penny a linerja“ na Hradeckega mostu.

„Narodna Tiskarna“ je bila tedaj kolikor toliko urejena ali finančne kalamitete nasledki kazali so se pri vsaki priliki. Nekoč mi reče Jurčič: „Pridi v redakcijo, da dobiš honorar.“ Dve leti nisem bil dobil niti novčiča dasi sem, ne da bi se hvalil, pošteno in mnogo delal. Prišel sem in v navzočnosti Jurčiča, ki se je po mojem mnenju kar svetil veselja, izročil mi je dr. Ahačič, priznava je v govoru moje zasluge za list, rumen kuvert, v katerem je bilo celih — dvajset goldinarjev. Honorar pač ni bil brilanten za dveletno delovanje. A vendar me je veselil način izročitve, in deloval sem s še večjim veseljem za list.

Pozneje se je „Narodna Tiskarna“ preselila v sedaj Kirbischevo hišo. Predsednik je postal dr. Zarnik, a finančno stanje društva le ni bilo dobro, niti trdno ne. Jurčič začel je že bolehati, a vedna in jedina skrb mu je bila: obstanek „Slovenskega Naroda“ in ž njim zvezane „Narodne Tiskarne“. Mnogokrat mi je rekel, da si da raje plačo zmanjšati, nego da bi zavod imel kako škodo. Takrat nastopilo je l. 1879. ministerstvo Hohenwartovo; kmalo potem je bil deželnim predsednikom imenovan tedanji dvorni svetnik, poznejši baron Winkler. V tem času je bil Jurčič dasi že zelo bolan jako ponosen. Kar redakcijske službe je hotel deliti. Meni je naklonil uredniško mesto pri Ljubljanskem uradnem listu, in tudi neki drugi, takrat zelo mogočni mož mi jo je obečal, a jaz sem se obema smejal in se zahvaljeval za njiju trud, ker sem bil bolje poučen, in sem vedel, da so drugi to stvar že prej uredili in določili pl. Radiceša za to mesto. Jurčič bolehal pa je v jedno mer; „Narodna Tiskarna“ dasi ne ravno blagoslovljena z novci, poslala ga je v Benetke, da se tam zdravi. Precej okrevan je prišel nazaj.

Par mesecev poprej, nego je imel oče „Slovenec“ dr. Bleiweis praznovati svoj 70letni god, objavil je Jurčič v listu oklic, naj ves slovenski narod praznuje ta lepi dan. Uspeh tega oklica, prirejena slavnost, je bil velikanski. Še neko drugo veliko zaslugo si je pridobil „Slovenski Narod“, to, da je narodna stranka dobila večino v Ljubljanskem občinskem zastopu. „Slovenski Narod“ je delovanje nemškutarskega obč. sveta dosledno ignoriral. A Jurčič je bil mnenja: tam, kjer se plačuje, treba tudi kritikovati in nadzorovati. Šele ko je bil Jurčič sam izvoljen v občinski zastop, šele od takrat prinaša „Slovenski Narod“ redna poročila iz občinskega sveta Ljubljanskega, o katerih zdaj poročam kakih 15 let vaš „penny a liner“.

Ko se je Jurčič vrnil iz Benetk, je bil tako slab, da je moral prevzeti uredništvo dr. Ivan Tavčar. Vodil je je tudi po Jurčičevi smrti, dokler ni stopil na njegovo mesto Ivan Železnikar. — Tedaj so zopet nastali težki časi.

Dr. Zarnik je bolehal, deželni poslanec Schneid pa je hotel pokupiti vse akcije „Narodne Tiskarne“, da bi zavod uničil. Neki policijski svetnik pozval je vašega „penny a linerja“ k sebi, in mu obljubil dobro nagrado, 50 gld. in če treba tudi trikrat toliko, ako mu prinese zapisek delničarjev „Narodne Tiskarne“. V administraciji so tedaj knjige ležale odprte, a skromni „penny a liner“ ni hotel zaslužiti Judeževih grošev, nego je hitel k tedanjemu predsedniku dr. Zarniku in ga opozoril na pretečo nevarnost. Zarnik je tekel v „Narodno Tiskarno“ in odredil, da je knjigo akcijonarjev imeti zaprto v blagajnici. Tako je tudi neznatni „penny a liner“ „Slovenskega Naroda“, če tudi neposredno, kolikor toliko pripomogel, da se takrat ni uničil „Slovenski Narod“.

Tudi iz novejša dobe bi bilo marsikaj zanimivega povedati, kakor bi mogel tudi predstoječo črtico jako interesantno popolniti. Morda pride kdaj doba, ko se zgodi tudi to.

K petindvajsetletnici pa kličem iz dna srca: Vivat, crescat, floreat „Slovenski Narod“.

Prvi „penny a liner“ „Slov. Naroda“.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 1. aprila 1893.

Poljaki se kesajo.

Toliko je sedaj gotovo, da so poljski poslanci sami pahnili svojega rojaka dr. Smolko raz predsedništvo poslanski zbornici in pomagali na to mesto nemškemu levičarju bar. Chlumeckemu. Sedaj so baje že izpredvideli, da niso posebno modro ravnali, a bridki kës jih obhaja prepozno. Sicer pa so tudi to pot ravnali samo po svoji tradiciji. Zadnjih petindvajset let stali so zdaj na tej zdaj na oni strani, misleč vedno le na svojo korist in ne zmeneč se nikdar za načela, a zato so tudi pri vseh strankah izgubili simpatije. Ž njimi se samo računa.

Češka.

Na Češkem se vse stranke pripravljajo za prihodnje zasedanje deželne zbornice, kjer se bo narodni češki stranki zopet boriti za najdražje svetinje. Vzlic temu, da so razmere na Češkem do skrajnosti napete, se vender iskreno radujemo, kadar se ozremo na ta žilavi narod. Kamor pogledamo, povsod vidimo veselo napredovanje, kulturno in gospodarsko. povsod opazujemo živahno politično gibanje. Petindvajset let kar se bori naš list, spremljal je vedno z iskreno ljubeznijo dogodke v Čehih, in našel pri njih bratsko zaslombo in podporo. Dal Bog, da bi to razmerje postalo še intimnejše, še ožje, na korist obema narodoma.

Hrvatska

Tako hudih časov, kakor sedaj, ni hrvatski narod prebil niti za banovanja Levina barona Raucha. Pred petindvajsetimi leti vladal je Rauch v trojedni kraljevini in svoj sistem utrljal s tistimi sredstvi, kakor sedaj njegov posnemovalec grof Khuen-Héderváry. Tudi za časa Raucha se je narodna stranka le počasi zbirala in organizovala, tudi tedaj je bilo treba mnogo bridkih žaljenj, da je bila mera narodove potrpežljivosti polna. Čim se je pa narod dvignil, podrl je madjaronski sistem in prišla je na krmilo narodna stranka. Proti tej je madjarska vlada delovala z vsemi sredstvi. Za narodnim Mažuranićem prišel je polumadjarski Pejačević, za njim pa nemški madjaron Khuen-Héderváry. Kakor se kaže, odklenkalo bo kmalu njegovemu sistemu. Upal se je sicer ustanoviti te dni na Zagrebški univerzi stolico za madjarski jezik, a narod mu je takoj odgovoril. Zjedinjena opozicija osvojila je pri obč. volitvah prvičkrat Brod, to vedno vladi udano mesto. Prvo veselo znamenje!

Vnanje države.

Avstrija in Italija.

Tekom tega meseca slavita kralj italijanski Umberto in kraljica Margerita srebrno poroko, petindvajsetletnico svojega zakona. Ko sta stopila v zakon, vladal je še Viktorio Emanuele. Garibaldi pa je pripravljaj bojno kopje za osvojitve tedaj še papeževga Rima. Od takrat pa do danes se je v Italiji marsikaj premenilo, najbolj pa se je premenilo razmerje mej Italijo in nje sosedoma. Posredovanjem Bismarcka pristopila je Italija trojni zvezi in se tako združila z dednim svojim nasprotnikom. Slovani na jugu avstrijske monarhije niso te zveze veselili, ker se jim vidi nevarna njihovi narodnosti in škodljiva njihovemu gospodarstvu, a takozvani konservativci, sicer vladi najbolj udani elementi, so italijansko-avstrijski zvezi nasprotni zato, ker si je Italija osvojila Rim. K srebrni poroki italijanske kraljevske dvojice pojde kot zastopnik avstrijskega cesarja nadvojvoda Rainer. Te dni se je govorilo, da je papežev nuncij Galimberti hotel to nekako preprečiti, oficijelno pa se je izjavilo, da ne. Potovanje nadvojvode Rainerja je vsekako simptomatično, ker kaže, da so nadeje konservativcev gledé Rima zidane sedaj še na pesek.

Razmere v Srbiji.

Srbski radikali posvetovali so se te dni, ali naj se prikažejo v narodni skupščini in naj se udeležé nje delovanja, ali naj izostanejo. Doslej se še niso zjediniili, a naj že ukrenejo tako ali tako, toliko je gotovo, da v Srbiji še dolgo ne bo tistega, za kulturno, politično in gospodarsko napredovanje potrebnega miru, kateri potrebuje Srbija tako nujno in kateri se pogreša že dolgo vrsto let. Petindvajset let je tega, kar je bil knez Miloš zavratno umorjen in je zasel srbski prestol nedeletni Milan Obrenović, v čigar imenu je vladal oni isti Jovan Ristić, ki je tudi sedaj na čelu državi. Od tedaj se je Srbija le počasi razvijala. Postala je sicer neodvisna in knez Milan si je pridobil tudi kraljevsko krono, a to le po dobroti mogočne Rusije. V tej dobi je Srbija izgubila dve vojni in le v jedni, kot pomočnica Rusije in Rumunske rešila svojo čast. V tej dobi so bili razni manjši ustanki, največji v Zajčarju in neprestani boji mej naprednjaki, liberalci in radikali. — Pravega prijatelja Srbije tolaži jedino nadeja, da se bodo te razmere korenito premenile, čim postane kralj Aleksander polnoleten in se vrne na Srbsko modra kraljica Natalija.

Tudi odlični politični krogi računajo samo še na Natalijo. Te dni mudila se je v Carigradu in sultan jo je po uplivu ruske vlade jako odlikoval. Iz Carigrada se je Natalija peljala v Krim, kjer se snide z ruskim carjem. To so vse ugodni simptomi, iz katerih se da sklepati, da se bo s polnoletnostjo kralja Aleksandra začela za Srbijo nova doba, doba preporoda. Tedaj bo morda tudi računati s Srbijo kot s slovansko državo in kot z važnim faktorjem za evropsko politiko.

Francoska ministerska kriza

Pred petindvajsetimi leti vladal je Franciji še cesar Napoleon III. po francosko-nemški vojni ustanovila se je republika, kateri so predsedovali Adolf Thiers, Mac-Mahon, ki je hotel republiko podkopati, potem Grevy in sedaj Carnot. V tej dobi so razni pretendenti skušali polastiti se rjaveče francoske krone, in v tej dobi je hrepenel tudi general Boulanger po diktaturi, a na zdravi podlagi osnovana republika prebila je vse te krize. Ker je država urejena na strogo parlamentarni podlogi, bile so premembe v ministerstvih kaj čisto potrebne. Panamska aféra sama je prouročila že nekatere krize in sedaj tudi kar na nagloma naredila konec oportunistično-radikalnemu ministerstvu Ribotovem. Tudi če se posreči sestaviti novo vlado, imela bo ta pri sedanjih razmerah v parlamentu težavno stališče. Predsednik republike misli odpraviti vse kolikor toliko kompromitirane politike, je nadomestiti z novimi silami in potem z vso močjo delovati na to, da pridejo pri prihodnjih volitvah kolikor moči novi možje v parlament.

Dopisi.

Iz učiteljskih krogov [Izv. dop.] —

(Šolske razmere na Kranjskem.) Boj za šolo je dandanes na dnevnem redu. Vsaka stranka bi jo rada pridobila v svojo oblast, dobro vedoč, da ji je s pridobitvijo šole osigurjen njen obstanek. Ves ta boj je pa šolstvu na veliko škodo, ker se uporabljajo v to različna, čestokrat nepoštena in krivična sredstva, ki očitvidno spodkopujejo potrebo in veljavo ljudskega šolstva ter ugled učiteljstva pri ljudstvu. Najčestje predbaciva se današnji šoli, da je v liberalnih, brezverskih rokah in vsaka napaka, vsaka pregreha današnje mladine predbaciva se učiteljstvu, oziroma šoli, da še več, tudi propadanje ljudskega blagostanja pripisujejo sedanji šoli. Istina je, da je dobro urejena šola najboljša podstava versko-nravnemu življenju naše mladine, to pa le, ako jo podpirajo stariši — ako jo podpira ljudstvo. Dokler se bode pa ljudstvo hujskalo zoper šolo in učiteljstvo, toliko časa ne more šola, oziroma učiteljstvo plodonosno izvrševati svoje težavne naloge. Tudi je res, da sreča in blagostanje ljudstva sloni na dobro urejeni šoli, istina je pa tudi, da vse to se sme zahtevati le od dobro urejene šole. Ali je pa šolstvo na Kranjskem res že tako dobro urejeno, da bi se mu smeli opravičeno predbacivati viri vseh napak naše mladine ter propadanje ljudskega blagostanja? Ali so opravičeni vsi ostudni napadi na sedanje šolstvo, oziroma učiteljstvo?

Kdor pozna temeljito šolske razmere na Kranjskem, mora odgovoriti z ne, kajti naše ljudsko šolstvo je še v povojih ter daleč, daleč za drugimi kronovinami v Avstriji. Evo par statističnih dokazov.

Naša dežela ima 1 meščansko šolo in 331 ljudskih šol s 556 učitelji.

Za šolo godnih otrok je 78.579, v istini pa obiskuje šolo le 51.710 t. j. 65,8%. Ti odstotki nam pričajo, da smo v tem pogledu na Kranjskem še daleč za drugimi kronovinami. Slabeje je v tem oziru jedino še v Istri (59,6%), v Bukovini (50,7%) in v Galiciji (48,6%). Najboljši šolski obisk je na Dol. Avstrijskem (96,1%), na Češkem (95,8%), na Moravskem (95,5%) in na Gor. Avstrijskem (95%).

Če jemljemo v poštev število prebivalcev, pride na Kranjskem na jednega učitelja 897 prebivalcev. Še več prebivalcev na jedno učno moč pride še samo v štirih kronovinah in sicer v Istri, Galiciji, Dalmaciji in Bukovini. Nasprotno pa pride n. pr. na Češkem na jednega učitelja le 410 prebivalcev, na Dol. Avstrijskem 428, na Moravskem 454.

Kranjska je torej v tem oziru trinajsta kronovina. Pa to še ni najhujše.

Poglejmo si sedaj število učencev, ki spadajo na jednega učitelja in v tem oziru je Kranjska na zadnjem mestu v Avstriji,

kar dokazuje, da učiteljstvo na Kranjskem največ trpi. Na jednega učitelja pride pri nas povprečno računjeno 114 učencev, dočim jih pride n. pr. v Trstu le 52, na Dol. Avstrijskem 58, na Češkem pa 68 učencev.

Glede stroškov za šolstvo pride na Kranjskem na jednega prebivalca 63 kr. Še manj šolskega davka pride na jednega prebivalca v Istri (62 kr.) v Galiciji (37 kr.), v Bukovini (29 kr.). Največ stroškov za šolo pride na jednega prebivalca na Dol. Avstrijskem in sicer 2 gld. 35 kr., v Trstu 2 gld. 15 kr., na Češkem 1 gld. 99 kr., na Moravskem 1 gld. 59 kr. Kranjska je v tem oziru torej zopet trinajsta kronovina v Avstriji.

In kako je pa glede učiteljskih plač pri teh jako neugodnih šolskih razmerah? Pa — kaj bi neki vodo v morje nosil, ker ima večina naših poslancev za to gluha ušesa!

Take so toraj šolske razmere na Kranjskem! In navzlic temu povdarja se čestokrat, da so troški za šolstvo neznosni, da šolstvo ne prinaša toliko koristi narodu, kolikor narod žrtvuje zanj, da učiteljstvo ne spolnjuje tako svojih dolžnostij, kakor bi jih moralo, češ, ker je nadzorstvo preslabo, da naj se od kompetentne strani zabranjuje razširjanje in zidanje novih šol itd. itd.

Vsakdo, kdor kaj takega trdi ali zahteva, je grobokop našega naroda. Poglejmo si kronovine, v katerih je šolstvo razvito n. pr. na Dol. Avstrijskem, Češkem, Moravskem itd. Ali ni blagostanje ljudstva v teh kronovinah na najboljši stopinji in kako ubogo in nezavedno ljudstvo je pa nasprotno v Dalmaciji, Galiciji in Bukovini, kjer je šolstvo nerazvito!

Tudi pri nas, žal, računajo nekaterniki na nezavednost ljudstva in raje bi danes kakor jutri še te šole, oziroma učitelje odpravili, ko bi jih mogli, ker dobro vedo, da bi se ljudstvo, čem bolje bi bilo nezavedno, neumno, tem raje brez-pogojno udalo njihovi vladeželjnosti.

Pravim prijateljem našega ljudstva smemo po vsej pravici prištevati narodno-napredno stranko, ker ona se še najbolj (čeprav tudi še vedno premalo) briga za razvoj ljudskega šolstva, bodi ji pa sveta dolžnost, da v prihodnje obrača še večjo pozornost na ta važen faktor v človeškem življenju ter vedno brani in podpira narodno učiteljstvo, kajti le s pomočjo razvitega ljudskega šolstva, odnosno s pomočjo narodnega učiteljstva bode ji mogoče obdržati se na površji ter ohraniti si svoj obstanek. —

Iz Novega Mesta 25. marca. [Izv. dop.]

(Raznoterosti.) Le redkokedaj oglašam se g. urednik. Pa kako se bi tudi večkrat, ker so razne okoliščine nanesle, da mi ni več možno biti Vaš stalni dopisnik, kakor sem to bil pred leti. Ne morem si pa kaj, da ne bi venderle Vašemu prijaznemu vabilu se odzval in Vam nekoliko črtic o raznih pojavih našega malomestnega „napredka“ — podal. Evo Vam! Društveno življenje naše — narodno namreč, katero je bilo pred pustom še dokaj razvito, začelo je hirati mej postom in ako bo tako naprej šlo, zaspalo bo popolnem, ko bo prisopihal prvi železniški vlak v našo „metropolo“. Čitalnica priredila je letos le jedno dram. predstavo. Za drugo predstavo, katero je nameravala na predvečer sv. Jožefa prirediti, ni dobila potrebnih — močij. Sposobni odtegujejo se odru in so postali sploh skrajni mlačneži za narodna vprašanja. Nekateri gospodje pa, ki bi sicer radi sodelovali, se pa ne upajo diletantizem uganjati po slovenskem odru, vsaj dobro vedo, kaka nemila sapa zdajci piše. — Na ta način stoji tedaj krasni oder našega „Narodnega doma“, ki je stal lepe novce in je gotovo najlepši za Vašim ljubljanskim odrom v celi Sloveniji — prazen in žalujoč po nekdanjih lepih Kalčič-Sulcovih in Senekovič-Vrhovec-Sturmovih časih. Kako bo pa s probujo in omiko narodovo, ako bomo še naprej rakovo pot hodili? Kam jadrano gospoda? Nočem delati nobenih rekriminacij. A gospoda, ki ste neznosne te razmere zakrivali, dolžni ste ubogemu svojemu že itak od vseh faktorjev zaničevanemu in teptanemu narodu, da pozabite pri narodnem delu na morebitne malenkostne osobnosti in da takoj zapustite Vaš „Schmollwinkel“ ter se zopet povrnete k zastavi, ki ima prelepo geslo: vse za napredek naroda! Da bi v tem pogledu skoraj nastopili boljši časi, v to pomozi Bog! „Dolenjsko pevsko društvo“, katero je doslej lepo na-

predovalo, priredilo bo pod novim vodstvom zna- nega godbenika g. Hladnika na belo nedeljo obi- čajni svoj spomladanski koncert. Prejšnji večletni zaslužni pevovodja g. Josip Tuček, bivši vojaški kapelnik grot Jelačićevega polka, odpovedal se je vodstvu radi bolezni. Dal Bog, da bi se mu kmalu povrnila njegova prejšnja čilost! —

Naš „Sokol“ sicer sedaj nekako počiva, toda upati je, da se bo kmalu iz zimskega spanja predramil in zopet krepko svoje peruti razvil. Toda pardon! Ne počiva povsem, kajti nekateri člani nabirajo prav pridno pri raznih prilikah prispevke za našo prepotrebno, pa žalibože tudi na neodpustljiv način napadano družbo sv. Cirila in Metoda. Le tako naprej!

Doslej ni imelo naše mesto denarnega za- voda. Bivšega obrtniškega pomožnega društva, ki se ni moglo nikoli prav razviti — radi omejenega delokroga itak ni v poštev jemati. Pač sem plai- diral v Vašem cenjenem listu takoj po narodni zmagi v naš občinski zastop leta 1882., da je na krmilo prišli narodnjakov prva dolžnost, da si ustanovijo denarni zavod, naj bo že hranilnica ali posojilnica, in tako rešijo našega kmeta in obrtnika iz kremljev pijavk-oderuhov. Dobil sem leto pozneje tudi častni nalog „zveze slovenskih posojilnic“, da delujem v ustanovitev za naše mesto prepotrebne denarnega zavoda. Prigo- varjal sem sicer merodajne faktorje, toda žali- bože brezuspešno, dasi se mi je podpora obljubila. Stoprav sedaj po preteku tolikih let uresničiti se utegne topla želja velike večine dolenjskega pre- bivalstva, v prvi vrsti seveda Novomeščanov in okoličanov, ki so se le preoblikovali zatekali v nemško Kočevsko hranilnico, rešujoč se s tem domačih pijavk. Ustanovila se bo, kakor ste že poročali, mestna hranilnica. Pravila so se že odposlala. Po rešitvi nekaterih formalnostij začel bo torej poslovati prvi tak zavod na Do- lenjskem v prosep našega poštenega, če tudi ne v najboljših odnošajih nahajajočega se prebi- valstva.

Gradenje dolenjske železnice veselo napreduje, kar je pripisati skrajno ugodnemu vremenu za taka dela. Imamo tudi „lukamatijo“ in „vagončke“, torej celi vlak, ki na ozkotirni progi prav pridno prepeljava prst itd. Prostor, kjer bo naš kolodvor, je že precej uravnan in kolodvor sam tudi že iztaknen. Po Veliki noči jeli ga bodo že zidati. Lepo napreduje tudi delo na Bršljinem potoku pri Bučni vasi, kjer zi- dajo visoko nasut most, kakeršnega bodo tudi napravili pri Bršljinu za progo na Stražo. Želeti bi bilo le, da bi se upravičeni želji delavcev ustreglo. Ponavljali bi se ne vsaj taki prizori, kakor nedavno, ko je morala celo žandarmerija vmes poseči.

Začelo se bo v kratkem tudi s poprav- ljanjem nekdanjega vojaškega oskrbovališča, ki se bo adaptiralo v poštno poslopje, kjer se ima s 1. julijem t. l. nastaniti podržavljena c. kr. pošta. S tem je rešeno naše „poštno vprašanje“. Dal Bog, da v vsestransko zadovoljnost.

Imamo še mnogo „nerešenih vprašanj“, mej drugimi v prvi vrsti „bolnišnično“ in „vodovodno“. Radi bolnice pride baje posebna komisija, ki bo končno sodbo izrekla o majorja Kvetkovića gradu v Kandiji ali pa že od leta 1878. prazno stoječi naši vojašnici. Seveda naša želja bila bi, da se priredi za bolnico popolnoma novo poslopje. V vojašnici nastanil naj bi se pa zopet batalijon vojakov, saj je baje glavna zapreka — oddaljenost od železnice — odstranjena. Nastanjenje vojakov ne bi bilo samo Novomeščanom, temveč celi okolici v prid, kajti kmetje bi laglje in boljše svoje pridelke razpeča- vali. Naš mestni zastop bi pa moral seveda tudi kaj storiti in par hiš zidati. Že pred par leti, ko je prišlo poštno vprašanje v tek, nasvetoval sem v Vašem listu gradnje dvonadstropne hiše na prostornem trgu pred „Solncem“, kjer stojé hiši Petrič-Kuštrin. V pritličji nastanjena bi bila pošta, prvo in drugo nadstropje uporabilo bi se pa za stanovanja, katerih nam tako zelo manjka. Novce za zidanje dobili bi prav lahko pri Ljub- ljanski mestni hranilnici po 4½%, 1% bi pa za amortizovanje rabili. Stanovanja obrestovala bi se gotovo po 6%, torej bi imela mestna občina v 50. letih popolnoma plačano hišo v svoji po- sest, ne da bi davkoplačevalce obtežila. Na zidanje par hiš od strani mestne občine bo na

vsak način misliti, kajti pred kratkim pravil mi je neki gospod, da vlada mej uradništvom radi slabih stanovanj neka razburjenost in je le pre- hitro mogoče, da zgubimo radi tega ne le okrožno sodišče z državnim pravdnistvom, temveč morda celo gimnazijo.

Tudi dobre vode smo silno potrebni in težko pričakujemo obljubljenega nam strokovnjaka Puticka, da reši končno zagonetko, kako bi si Novomeščani pridobili dobro vodo. Reservoir s hladilniki na kapitoljskem hribu utegnil bi še naj- bolj umesten biti. Toda to je stvar strokovnjakov.

Naša kmetijska podružnica vrola na- preduje pod novim predstvom in je z usta- novitvijo ameriške trtnice, kmetijske bralnice, katero naši kmetovalci prav pridno obiskujejo, itd. drugim podružnicam migljaj dala, kakim korakom se našega kmeta na pravi pot dovede.

Imel bi Vam še dokaž enakih črtic na- vesti, toda dopis narastel mi je že itak preveč pod peresom. Radi tega sklepam danes in oglašil se bodem zopet morda že v kratkem, — ako Vam ugajajo taki dopisi. (Prosim! Uredništvo.)

Zmagoslav Trstenjak.

Od Št. Pavla v Savinjski dolini, 28. marca. [Izv. dop.] (K petindvajsetlet- nici „Slovenskega Naroda“.) Blagovolite č. g. urednik tudi od mene vsprejeti naslednje vrste v proslavo petindvajsetletnice „Slovenskega Naroda“ kot dopis iz našega kraja. Mislim, da boste to storili že zato, ker sem tudi jaz že petindvajset let naročnik na „Slovenski Narod“, tedaj odkar je list zagledal beli dan, in se porodil v Mariboru ter tudi z listom obhajam petindvajset- letnico. Želim, da bi list v svoji obliki in v obsegu prihodnjih petindvajset let toliko napredoval, kakor dosedaj, in da bi tudi meni bilo sojeno še petindvajset let „Slovenski Narod“ podpirati z naročbo in čitanjem. Ako primerjam od poprejšnjih let shranjene liste s sedanjimi, vidim ogromno razliko in velik napredek. No, saj se pa v četr- stoletja tudi lahko mnogo zgodi. Saj se je tudi pri nas v teku tega časa mnogo spremenilo in sicer vsestransko. Mnogo veselja in žalosti me- njavalo je v posamnih družinah in v prebivalcih naše okolice sploh. Lep korak storili smo v narodnostnem oziru. Namesto poprejšnjega nem- ško-mislečega občinskega zastopa z nemškim županom imamo že več let naroden odbor in narodne župane, domače rojake. Število udov družbe sv. Mohorja naraslo je nad 200. Letos pristopilo je 7 udov k „Slovenski Matici“ v Ljubljani in nam je slav. odbor „Matice“ dovolil za Št. Pavel poverjeništvu. Dne 25. t. m. pa smo ustanovili brez vsega hrupa, mirno in tiho, bralno društvo, ki šteje dosedaj že blizu 40 udov. Na naši šoli, ki se je v teku dvajset let razširila iz jedne v štirirazrednico, je poučni jezik povsem slovenski. — Pred petindvajsetimi leti zahajala sta v občino le dva slovenska časnika „Narod“ in „Novice“ in sicer od vsakega po jeden iztis, a sedaj je tukaj dovolj naročnikov na „Domo- vino“, „Slov. Gospodarja“, „Mir“ in drugih več. V gospodarskem oziru smo tudi napredovali. Zgradilo se je mnogo novih lepih hiš po občini, nova šola in če bode šlo po sreči, postavila se bode nova farna cerkev že prihodnje leto. To vse kaže, da je ljudstvo v našem kraju postalo vsled hmeloreje, s kjo se je jelo pečati, imovitejše kakor je bilo poprej. — Tudi sadjereja se pri nas precej dobro goji. Za mlada drevesa oglašja se vsako leto mnogo občanov, ki potem dobivajo drevesca iz šolskega vrta brezplačno. Naša pre- dilnica daje delavcem, ki se rekrutirajo večinoma iz domačega ljudstva, obilo zaslužka. Tudi v npravstvenem oziru so se Št. Pavlani v zadnjih letih zelo zboljšali. Poprej navadni pretepi in poboji po nedeljah in praznikih ponehali so po- polnoma, kar je gotovo lep dokaz dobre in boljše npravnosti in sploh kulturnega napredka. Dal Bog, da bi tudi v bodoče v isti meri in istotako vsestransko napredovali.

Podgrad v Istri, 29. marca. („Sloven- skemu Narodu“.) Pred 25. leti bilo nas je na nemški realki Ljubljanski malo dijakov slo- venskega mišljenja. A nekateri smo se vender zanimali za narodno gibanje. S sošolcem S. razpravljala sva redno to zadevo in ugibala o usodi, namenjeni narodu slovenskemu. Ko mi S. nekega dne pokaže novi list „Slovenski Na- rod“, pozdravila sva ta vélevažni napredek s

pravim mladeniškim navdušenjem. Prečitala sva ga od kraja do konca in presojala ga. Ravno tako sledeče liste. Jedinna bila sva, da je tudi najina dolžnost, delovati na to, da se tako iz- vrsten list razširi v narodu. — Naročil sem si ga in poskusil tudi srečo kot — sotrudnik, s prva sevé samo s kratkimi poročili.

Kot zvest čitatelj, sotrudnik in naročnik „Slovenskega Naroda“ v celi njegovi četrsto- letni dobi pridružujem se proslavi in želim slo- venskemu narodu iz vsega srca, da bi ga „Slo- venski Narod“ v prihodnjem četrstoletju z isto in ako treba še večjo odločnostjo in še z večjim uspehom branil pred silnim navalom tujstva, da bi mu vsikdar kazal pot do pravega n a r o d n e g a napredovanja!

Slovenski rodoljubi, ki so že pred 25. leti kumovali novemu listu, izbrali so mu vrlo zna- čilno ime, katero naj izraža njegov program: „Slovenski Narod“ bodi pospešitelj vsega, kar je v korist narodu slovenskemu, bodi bojevnik proti vsemu, kar bi ga oviralo v kulturnem napredo- vanju in političnem razvijanju.

Se je li držal list dosledno tega programa? Načelno, da! A taktike njegove — menim, da je koristno povdarjati to baš ob svečani priliki — marsikateri narodnjak ni vselej odobral.

„Slovenski Narod“ deloval je uztrajno na prosep vseh Slovencev, razdeljenih po raznih kronovinah, branil je pravice ne samo jednega dela, nego vsega naroda slovenskega, naglašal je, da je Slovenija veja velicega Slovanstva in da se odsekati ne sme od drevesa, ako hoče živeti, odbijal je napade na svetinjo našo, na n a r o d - nost slovensko, naj so prihajali ti napadi že od katere koli strani in naj je nasprotnik tudi pri- krival svojo hudobijo z bodisi katero zlorabo kake uzvišene ideje. — Ali videlo se je časih vender, da ga je vsestranski boj časih zvabil na nevarne steze do vprašanj stranskega pomena. Glavni smoter, narodnost slovenska pa je vsled tega morala trpeti in je deloma tudi trpela škodo, ker se je listu bilo ogibati raznim, umetno sicer, a z vso peklensko hudobijo nastav- ljenim obzirom.

Na kratko rečeno: „Slovenski Narod“ po- kazal je časih premalo odločnosti v glavni stvari in preveč je je uporabljal pri postranskih vprašanjih, katera so silili na površje nepošteni nameni.

To so bili, rekel bi, nesrečni trenotki, ki so začasno tudi ovirali napredovanje. A trajno ško- diti ne smejo in ne morejo, ako se spozna na- pake in se vselej, ob vsaki priliki, s celo od- ločnostjo, brez bodisi katerih obzi- rov izvaja prvotni program lista.

Narodnost naša je v nevarnosti. To mo- ramo varovati, za njo boriti se s celim navdu- senjem!

Naprej zastava Slave!

Slavoj Jenko,
župan in deželni poslanec.

Domače stvari.

— (Zaradi velikonočnih praznikov) izide prihodnja številka našega lista v torek dne 4 aprila.

— (Današnja številka) v spomin pet- indvajsetletnice našega lista obsega 24 strani ter se prodaja, kakor smo že omenili, tudi v našem upravnistvu po 20 kr. komad. Poleg tega dobivala se bo slika umrlih treh urednikov na trdem kartonu po 20 kr., oziroma s poštnino po 25 kr.

— (Vsem sotrudnikom, prijateljem in somišljenikom,) ki so se nas o priliki na- šega jubileja toli številno in toli laskavo spominjali, usojamo se izrekati svojo iskreno zahvalo, želeč jim vesele velikonočne praznike. Dal Bog, da bi naš skupni trud ne ostal brez uspeha in da bi skoro napočil veseli dan ustajenja tudi milem in neraz- družem mu našem narodu.

— (Ultraklerikalno rodoljubje in narodna društva.) Radi bi se danes izognili na tem mestu vsaki domači polemiki, a to, kar je razkril „Slovenec“ v svojih zadnjih številkah, je tako značilno za našo dobo in za naš domači raz- kol, da tega uprav danes, ko se oziramo nazaj na celo četrstoletje narodnega delovanja, nečemo in ne moremo zamolčati. Baš danes spominjamo se tuli, kako velikanskega pomena so bile in so za pro-

bujo narodne zavesti čitalnice in bralna društva in koliko rodoljubnega napora, kolike požrtvovalnosti bilo je in je še treba za ustanovljenje in vzdrževanje teh narodnih trdnjav in trdnjavic. Naši novodobni in patentovani politiki pa imajo tudi v tem pogledu svoje lastno mnenje, katero je v gorečem svojem fanatizmu neprevidno razkril Liga + 41. Ta mož piše v 69. št. „Slovenca“, govoreč o potrebi farnih knjižic, doslovno nastopno:

„Bila je — zdaj menda že nekoliko pojema — ta manija, da so hoteli imeti v vsaki vasi svoje bralno društvo ali čitalnico, in od takih društev se je pričakovalo vse zveličanje našega naroda. O reorganizaciji naših društev se je že precéj pisalo, in če so sploh potrebna taka društva.

Ne gledé na to, da so zdaj navadno najhujša gnezda liberalizma, posebnih koristij za narod v obče ne more od njih biti, ker imajo le po malo udov“.

To je tedaj tisti eminentno narodni čut, s katerim se baha v istem članku „Slovenec“ in mi smo obrekovalci, ker očitamo te baže ljudem narodni fanatizem in hujskanje zoper narodna podjetja! In vender nas podučuje isti list (št. 73), da nam mora biti jedino pravo geslo le še „Vse za vero, cerkev in papeža“. Z narodom pa mej staro železo, kakor hitro bo to zahteval kak „od Boga postavljeni naš politični vodja“ a la Missia ali Flapp — ni-li tako gospoda? Hvala na tej iskrenosti, a bodite uverjeni, da bo tudi v Slovence prišel še čas, ko bo narod s prstom kazal na brezvestne fanatike, kakeršnega se kaže Liga + 41 kliče: Hic niger est, hunc tu Romane caveto! — Onim kratkovidnežem pa, ki še vedno trdé, da bi morali v interesu „miru in sprave“ tudi mi odjenjati, pa najtopleje priporočamo, da naj si vtakné za zrcalo uglednega „Slovenca“ 73. številko z dne 30. marca 1893.

— (Vender je pomagalo.) Državni posl. prof. Spinčič je v nekem svojem govoru omenil, kako je uprava avstrijskega Lloyda vrnila hrvatski dopis trgovinske zbornice v Spletu, zahtevajoč, da se piše italijanski. Kakor se pa zdaj poroča iz Spleta, je dalo ravnateljstvo avstrijskega Lloyda te dni trgovinski zbornici popolno zadoščenje. Prosilo je namreč za oprostitev, češ, da se je to zgodilo nehote. Ob enem pa je javilo, da so dobili vsi Lloydovi činovniki v Dalmaciji okrožnico, s katero se jim nalaga, da morajo s strankami občevati v hrvatskem jeziku. S tem je končano prezgodno veselje italijanskih laži-liberalnih listov dalmatinskih in primorskih. Marsikje drugod bi odločna beseda morda tudi kaj pomagala.

— (Slovensko gledališče.) Opozarjamo naše gledališko občinstvo na izvanredno slovensko predstavo, ki bode veliki ponedeljek na korist penzijski in študentski zalogi slovenskih igralcev, kakor smo že včeraj naznanili. Ustopnine v lože je 50 kr., kar se je vsled pomote pozabilo omeniti na gledaliških listih.

— (Slovensko planinsko društvo.) K Sv. Joštu je sedaj višnjevo zaznamenan tudi pot, ki drži od Kranjske postaje mimo Kalvarije in Št. Petra. Prijateljem lepe Šmarne Gore budi priporočena rdeče označena pot mimo Tacnja (ob hlevu g. Malenška, po domače Koširja) čez „Kuhinjo“, ki je jako senčna, zložna in razgledna; s Šmarne Gore v Medvode pa jednako zaznamenovana pot čez sedlo, mimo hiše onkraj njega in dalje ob samem cvetju do pod vnožja drugega vrha, čez polje in skozi Pirniče. Kakor smo že zadnjič poročali, je zaznamenovana k Sv. Joštu tudi že pot iz Loke in od postajice „Sv. Jošt“. Dalje je zaznamenovana pot na Kum od postaje Trbovlje čez Dobovec, s Kuma pa do vasi Završ. Delo se bode v kratkem dovršilo do postaje Zagorje. — Mlado planinsko društvo se je tedaj z vso gorečnostjo poprijelo svoje, tudi v narodnem pogledu važne naloge.

— (Preskušnje za zdravnike) in živinozdravnike, ki hočejo stalno nameščeni biti v javnih zdravstvenih službah pri političnih oblastvih, vršile se bodo v drugi polovici meseca maja v Gradci.

— (Slovenski umetniki v tujini.) Naš rojak pijanist g. Anton Foerster ml., ki je tekem letošnje zimske sezone koncertiral vselej z najlepšim uspehom v Lipskem, Bremnu, Magdeburgu, Desavi, Hallu, Weimaru, Jeni, Erfurtu i. dr., nastopil je dné 17. p. m. v Berlinu in si je pridobil s tem nastopom vseobčno priznanje, veleznamenito za bodočnost njegovo. „Localanzeiger“ piše:

Seznani smo se z novo vzhajajočo zvezdo, g. Foersterjem, ki se je prvič predstavil Berolinskemu publiku. Težavni H. pl. Bronsartov in Beethovenov koncert za klavir in orkester v Fis-molu, oziroma v G-duru, ponudila sta mu priliko, da je razvil svojo eminentno virtuozičnost, a tudi, da se je pokazal pravega in pristnega umetnika. Kar nam je podal v Fran Lisztovih kompozicijah — etuda in tarantela — spominjalo nas je po čudoviti spretnosti M. Rosenthala in izražalo je vso muzikalno lepoto, ter poetični vzlet, ki diči te kompozicije. Anton Foerster nastopil je kot pianist, ki je opravičen, da se poda v boj, kajti stal bo vselej v prvih vrstah. — „Börsenzeitung“ označuje ga kot mojstra v nezmotljivo sigurnem vladanju tehničnih težkoč, vidi pa še poseben čar igre njegove v tem, da vlada v njem resničen in topel čut, ki v zvezi s tehnično virtuozičnostjo očara tudi najostrejšega kritika. Jednako ugodno poroča o njem „Berliner Tagblatt“; le-ta pripomni, da ga diči vse, kar je potrebno, da se uspe do velike slave. — Izborni naš tenorist g. Fran Bučar, kateri je zadnji čas pel v Temešvaru, odpotuje po praznikih v Bremen, kjer nastopi kot gost v nekaterih ulogah. V Temešvaru pel je g. Bučar h koncu sezone mnogo težavnih partij, katere zmaga samo odlični pevec, tako v operah „Rigoletto“, „Aida“, „Troubadour“, „Vesele žene Windsorske“, „Don Juan“, „Prorok“, „Cavalleria rusticana“ itd. Izmej doposlanih, vseskozi jako častnih kritik Temešvarskih listov priobčimo naj samo tri, in sicer doslovno. „Temesvarer Zeitung“ piše: „Gospod Bučar je doživel pravi triumf. Njegov Radamas („Aida“) je krasen dokaz njegovih izrednih umetniških zmožnosti, katerega je sam onjegovemu Troubadourju primerjati. Njegov močni, zveneči tenor je prišel do popolne veljave — vrh tega pa je svojo ulogo tudi dovršeno igral.“ — Isti listi piše o operi „Don Juan“: „G. Bučar kot Don Oktavio je bil izborno disponiran in je, razvijajoč prekrasni svoj tenor, pel tako mojsterski, da je bil pri odprti sceni nekatere krate vibarno pohvaljen.“ — O Mayerbeerjevem „Proroku“ piše isti list: „Naslovno ulogo absolviraj je g. Bučar jako sigurno, s polno porabo svojega krasnega tenorja. Poznalo se je, da je svojo ulogo marljivo in v vseh potankostih jako skrbno študiral. Ako ostane njegovo hrepenenje po dovršenosti vedno jednako izrednim njegovim svojstvom, potem bo za malo časa dika kaknega znamenitega gledališča.“ — Mi čestitamo najpristréneje odličnima svojima rojakoma.

— (Novi bronasti drobiž) začel se je v Ljubljani izdavat danes. Kakor povzamemo nemškimi listom, se je v drugih mestih pričelo že dne 29. in 30. m. m., to je v sredo in četrtek, izdavat bronaste novčiče po vinarji in dva vinarja. Naša cesarska blagajnica je baje imela novi denar tudi že v četrtek, a izdavat začel se je še le danes.

— (Umrli) je včeraj v Zalogu na Gorenjskem župnik v p. in knezoškofijski svetnik g. Vincencij Majer. Pokojnik služboval je kot župnik dolgo let v Selcih nad Škofjokloko in zadnji čas v Zatreznici pri Lescah. R. i. p.

— (Narodna zmaga.) Iz Zagorja ob Savi se nam poroča v daljšem dopisu, da je ta važna, nad 3000 duš broječa občina dobila dne 30. m. m. prvega narodnega župana. Dozdaj bili so Slovenci v občinskem zastopu v manjšini vsled upliva uradnikov in zastopnikov Trbovlske premogokopne družbe in nekaterih drugih „Nemcev“. Imeli so samo tri zastopnike, nemška stranka pa šest. A po ustanovitvi „Sokola“, „bralnega društva“ in podružnice sv. Cirila in Metoda pričelo se je poslednja tri leta živahno narodno gibanje v Zagorji. Najlepše se je to pojavilo pri občinski volitvi pred dvema tednoma, ko so zmagali narodnjaki v drugem in tretjem razredu z veliko večino. Z zadoščenjem se mora omeniti tudi nepristransko pravično postopanje okr. glavarja g. Grilla. Dne 30. m. m. bil je torej izvoljen občečislani posestnik g. Bukovec županom, občinskima svetovalcema pa gg. Medved in Weinberger. Poleg imenovanjih so v občinskem odboru še gg. Schink, Hrstelj, Čebin, Juvan in Zimerman. Zavednost in sloga narodnih volilcev je rodila torej najlepši sad. — Živeli!

— (Zaroka.) 19. marca t. l. zaročil se je v Gradcu gospod Oskar grof Christalnig, c. in kr. nadporočnik v 5. dragonskem polku, potomec starih slovenskih plemičev iz časa domačih koroških vojvodov in iskren prijatelj našemu narodu, s kom-

teso Lucijo Bellegarde, hčerko umrlega komornika grofa Henrika Bellegarde. Čestitamo!

— (Starinske najdbe.) Pri sv. Roku, v Hajdinski župnji na Ptujskem polju našli so te dni starine iz rimskih časov. Posebno lep je pisani tlak, na katerem je več lepo izdelanih živalskih podob.

— (Kat. polit. in gospod. društvo za Slovence na Koroškem) priredi javen shod veliki ponedeljek dne 3. t. m. polu 4. uri popoldne v gostilni Jan. Ehrlicha (na pošti) v Žabnicah. Vspored: 1. Govor o namenu društva. 2. Pogovor o šolah. 3. Poučni govor o kmetijstvu. 4. Razni nasveti in govori. — Slavnostna beseda v proslavo papeževega jubileja — katere vsprej smo že priobčili — dné 5. t. m. obeta biti prav sijajna.

— (Potrjena volitev.) Volitev v Črni na Koroškem, kjer so zmagali pri zadnjih občinskih volitvah Slovenci navzlic hudemu pritisku nasprotnikov, hoteli so nemške stranke pristaši uničiti s protestom. Deželna vlada pa je volitev potrdila in se bode torej v kratkem volil naroden župan tudi v tej koroški občini.

— (Slovenskim rodoljubom, ki zahajajo v Celovec.) naznanjam, da dobe slovensko družino vsako sredo od polu 8. ure naprej v „klubovi sobi“ hotela „pri Sandwirthu“, kakor prejšnja leta.

— (Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici) ima svoj občni zbor v nedeljo dne 9. t. m. ob 2. uri popoldne v spodnji dvorani Marzinove gostilne z običajnim dnevnim redom.

— („Klub biciklistov“) se je ustanovil kot odsek „Tržaškega Sokola“. V odboru so: g. Vekoslav Grebenc, predsednik; g. Miroslav Pretnar, podpredsednik; g. Ljubom. Nechrony, tajnik; g. Ant. Muha, blagajnik; Nikef. Stepančič in Drag. Mayer. Klubni učitelj je g. Ant. Bezjak. Prav z veseljem pozdravljamo ta napredek „Sokola Tržaškega“, želeč, da se najlepše razvija novi klub, kateri naj združuje vse prijatelje tega sporta, ki se čutijo Slovane. Kako demonstrativno se žali Slovanstvo v nekaterih italijanskih klubih, pokazala je dogodba, katero smo ožigosali nedavno v našem listu. Takih društev pač ne bode podpiral noben zaveden Slovan. Svoji k svojim!

— (Dunajski Slovenci,) katerim usoda ni toli mila, da bi praznovali vesele velikonočne praznike pri domačem ognjišču, vabijo se na zabavni sestanek na velikonočni ponedeljek, 3. aprila t. l. na Zidanje (Mauer) za Schönbrunnom v obče znano gostilno Nemčevo.

— (Nadškofom Zagrebškimi) bode baje imenovan v kratkem nadškof Sarajevski dr. Stadler. Zaradi bolezni Strossmayrove je nadškof dr. Stadler blagoslovil tudi sv. olje za Djakovsko škofijo.

— (Za „dom dra. Ante Starčevića“) ali hrvatski narodni dom, za kateri po združenju hrvatske opozicije složno prinašajo doneske vsi hrvatski ročoljubi in tudi Slovenci, zbrala se je že znatna vsota in se bode, ako Bog da, položil skoro temeljni kamen.

— (Hrvatsko farmacevtsko društvo „Aeskulap“ v Zagrebu) razpisuje natečaj za najboljšo rešitev nastopne naloge: „Neka se komparativno prouče sada u porabi stojeći načini kvantitativnog ustanovljivanja priesne karbolne kiseline i neka se pronadje način kako bi se pri tom ustanovljivanju uzeo obzir na više homologne fenote“. Delo mora biti pisano v hrvatskem jeziku in podpisano z geslom, ki je ob jednom spisateljevim imenom priloženo v posebnem zavitku. Izročiti je spise najdalje do 1. marca l. 1894. Pravo udeležiti se natečaja imajo vsi hrvatski farmacevti, ki niso lastniki lekarn, od ostalih farmacevtov na slovanskem jugu pa oni, ki so dovršili ali še slušajo farmacevtske nauke na hrv. vseučilišču v Zagrebu. Najbolje delo se bode nagradilo z zlato svetinjo ali njeno vrednostjo osem ces. cekinov, za njim sledeče najbolje delo pa z malo zlato svetinjo v vrednosti 4 cekinov. Društvo Aeskulap si pridrži pravico izdati nagradjeno delo v tisku.

— (Razpisani službi.) Na „zdaj nemški“ šoli Podkrnosom na Koroškem je razpisana učiteljska služba. Znanje slovenščine se od učitelja vender le zahteva. — Kancelista večšega obeh deželnih jezikov vsprejme odvetnik dr. Gottlieb v Kočevji, kateremu naj se pošljejo pismene ponudbe.

Petindvajsetletnica „Slovenskega Naroda“.

K današnjemu našemu jubileju piše „O b-zor“: „Slovenski Narod“, politični dnevnik v Ljubljani, okrog katerega se družijo vsi najboljši slovenski rodoljubi, ki je vedno neustrašno in odločno stal in stoji na braniku narodnih pravic in svetinj in ki je pri vsaki priliki zagovarjal in priporočal slogo in jedinstvo mej Hrvati in Slovenci, ta boritelj za pravice in svobodo slovenskega naroda praznuje 1. aprila petindvajsetletnico svojega obstanka.

„Slovenski Narod“ pričel je izhajati v Mariboru, od leta 1872 pa izhaja v Ljubljani. Velike so bile neprilike in zapreke, katere so mu postavili na pot neprijatelji narodne ideje in napredka, a navzlic temu razširjeval se je v narodu bolj in bolj ter si pridobil vedno večji ugled.

Mi smo vedno spremljali rodoljubno delovanje tega dičnega glasila z največjo pozornostjo in zanimanjem in tudi v zadnjem času imeli smo priliko razveseliti se, ko je z bratskim navdušenjem pozdravil združenje naše opozicije. Nadejamo se, da se bodo vsa patrijotična hrvatska društva in naši rodoljubi spominjali glasila bratskega nam naroda na dan njegovega jubileja.

„Agramer Tagblatt“ piše: Najodličnejši slovenski list, v Ljubljani izhajajoči „Slovenski Narod“, praznuje dne 1. aprila t. l. petindvajsetletnico svojega obstanka. Četrtoletje neprestanega boja za politične in narodne pravice, za napredek in prosveto pač opravičuje proslavo takega jubileja. Navzlic preganjanju in zatiranju od strani mogočnih faktorjev, ustrajal je list na stališču samostojnosti, na katero se je bil postavil s početka ter je znal združiti okrog sebe najboljše rodoljube. „Slovenski Narod“ je v istini reprezentant naroda slovenskega, tolmač njegovih teženj, oznanjevalec njegove volje; pod njegovo zastavo združujejo se vsi, ki goje v deželah slovenskih resnično rodoljubna čustva. V najtežjih časih je „Slovenski Narod“ neumorno budil in jačil narod. Poleg tega bil je list vsikdar goreč zagovornik slovanske solidarnosti in zlasti jedinstva in sloge bratskih rodov: Slovencev in Hrvatov. Naša iskrena čestitanja k njegovemu jubileju!

Drugi slovanski listi nam do sklepa redakcije še niso došli.

Uredništvo „Soče“ nam je pisalo:

Bivši večletni sotrudnik: Gorski, Горски Никитич, Rosiňský, Rombonský, Андрей Осипович, —n—, —ski, —i, —i—, —o—, spominjam se „Slovenskega Naroda“ o priliki njegove 25-letnice s kolegijalnim voščilom, da bi iz 25-letne bogate skušnje zajemal potrebne nauke v nadaljnjem trdem boju za najdražje svetinje ljubljene nam naroda.

Bog in narod!

Andrej Gabršček

izdajatelj in urednik „Soče“ in „Primorca“. (Gorica)

Uredništvo „Vatrogasca“ nam je pisalo:

Z največjim veseljem pozdravili smo veselo vest, da bode Vaš cenjeni list obhajal 1. aprila 25-letnico svojega obstanka, z največjim veseljem pošiljamo Vam ob tej priliki svojo najpresrečnejšo čestitko.

Dolgih 25 let že bije „Slovenski Narod“ neprestano boj za narod in dom, četrto stoletja že odbija ljute napade svojih sovražnikov, ki mu zavidajo vsak najmanjši razvoj, vsak najmanjši korak k dovršenosti. Kdo bi se ne čudil taki požrtvovalnosti, taki vztrajnosti?! — Ne čudimo se, da vidimo okoli njega cvet slovenske inteligencije, kje drugje naj bi bilo njeno mesto, nego tam, kjer se klije prava ljubav do domovine, kjer se še spoštuje narod?!

Želimo Ti le, dragi list, da bi bila druga četrtna stoletja, na pragu katere stojiš, še mnogo lepša, mnogo častnejša za Te, želimo le, da bi vsak Slovenec s tolikim ponosom gledal na Te, s kolikim moreš Ti gledati na 25letno svoje domoljubno delovanje. Tvojo 25letnico pozdravljamo z gromkim: „Živio! Živio! Živio!“

Uredništvo „Vatrogasca“ (Trsat-Reka).

Dobili smo še obilo drugih pismenih čestitek celo v obliki duhtečih šopkov, od katerih naj omenimo čestitke Vranskih rodoljubov, Hrvatske čitalnice „Zore“ v Opatiji.

Telegrami so nam do 10. ure dopoldne, ko smo radi popoldanske procesije sklenili list, došli nastopni:

Celje 1. aprila. Narodna društva Celjska čestitajo k 25-letnici prvemu slovenskemu dnevniku. Sreča slovenskega naroda bodi vedno jedini vzor, za kateri naj se bojujejo narodno časopisje. Slava spominu pokojnih sotrudnikov, živeli njihovi nasledniki!

Celje 1. aprila. Celjski Slovenci izrekamo prvemu slovenskemu dnevniku, obhajajočemu četrtoletnico svojega delovanja, svoje priznanje na doslednem in neustrašenem zagovarjanju pravic slovenskega naroda. Dal Bog, da bi združeno delovanje narodovih voditeljev s krepko pomočjo narodnega časopisja pospeševalo napredek našega naroda tudi v bodočnosti tako, kakor v pretekli petindvajsetletni dobi. Slava Tomšičevemu in Jurčičevemu spominu! — Dr. J. Serbec, dr. Ludovik Filipič, notar Detiček, dr. Jos. Vrečko, notar Baš, dr. Fr. Babnik, dr. Al. Brenčič, dr. Juro Hrašovec, dr. Ivan Dečko, Dragotin Hribar, Peter Majdič, Milan Hočevnar, dr. Fran Rosina, dr. Karol Treo.

Celje 1. aprila. Pred 25. leti rodila je misel rodoljubnih mož „Slovenski Narod“; poprej mrtve želje postale so resnica. „Slovenski Narod“ je budil ter vzdramil speče ljudstvo, poklical za seboj mnogo slovenskih listov v življenje, kateri sedaj uspešno delujejo za narodni razvoj. Borba še ni končana, doseči nam je skoro še vse in v to deluj najstarejši dnevnik slovenski, podpiraj nas v boju za narodne svetinje! — „Do mo v i n a“.

Mozirje 1. aprila. „Slovenski Narod“, zbiraj tudi v bodoče pod zastavo svojo vse neza-visne in odločne rodoljube ter jih vodi v boj za ravnopravnost in svobodo naroda našega, za kulturni napredek in resnico! Pogumno naprej! Zmaga naša bo zmaga pravice! — Aškerc, dvanajstletni naročnik.

Maribor 1. aprila. Mesto, kjer je slavnemu „Slovenskemu Narodu“ zibelka tekla, kliče vrlemu zagovorniku slovenskih pravic povodom njegove petindvajsetletnice: Na mnogaja leta!

Mariborska čitalnica.

Trst 1. aprila. Ob vaši petindvajsetletnici kolegijalno čestitajo uredništva: „Edinosti“, „Naše Sloge“, „Slovanskega Sveta“.

Zagreb 1. aprila. Svesrdno čestita neumornom branitelju narodnog prava. — Klub stranke prava.

Zagreb 1. aprila. Živio dični poboručice bratskog naroda slovenskog! Slogom do pobjede! Dr. Amruš.

Zagreb 1. aprila. Svesrdno čestitam riedkomu slavlju. Dao Bog, da ideje, za koje vojujete, oživotvore se što prije.

Dr. Mile Starčević.

Zagreb 1. aprila. 25 godišnjici vjernog i neustrašivog pobornika Sokolstva čestita srdačno uz burni Na zdar! — „Hrvatski Sokol“.

Zagreb 1. aprila. Hrabromu i uztrajnomu suboricou za napredak i slobodu Slavenstva, dičnom buditelju slavenske sviesti u bratskom, germanizmom obkoljenom plemenu „Slovenskomu Narodu“, čestita najsrdačnije na dvadesetipet-godišnjici: — Uredništvo „Agramer Tagblatt“.

Zagreb 1. aprila. Sretnomu današnjemu godu vašega roda, u kojem nazrievamo bolju zajedničku nam budućnost iskreno čestita. — Uredništvo Doma i Svjeta.

Zagreb 1. aprila. Dičnom poborniku slovenskih pravica, vrućem zagovaratelju zajednice Hrvata i Slovenaca čestitajući kličem: Častna ti prošlost, još častnija budućnost! — Vilko Mosković.

Buzet 1. aprila. Tebi, neustrašivi borče za narodne svetinje, promicatelju uzajemnosti hrvatsko-slovenske, naše najsrdačnije čestitke na današnji Tvoj svečani dan.

Buzetski Hrvati.

Razne vesti.

* (Dr. Svetozor Hurban Vajansky,) slavní slovaški književnik nastopil je svojo jednoletno kazen, v katero je bil obsojen od madjarskih porotnikov zarad znanega članka „hijenizem“. Slovaške „Narodnie Noviny“ prinašajo zanimive črtice o obisku necega odličnega slovaškega rodoljuba pri

Hurbanu v Szegedinskem „allam foghazu“ (državni jetnišnici), kjer imajo slovaški in rumunski književniki svoje brezplačno stanovanje. Vajansky in rumunski mučenik dr. Lukaciu se snideta večkrat ob sprehajalnih urah in smeta čez dan občevati mej sabo, kar jima nekoliko olajšava turobno življenje zapora, v kateri sta obsojena kot mučenika svoje narodnosti.

* (Kolarjeva slavnost na Dunaji.) Stoletnica rojstva pesmi „Slavy dcera“ se bode praznovala z veliko akademijo, katero priredé dné 29. maja Dunajska slovanska društva in s slavnostnim komersom dné 30. maja. Slavnostni govor pri akademiji bode imel državni poslanec prof. Ma-saryk. Sodelovali bodo odlični slovanski umetniki, mej njimi češka tragedinja Sklenař-Mala in slavni Ondřiček. Za komers imenuje vsak posamični slovanski narod svojega govornika. — Tudi v Turč. Sv. Martinu se delajo priprave, da se slovesno proslavi dan. Pozemski ostanki Kolarjevi prepeljali se bodo v Prago, ali pa v rojstni kraj velikega pesnika v Mošovice.

* (Petindvajsetletnico prvega tabora) praznovali bodo — kakor se poroča — Čehi, dne 16. t. m. na gori Rip pri Roudnicah zopet z velikim taborom.

Književnost.

— Pesniki — pripovedovalci in učejaki slovenski od l. 1750 do današnjega dne. V treh lično izdelanih skupinah zbral je Ljubljanski fotograf g. Jos. Armič podobe najodličnejših slovenskih mož, ki so mej Slovenci delovali na pisateljskem polji. Na čelu vsake skupine je krasna vinjeta: Slovenija z lovorovim vencem v roki, pri njenih nogah genij s palmo, poleg njega pa amoreta. Prva skupina obsega najstarejšo dobo od Truberja in Dalmatina naprej in ima 24 slik, posnetih po starih podobah in po fotografijah; druga skupina ima 15 novejših pistoljev, tretja pa 2 pisateljici in 24 pisateljev, večinoma še živečih iz najnovejše dobe. Pogrešamo sicer nekatera znana imena, vendar radi priznavamo, da je g. Armič z veliko marljivostjo sestavil te tri skupine in reproduciral slike. Cena vsem trem skupinam na kartonu je 3 gld. 30 kr., posamičnim pa 1 gld. 20 kr. Dobivajo se pri gosp. Armiču, fotografu na Marije Terezije cesti štev. 5. v Ljubljani. Podobe razstavljene so tudi v prodajalnici knjigotrčca g. Ant. Zagorjana.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Dunaj 1. aprila. Okrajno glavarstvo v Borszczówu naznanja, da se v Zaluczah ni primeril noben nov slučaj kolere.

Pariz 1. aprila. Predsednik zbornice Perier izjavil, da v zbornici ni dobiti večine za razpust parlamenta.

Washington 1. aprila. Poslanikom v Londonu imenovan Tom Bayard.

Narodno-gospodarske stvari.

— Južno-štajerska hranilnica v Celji imela je v četrtem poslovnem letu 1892 odštévi gotovine pričetkom leta po 12.589 gld. 61 kr. in koncem leta po 31.915 gld. 37 kr. skupnih prejemkov 904.146 gld. 28 kr. in skupnih izdatkov 884.820 gld. 52 kr., torej denarnega prometa 1.788.966 gld. 80 kr. Hranilnih vlog vložilo se je povsem od 799 strank 592.284 gld. 77 kr. Vzdignilo se je vlog popolnoma od 174 strank in deloma od 245 strank skupaj 402.676 gld. 13 kr. Vložilo se je tedaj več kakor vzdignilo 189.608 gld. 64 kr. Skupno stanje hranilnih vlog koncem leta 1892 je bilo 950.656 gld. 98 kr. proti onemu koncem leta 1892 po 729.140 gld. 42½ kr. in je torej priraslo vlog letos za 221.516 gld. 55½ kr. Prirastek hranilni vlog nadkriljuje onega leta 1891 za 16.520 gld. 71 kr. Prošenj za posojila vložilo se je 378 skupaj za 472.770 gld. 80 kr. Dovolilo se je v 53 sejah ravnateljstva skupaj 305.360 gld. Skupna svota posojil koncem l. 1892 znašala je 839.023 gld. 83 kr. Na obrestih od posojil se je vzprejelo leta 1882 25.197 gld. 72 kr. in na zamudnih obrestih 518 gld. 29 kr., skupaj 35.716 gld. 01 kr. Rezervni zaklad znašal je koncem leta 1891 6.061 gld. 72½ kr. Čisti dobiček leta 1892 znašal je 5.457 gld. 21½ kr. Skupaj 11.518 gld. 94 kr., od katerih se izloči kot specialni rezervni zaklad za kurzne zgube 144 gld. in znaša glavni rezervni zaklad koncem leta 1892 11.374 gld. 94 kr. ali 1.19% od skupne svote hranilnih vlog. Meseca julija 1892 umrl je v Šmarji pri Jelšah za hranilnico velezaslužni ud upravnega odbora gospod Franc Skaza. Hranilne vloge se obrestujejo po 4%; obresti pripisujejo se polletno h kapitalu. Posojila se dajejo na 5% obrestij in amortizacija kapitala po 1%. Uradni dnevi: Vsak torek in petek od polu 9. do 12. ure predpoldne. Lep napredek tega za slovenski Štajer toliko važnega denarnega zavoda mora vsacega rodoljuba navdajati z največjim veseljem.

Izvanredna predstava
v korist
penzijskemu in stipendiskemu fondu
ki se ustanovi za igralno osebje „Dramatičnega društva“.

V ponedeljek, dne 3. aprila 1893.

Materin blagoslov

all
Nova Chonchon.

Igra s petjem v petih dejanjih. Preložil Josip Cimperman.

Začetek točno ob 1/8. uri, konec ob 10. uri zvečer.

Dramatično društvo.

Pri predstavi svira godba slavnega domačega pešpolka baron Kuhn št. 17.

Ustopenina:

Parterni sedeži I. do III. vrste 80 kr. Parterni sedeži IV. do VIII. vrste 60 kr. Parterni sedeži IX. do XI. vrste 50 kr. Balkonski sedeži I. vrste 60 kr. Balkonski sedeži II. vrste 50 kr. Balkonski sedeži III. vrste 40 kr. Galerijski sedeži 30 kr. Lože, kolikor jih ne vzamejo prejšnji ložni posestniki, ki imajo prednost, po 2 gld. v pritličju in I. nadstropju, po 1 gld. 50 kr. v II. nadstropju. Parterni stojišča 40 kr. Dijaške ustopenice 30 kr. Galerijska stojišča 20 kr.

Sedeži se dobivajo v čitalniški trafiki, Šelerburgo e ulice, in pri blagajni.

Blagajnica se odpre ob 7. uri zvečer.

Dr. Alfonz Moschö, odvetnik v Ljubljani javlja tužnim srcem vsem sorodnikom, prijateljem in znancom žalostno vest, da mu je njegov preljubi stric, velečastiti gospod

Vincencij Mayr

knezoškof, svetnik in župnik v p.

po dolgotrajni mučni bolezni previden s sv. zakramenti za umirajoče danes popoldne v Zalogu na Gorenjskem mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb ranjkega bode v nedeljo 2. aprila ob 4. uri popoldne v Zalogu. (33*)

Sv. maše zadušnice brale se bodo v več cerkvah.

Ranjki se priporoča v spomin in molitev.

V Ljubljani, dne 31. marca 1893.

Mesto vsakega drugega obvestila.

Zahvala.

Podpisane se najsrčneje zahvaljuje vsem onim, ki so meji boleznijo in o smrti moje ljubljene hčerke

Mici Vanič

meni in moji rodbini na ta ali oni način izrazili svoje sočutje; potem vsem spoštovanim meščanskim družbinam, velečislanim c. kr. gospodom uradnikom, ki so predrago ranjko spremili k večnemu počitku.

Posebno pa bodi najiskrenejša zahvala blagim gospodom pevcem za v resnici ginljivo petje pri pogrebu in pa darovalcem vencev!

Bog vam povrni in ranjka Mici naj za vas prosi nad zvezdami!

Krško dne 25. marca 1893.

Janez Vanič

strojarski mojster in posestnik
v Krškem št. 3.

(332)

Javna zahvala.

Vsem onim, ki so mojo nepozabno soprogo

Franjico Čop poroj. Ditrich

dne 11. t. m. spremili do hladnega groba, izrekam s tem svojo najtoplejšo zahvalo. Zlasti pa se zahvaljujem prečast. gosp. Nikolaju Hajdinu, kralj. okr. predstojniku v Čabru, pred. g. Mati Martinčiču, župniku in podarciidjaku v Gerovu, velečast. gg. župnikom: Ivanu Matejčiču na Hribu, Franu Rancingeru v Čabru, Lovri Lenac-u v Turkih in Franu Hošnjigmanu v Osivnici na Kranjskem, kakor tudi našemu dobremu domačemu župniku velečast. g. Josipu Stričiču za njegov veliki trud in mnogokratno tolažbo pokojnice za časa njene težke bolezni, za kar mu Bog plačaj! Ob enem se zahvaljujem slavnemu občinskemu poglavarstvu v Čabru, Gerovu in v Osivnici na Kranjskem, kakor tudi slavnemu občinskemu zastopstvu v Plescih, in ostalim milostnim gospodim in gospodim iz mesta in okolice. Končno vsem onim p. n. gg. iz Hrvaške in Kranjske, ki so mi pisмено izrazili svoje sočutje in tako mojo veliko tugo znatno ublažili.

V Plescih (Hrvaška), 28. marca 1893.

Ante Čop,

občinski načelnik.

(337)

Prospekti o zdravili in vodozdravilnici Gieshübl-Puchstein pošilja se zastoj in frankovano.

PRI KATARU
sapnih organov, kašlj, nahodu, hripavosti in vratnih boleznih zdravnik opozarjajo na
OLAVNO SKLADIŠTE
MATTONIJEVE
GISSHÜBLER
najčistije lužine
KISELINE
ki se rabi uspešno sama ali z gorkim mlekom (II.) kom pomešana. (5—3)
Ima miloraztopljivi, osvežujoči in pomirujoči upliv, posebno pospešuje razslizenje ter je v takih slučajih poznana kot jako dobro zdravilo.

Koncipijent

se ponuja za 3 dni na teden. — Dopisi: „c. kr. notar v Kranjskigori.“ (330)

Razpela

za postavljanje in obešanje, kakor tudi kapelice in posode za blagoslovljeno vodo s slikami in kipi, rezljani najfineje iz lesa, posebno prikladni kot

darila za Veliko noč

božič, za rojstni dan in god, dobivajo se po povoljnih cenah pri (325—4)

F. Stampfel-u

v Ljubljani, na Kongresnem trgu (Tonhalle).

C. kr. glavno ravnateljstvo avstr. drž. železnic.

Izvod iz voznega reda

veljavnega od 1. oktobra 1892.

Nastopno omenjeni prihajalni in odhajalni časi označeni so v srednjeevropskem času.

Odhod iz Ljubljane (juž. kol.).

Ob 6. uri 38 min. zjutraj osebni vlak na Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj.

Ob 11. uri 55 min. predpoludne osebni vlak na Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj.

Ob 4. uri 21 min. popoldne osebni vlak na Trbiž, Beljak, Celovec, Solnograd, Inomost, Pariz, Linc, Ischl, Budejevice, Plzenj, Marijine vare, Eger, Francove vare, Prago, Karlove vare, Draždane, Dunaj via Amstetten.

Prihod v Ljubljano (juž. kol.).

Ob 7. uri 10 min. zjutraj osebni vlak z Dunaja via Amstetten, Draždane, Prage, Francovih varov, Karlovih varov, Eger, Marijinih varov, Plznja, Budejevice, Solnograda, Lince, Ischija, Ljubna, Celovca, Franzensfeste, Trbiža.

Ob 4. uri 55 min. popoldne osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Franzensfeste, Pontablja, Trbiža.

Ob 9. uri 27 min. zvečer osebni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontablja, Trbiža.

Odhod iz Ljubljane (drž. kol.).

Ob 7. uri 15 min. zjutraj v Kamnik.

„ 2. „ 10 „ popoldne v Kamnik.

„ 7. „ 00 „ zvečer v Kamnik.

Prihod v Ljubljano (drž. kol.).

Ob 6. uri 35 min. zjutraj iz Kamnika.

„ 11. „ 08 „ dopoludne iz Kamnika.

„ 6. „ 20 „ zvečer iz Kamnika.

Srednje-evropski čas je krajnemu času v Ljubljani za 2 minute naprej. (12—69)

Št. 68.

Pr.

Razglas.

Pri mestni hranilnici Ljubljanski izpraznjena je

služba tajnika

z letno plačo 1500 gld.

Za to službinsko mesto je treba dokazati znanje slovenskega in nemškega jezika v govoru in pismu, potem znanje trgovinskega knjigovodstva, vsega hranilničnega posla, dalje zemljeknjiznega zakona in vseh s tem v zvezi stojičih zakonitih predpisov.

Prošnje z dokazili o predpisani vsposobljenosti, o starosti in o dosedanjem službovanji, vložiti je do

dne 30. aprila letos

pri podpisnem magistratu. 338—1.

Magistrat dež. stolnega mesta Ljubljane

dne 30. marca 1893.

Solnčnike

le najboljše kakovosti priporoča v veliki izbiri in po nizkih cenah

L. Mikusch,

tovarna solnčnikov in dežnikov v Ljubljani,

(331—2)

Mestni trg štev. 15.

Inserat v „Slovenskem Narodu“ št. 80, z dne 12. julija 1870:

Zahvala in priporočilo.

Slavnemu občinstvu izrekam očitno hvalo za zaupanje, katero sem užival od leta 1866, in priporočam ob enem veliko lepo in vedno frišno zalogo oblačilnega blaga po čudovito nizki ceni.

Janez Vičič,

trgovec na velikem trgu nasproti štirne v Ljubljani.

Ponavljajoč zgornjo zahvalo, se usojam ob enem naznaniti, da prodajam vedno pod staro devizo: „kakor pri razprodaji“

mnogovrstno manufakturno blago.

Z odličnim spoštovanjem

(330)

A. Vičič,

na Mestnem trgu, nasproti rotovža.

Za piruhe

zelo primerni darovi:

Gestrinove pesmi „Izza mladih

let“, po 80 kr., krasno vezane gld. 1.30.

Simon Gregorčič-eve pesmi, II.

del, po gld. 1. lepo vezane po gld. 1.60.

Jurčičevi zbrani spisi, XI. zvezkov,

zvezek po 60 kr., elegantno vezan gld. 1.

Janežič-Bartlov nemško-sloven-

ski in Janežič-Hubadov sloven-

sko-nemški slovar, po 3 gld., lepo

in trdno vezan 3 gld. 50 kr., oba dela

6 gld., oziroma 7 gld.

Razne knjige „Slovenske Matice“.

Krasne kasete z dobrim pisemskim pa-

pirjem (166—7)

priporoča in prodaja

Antona Zagorjan-a

knjigarna v Ljubljani.

Ameriška slovenska gostilna!

Častitemu slovenskemu občinstvu, ki namerava obiskati tukajšnje svetovno razstavo, kakor tudi vsem drugim rojakom-izseljencem, priporočam svoje prostore s hrano vred ali brez nje, ter tudi vso drugo postrežbo v vseh okolišinah kar najtopleje.

Z odličnim spoštovanjem (308—2)

John Stonič

519. W. 18th Str.

Chicago, Illinois, Zjed. države. Amerika.

— Za želodec. —

(332—1)

Trnkoczy-jev

Cognac - grenčec

steklenica 50 kr., 12 steklenic 5 gld.

Slasten!

Učinkuje na želodec osvežujoče, krepilno, vzbuja tek in pospešuje probavo.

Dobiva se pri

Ubaldu pl. Trnkoczy-ju

lekarnarju v Ljubljani.

— Pošilja se z obratno pošto. —

— Za želodec. —

Tinct. capsici compos.

(PAIN-EXPELLER).

pripraven v Richtrově lékárně v Praze,

všeobecně známý, bolesti utišující

domácí lék k mazání, jest na

skladě ve většině lékáren, láhev po

1 zl. 20 kr., 70 a 40 kr. — Při kupování třeba se míti dobře na pozoru

a přijmouti jen láhve s ochrannou

známkou „kotvou“ jakožto pravé.

Ústřední zaslátelství: Richtrova lékárna „U zlatého lva“ v Praze.

Zahvala.

Moj mož Josip Gregorš zavaroval se je pri slavnej banki „Slaviji“ v letu 1890, torej pred tremi leti, za gld. 1000.—.

Ko je v tekočem mesecu umrl, izplačala mi je banka „Slavija“ ves zavarovani kapital točno in brez odbitka. Radi tega zahvaljujem se najtopleje temu zavarovalnemu zavodu, kateri zajedno z najboljšim prepričanjem priporočam občinstvu.

Šmartno pod Šmarno goro,
dne 30. marca 1893.

(335) **Marija Gregorš m. p.**

Največja zaloga šivalnih strojev JAN. JAX

Ljubljana,
Dunajska cesta št. 13.
Nizke cene. — Ugodno
plačevanje na obroke.
— Stari stroji se zame-
njavajo. — Popravki se
izdelajo hitro, dobro in
ceno. (1309)

Oljni ekstrakt za uho

od c. in kr. sekund. zdravnika dr. Šipek-a.
Ta ekstrakt priporočajo zaradi sigurnega uspeha
že več let avtoritete, ker odpravi vsako nepri-
rojeno gluhost, uklanja takoj slab posluš.
ušesni tok in vsako ušesno bolezen; dobi-
va se proti dopušljanju gld. 1.70 v vsej Avstro-
Ogerski frankovano po pošti iz lekarn: glavna
zaloga v lekarni „pri sv. Duhu“ g. Ede pl. To-
maya, v lekarni g. Ant. Kögl in v mestni lekarni v
Zagrebu; nadalje pri Zanetti-ju v Trstu; Jožefu
Cristofoletti-ju v Gorici; na Dunaji pri c. in kr.
vojni poljski lekarni, na Stefanovem trgu št. 8, in
pri lekarju Twerdy-ju, Mariahilferstrasse 106. — Pristno
blago se dobiva samo v steklenicah z utisnjenim napisom:
c. in kr. sekund. zdravnik dr. Šipek na Dunaji.
(1314-15)

Zobni zdravnik DR. ROMAN JACOBI

ustavlja po najnovejši in najboljši metodi
umetne zobe in zobovja.

Plombira in izdira zobe v narkozi (umetno
spanje, brez bolečin. (118-5)

Zdravi sploh vsako ustno bolezen.

Ljubljana, Stari trg št. 4.

A. Kališ

pisarna za posredovanje pri zasebnih opravilih
v Ljubljani, Turjaški trg št. 3

priporoča v **nakup:**

hišo v Ljubljanskem predmestju z 6% obrestovanjem,
za 35.000 gld.;
hišo v predmestju, pripravno za vsako obrt, posebno za
mesarja;
hišo z gostilno v mestu, s prav ugodnimi plačilnimi
pogoji;
hišo z lepim vrtom, pripravnim za gostilno, blizu že-
leznice, ugodni plačilni pogoji;
hišo selskemu dvorcu jednako, novo, davka prosto, blizu
železnice;
hišo malo, 1 uro izven mesta na glavni cesti, z velikim
kletom, za 2500 gld.;
hišo z gostilno, 2 orala sveta, blizu postaje južne želez-
nice v Zalogu, za 3000 gld., ugodni plačilni pogoji;
hišo s 3 orale velikim vrtom v mestu, plačilo po do-
govoru;
hišo z vrtom za 7000 gld., plačilo po dogovoru prav
ugodno;

posestvo vknjiženo v deželni knjigi na Spodnjem
Štajerskem, 280 oralov zemljišča in lepa
grasčina, 70.000 gld.;

posestvo vknjiženo v deželni knjigi na Gorenjskem,
200 oralov, grasčina čisto nova, 35.000 gld.;
posestvo vknjiženo v deželni knjigi, pol ure od že-
leznice Ljubljana-Kamnik, na novo prede-
lano, za letno bivališče posebno priporočljivo, z lepim
vrtom, bajejem in ribštvom, z vso gospodarsko potreb-
ščino za 1000 gld.;

posestvo vknjiženo v deželni knjigi blizu Ljubljane,
gospodarska hiša in kmetija, 44 oralov sveta
za 16.000 gld.;

posestvo 1 uro zunaj Ljubljane, gosposka hiša,
kmetijska poslopja 24 oralov sveta, za
letno bivališče posebno pripravno za 12.000 gld.;

hišo prav lepo z gospodinskimi poslopji in mlinom, 12
oralov sveta, 1 uro od Ljubljane lepi kraj za 7000 gld.;

hotel na jako obiskanem razpotju južne železnice na
Kranjskem z mnogimi sobami za tujce in vso
opravo; kakor tudi druge

hiše v mestu in posestva na deželi;
dalje

kavarno v nekem mestu na deželi brez konkurence,
in

različno hišno opravo, posebno ledenico
za meso in ste-
kleno omaro za prodajalnice. (328)

Pravi zaklad

za nesrečne žrtve samooskrumbe (onanije) in
tajnih razpašnostij je izborno delo

**Dra. Retau-a
Sebeohrana.**

Češko izdanje po 80. nemški izdaji. S 27 podo-
bami. Cena 2 gld. a. v. Čita naj je vsakdo, ki trpi
na strašnih posledicah te razuzdanosti, resnični nje-
govci pouki rešijo vsako leto na tisoče bol-
nikov gotove smrti. Dobiiva se v založni knji-
garni „Verlags-Magazin R. F. Bierer“ v Lip-
skem (Sasko), Neumarkt 34, kakor tudi v vsaki
knjigarni. (291-3)

Zahvala.

Štejem si v dolžnost zahvaliti se slavnej banki
„Slaviji“, ki mi je po umršem mojem možu, s
katerim sva bila vzajemno zavarovana od leta 1884,
točno in brez vsacega odbitka izplačala kapital
1000 gld.

Z vsem prepričanjem priporočam ta zavod
slavnemu občinstvu.

V Ljubljani, dne 19. marca 1893.

(336) **Frančiška Butalič m. p.**

Po veliki noči.

Velika izbéra služb vsake kategorije za
moške in ženske posle, engagement za poletno dōbo
za natakarice (izredno dober zaslužek); izborne službe
za kuharice in sicer za tukaj, za Kamnik, Reko, Trst,
Zader, Mali Lošinj (zdravilišče). Lovski dečak, lahka
služba; streža; h konjem itd., itd. — Več v posre-
dovalnici G. Flux na Bregu 6. (343)

Dva pleskarska učenca

ne izpod 14 let, s potrebno šolsko omiko, vzprejmeta

Brata Eberl

slikarja napisov, stavbinska in pohištvena pleskarja
v Ljubljani. (304 2)

Proti kašlju in kataru tudi pri
otročih, proti sluznici, hripavosti,
bolezni na vratu, želođu in
mehurju se najbolje priporoča
koroški

rimski vrelec.

Naravno pristno napolnjen.

Najfinejša namizna voda.

Glavna zaloga v Ljubljani pri M. E. Šupanu na
Dunajski cesti. (196-7)

Zadnja cena!

R. Miklauc

v Ljubljani, Špitalske ulice št. 5.

Zaloga (189-7)

vsake baže gvantnega blaga
za moške in ženske

kakor tudi vseh vrst

kocev, kovtrov, srajc, jop, nogo-
vic, svilenih in cajgastih rut itd.

po najnižji ceni.

Zadnja cena!

Najboljše vrste piva

v sodih in steklenicah

iz združenih pivovar

Schreiner v Gradcu in Hold v Puntigamu

priporoča po tovarniških cenah. (162-7)

Zaloga piva

prve Graške delniške pivovarne

M. Zoppitseh

v Kolodvorskih ulicah št. 24 v LJUBLJANI.

Na pismene poizvedbe odgovarja se nemudoma in frankovano.

Izborna mareno pivo v plombiranih steklenicah s patentovanim zama-
škom dobiva se vsak dan sveže 1/2 litra 11 kr., 1 liter 21 kr. dobiva se
v trgovini s specerijskim blagom pri gosp. Ivani Kos v Kolodvorskih
ulicah št. 24.

Semena

domače in nemške detelje (lucernske)
čiste predenice, raznovrstne trave,
velikanske pese, pese (Mangold), najboljše
prašičje krme; ribniški fižol, vrtna
semena i. t. d.

priporoča po najnižji ceni (339)

Mih. Lavrič

v Ljubljani, Poljanska cesta št. 11.

Vnanja naročila izvršujejo se točno z obratno pošto.

Narodna knjigarna in trgovina s papirjem.

Slavnemu občinstvu zlasti p. t. odvetnikom in
notarjem, uradnikom, učiteljem in trgovcem na de-
želi, javnim in zasebnim uradom priporočam za obila
naročila svojo

knjigarno

in

trgovino s papirjem

ter z vsemi

pisalnimi in risalnimi potrebščinami

v Ljubljani

na Kongresnem trgu v „Slovenske Matice“
hiši št. 7.

V zalogi imam vse novejšje literature proizvode
slovenske in knjige „Narodne tiskarne“ in
„Slovenske Matice“ katera me je poverila
z razpečevanjem njenih knjig. Nadalje naznanjam,
da mi je izročila Glasbena Matica raz-
pošiljanje v njeni zalogi nahajajočih se

musikalij

in prosim slavno občinstvo, da se obrača z do-
tičnimi naročili neposredno name. V zalogi imam
fine kasete, lep in dober pisemski in pisarniški
papir in vse pisalne in risalne potrebščine,
molitvenike i. t. d. Blago je izborno, solidno in ceno.

Z odličnim spoštovanjem

Anton Zagorjan.

Narodna knjigarna in trgovina s papirjem.

Narodna knjigarna in trgovina s papirjem i. t. d.

V „Národní Tiskarni“ v Ljubljani so izšle in se dobivajo po **znižani ceni** sledeče **knjige:**

Blódné duše. Roman. Češki spisal Vaclav Beneš Trebizsky. Preložil Ivan Gornik. Mala osmerka, 523 strani. Cena 70 kr.

Otci in sinovi. Roman. Ruski spisal J. S. Turgenjev. Preložil Ivan Gornik. Mala osmerka, 357 strani. Cena 50 kr.

Undina. Spisal André Theuriot, poslovenil Vinko. — Mala osmerka, 143 strani. Cena 20 kr.

Vilenski brodnik. Spisal Emile Souvestre, prevel Muhoder. — Mala osmerka, 82 strani. Cena 15 kr.

Dnevnik. Spisal Ludovik Halévy, poslovenil Vinko. — Mala osmerka, 95 strani. Cena 15 kr.

Ukrajinske dume. Češki spisal E. Jelínek. Poslovenil Podvidovski. Mala osmerka, 84 strani. Cena 15 kr.

Časnikarstvo in naši časniki. Spisal „*“. Stat nominis umbra. Mala osmerka, 19 pol. Cena 40 kr.

Dubrovski. Povest. Spisal A. S. Puškin, poslovenil J. P. Mala osmerka, 122 strani. Cena 25 kr.

Nov. Roman. Spisal Turgenjev, poslovenil M. Málovrh. — Mala osmerka, 32 pol. Cena 70 kr.

Razne pripovedke. Najgrozovitejša muka peklenca. Spisal Catulle Mendès, prevel Vinko. — Utomel. Spisal Sevnčan. — **Silvestrov otročiček.** Kalifornska povest. Spisal Bret Harte, poslovenil Vinko. — **Učeno življenje.** Češki spisal Stroupežnický, preložil Vinko. Cena 40 kr.

Pariz v Ameriki. Roman. Francoski spisal René Lefebvre. Poslovenil „*“. Stat nominis umbra. Mala osmerka, 535 strani. Cena 50 kr.

Ivan Zbogor. Zgodovinski roman. Spisal Charles Nodier, poslovenil J. Kržišnik. Mala osmerka, 198 strani. Cena 25 kr.

Junak našega časa. Roman. Spisal M. Lermontov, poslovenil J. P. Mala osmerka, 264 strani. Cena 40 kr.

Selski župnik. Roman. Spisal L. Halévy, poslovenil Vinko. — Mala osmerka, 203 strani. Cena 25 kr.

Knez Serebrjani. Roman. Spisal grof A. K. Tolstoj, poslovenil J. P. Mala osmerka, 609 strani. Cena 70 kr.

Za dragocenim korenem. Povest iz življenja kitajskih pogostnikov. Spisal A. J. Maksimov. Poslovenil J. P. Mala osmerka, 141 strani. Cena 20 kr.

Dve povesti. Med knjigami in ljudmi. Češki spisal S. Čeh, preložil I. Skalar. — **Doktor Holman.** Božična povest. Ruski spisal M. Boján, preložil I. J. Stefanov. Cena 25 kr.

V isti zalogi sta izšla in se dobivata po **znižani ceni** še sledeča zvezka:

I. zvezek, ki obsega: **Stenografija**, spisal dr. Ribič. — **Životopisje**, spisal Rajó Bož. — **Prešern**, Prešerni ali Prešeren, spisal Fr. Levstik. — **Telečja pečenska**, novela, spisal J. Jurčič. — **IV. Machiavelli**, spisal dr. Ribič. — **Pisma iz Rusije**, spisal dr. Celestin. — **Trstvo z grozdom na Ruskem**, spisal dr. J. Vošnjak. — **Če gava bode**, novelica, spisal J. Ogrinec. Cena 15 kr.

V. zvezek, ki obsega: **Meta Haldensis**, roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik. Cena 25 kr.

Za oba zvezka naj se priloži še 10 kr. poštnine, za posamezne zvezke pa 5 kr.

Odlikovan s častno diplomom in zlato kolajno v Londonu 1893 in z zlato kolajno v Bruselju 1892.

Najboljše sredstvo za želodec,

katero želodec in opravi
prebavnih delov života krepča
in tudi odprti život pospešuje, je

tinktura za želodec,

katero pripravlja

Gabrijel PICCOLI,

lekar pri „angelju“

v Ljubljani, Dunajska cesta.

Cena 1 steklenici
10 novč. (173-8)

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkih po 12 steklenic in več. Zabojček z 12 steklenic stane gld. 1.36; s 24 gld. 2.60; s 36 gld. 3.84; s 44 gld. 4.26; 55 steklenic tehta 5 kg s pošto teži in velja gld. 5.26; 110 stekl. gld. 10.30. Poštnino plača vedno naročnik.

Dr. Rose životni balzam

je nad 30 let znano, prebavljanje in slast pospešuje in napenjanja odstranjuje ter mlo raztoplja

domače sredstvo.

Velika steklenica 1 gld., mala 50 kr., po pošti 20 kr. več.

Na vseh delih zavojnine je moja

tu dodana, zakonito varovana

varstvena znamka.

Zaloga skoro v vseh lekarnah

Avstro-Ogrske.

Tam se tudi dobi:

Praško domače zdravilo.

To sredstvo pospešuje prav izborno, kakor svedočijo mnoge skušnje, čiščenje, zrnjenje in lečenje ran ter poleg tega tudi blaži bolečine.

V škatljicah po 35 kr. in 25 kr. Po pošti 6 kr. več.

Na vseh delih zavojnine

je moja tu dodana zakonito

varstvena znamka.

Glavna zaloga

B. FRAGNER, Praga,

št. 203-204, Mala strana, lekarna „pri črnem orlu“.

Poštna razpošiljatev vsak dan.

2 zlate,
13 srebrnih svetinj

9 častnih in
priznanih diplom

Kwizdina restitucijska tekočina

pralna voda za konje.

Cena steklenici avstr. velj. gld. 1.40.

Rabi se 30 let v dvornih hlevih, v večjih vojaških in zasebnih hlevih kot krepčilo pred težkim delom in po težkih delih, proti poditvam, izvinjenjem, otrplosti kit itd. ter daje konjem posebno moč za brzo tekanje.

Dobiva se v lekarnah in drogerijah.
Paziti je na zgornjo varstveno znamko in zahtevati je izrecno: (210-3)

Kwizdino restitucijsko tekočino.

GLAVNO SKLADIŠČE:
Fran Iv. Kwizda
c. in kr. avstrijski in kr. rumunski dvorni založnik,
okrožni lekar v Korneuburgu pri Dunaji.

V lovski in mokri jesenski dobi moči je doseči mehkega in suhega obuvala samo tedaj, če se rabi **F. BENDIK**-ova v št. Valentinu (Nižja Avstrija) patentovana, nepremočna

redilna mast za usnje

ki se rabi pri obnavljanju na Najvišjem dvoru že nekaj let, kakor tudi za svetljenje in voščeno istega c. kr. izključno privilegirana

svetilna tinktura za usnje

katera ne pušča barvo ter je izkušana od c. in kr. državnega vojnega ministerstva in je v rabi v c. in kr. vojski in največjih prevoznih podjetjih.

Cena

svetilni tinkturi za usnje:	redilni masti za usnje:
1 kilo gld. 1.20	1/4 pušice gld. —80
steklenica št. 1 —80	1/2 pušice —40
steklenica št. 2 —40	3/4 pušice —20
steklenica št. 3 —20	1 pušice —10

V vseh večjih mestih monarhije v zalogi. — Glavna zaloga v Ljubljani pri Schussnig-u & Weber-ju; v Kranju pri Pettan-u; v Radovljici pri Homan-u; v Celju pri R. Stieger-ju. 965-15)

Svari se pred ponarejanjem.

Jedino pravo prirejanje pristuje F. Bendiku v št. Valentinu.

Hranilno in posojilno društvo v Ptui

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Aktiva			BILANCA			Pasiva		
	gld.	kr.		gld.	kr.		gld.	kr.
Hiša vl. št. 346 Ptuj	31057	38	Glavni deleži	2000	—			
Inventar	7250	—	Opravljeni deleži od 3185 zadružnikov	48651	04		50651	04
Posojila 3172 zadružnikom	565591	38	Hranilne vloge od 1214 vložnikov	515216	06			
Zaostale obresti od posojil	4475	82	Kapitalizovane obresti od hranilnih vlog do 31. dec. 1892	18810	90		534026	96
Naloženi denar v hranilnicah	18219	99	Za leto 1893 predplačane obresti od posojil				57	0
V poštne hranilnice	1154	97	Splošni rezervni fond 1. januarja 1892	7744	10			
Menice in tiskovine	344	77	5% obresti do 30. junija 1892	193	60			
Gotovine v blagajni dné 31. decembra 1892	5936	07	4 1/2% obresti do konca dec. 1892	174	24			
			Vstopnina 1. 1892	980	—		9091	94
			Spec. rez. fond za sluč. zgube znaša 1. jan. 1892	gld. 26255	90			
			5% obresti do 30. junija 1892	656	40			
			4 1/2% obresti do konca dec. 1892	590	76			
			Donesek leta 1892 za posebni rezervni fond	153	60		27656	66
			in ker se je dal ostanek čistega dobička v znesku	367	8		36748	60
			vsled sklepa današnjega občnega zbora k posebnemu rezervnemu fondu, znašata oba rezervna fonda vkup	42000	—			
			Čisti dobiček leta 1892				7217	31
	634424	45					634424	45

V Ptui, dné 31. decembra 1892.

(319-2)

Lekarna „k zlatemu državnemu jabolku“.

J. PSERHOFER'ja

Dunaj, I., Singerstrasse 15.

Kri čistilne kroglice, preje imenovane **univerzalne kroglice**, kot znano, lahko čistilno domače sredstvo.

Od teh kroglic stane: **1 škatljica s 15 kroglicami 21 kr., 1 zvitek s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr.,** če se pošlje nefrankovano proti povzetju pa **1 gld. 10 kr.**

Če se poprej vpošlje denarni znesek, potem stane poštnine prosta pošiljatev: **1 zvitek kroglic 1 gld. 25 kr., 2 zvitki 2 gld. 30 kr., 3 zvitki 3 gld. 35 kr., 4 zvitki 4 gld. 40 kr., 5 zvitkov 5 gld. 20 kr., 10 zvitkov 9 gld. 20 kr.** (Manj ko jeden zvitek se ne more pošiljati.)

Prosi se, izrecno „J. Pserhofer-ja kri čistilne kroglice“

zahtevati in na to paziti, da ima napis na pokrovu vsake škatljice na navodilu o uporabi stoječi

podpis **J. Pserhofer** in sicer z rdečimi črkami.

Balzam zoper ozeblino J. Pserhofer-ja, 1 lonček 40 kr., s poštne prosto pošiljatev 65 kr.

Sok od ozkega trpotca Spitzwegerichsaft, 1 stekl. 50 kr.

Američansko mazilo zoper protin, 1 lonček 1 gld. 20 kr.

Prašek zoper pótne noge, cena škatljice 50 kr., s poštne prosto pošiljatev 75 kr.

Balzam zoper golšo, 1 stekl. 40 kr., s pošt. prosto pošiljatev 65 kr.

Angleški balzam, 1 steklenica 50 kr.

Življenjska esenca (Praške kapljice), 1 stekleničica 22 kr.

Fijakerski prašek za prsi, 1 škatljica 35 kr., s poštne prosto pošiljatev 60 kr.

Tannochinin-pomada J. Pserhofer-ja, najboljšo sredstvo za rast lasij, 1 pušca 2 gld.

Univerzalni obliž prof. Steudel-a, 1 lonček 50 kr., s poštne prosto pošiljatev 75 kr.

Univerzalna čistilna sol A. W. Bulrich-a, domače sredstvo proti slabi prebavi, 1 zavoj 1 gld.

Razen tu imenovanih preparatov so v zalogi še vse v avstrijskih časnikih oglašene tu- in inozemske farmacevtske specialitete ter se poskrbje vsi predmeti, katerih morda ne bi bilo v zalogi, na zahtevanje točno in najceneje. — **Pošiljatev po pošti** izvršujejo se najhitreje proti temu, da se prej vpošlje denar, večje naročbe tudi proti povzetju zneska.

Če se preje vpošlje denar (najbolje s pošto nakaznico), potem je poštnina mnogo cenejša, nego pri pošiljatih proti povzetju. (96-8)

Naznanilo.

P. n. slavnemu občinstvu uljudno naznanjam, da sem pričel

tesarski obrt

ter prevzamem vsako v to stroko spadajoče delo, zagotavljam dobre in primerno nizke cene.

Priporočujoč se p. n. slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila, beležim

z vsem spoštovanjem

Anton Perne

tesarski mojster, Vegove ulice št. 12.

(328—1)

Razglas.

(304—7)

Iz gozdov zapuščine **Antona Jeršana** na **Uncu** blizu železniške postaje **Rakek**, v obsegu 168 oralov se bo prodajalo **okolo 7000 jelovih dreves**, kakor tudi le-ti gozdi s svetom vred v prostovoljni, javni sodnijski dražbi in se je od c. kr. okrajnega sodišča v Logatcu z odlokom z dne 9. marca 1893, št. 2145 odredila ta prostovoljna dražba

na dan 17. aprila t. l.

in sledeče dni v zapustnikovi hiši na **Uncu št. 10**, blizu železniške postaje **Rakek**.

Ravno tam vzprejemajo se tudi do dne 17. aprila t. l. do 12. ure dopoldne pismene ponudbe (oferti).

Dražbeni pogoji se bodo razglasili od dražbene komisije in se zamorejo tudi že naprej pregledati pri c. kr. okrajnemu sodišču v Logatcu in pri vdovi gospoj **Alojziji Jeršan** v zapustnikovi hiši na **Uncu**.

Solidne, zložne 340-1)
močne in
čudovito cenene

stole

vsake vrste ponuja
prva kranjska tvornica
za upogneno pohištvo
samo iz napojenega
masivnega lesa

Jos. Verbič-a
v Bistri
pošta Borovnica.

Svoji k svojim!

Trubarjeve
ulice.

Národna gostilnica.

Trubarjeve
ulice.

Častitemu p. n. občinstvu uljudno priporočam svojo gostilnico, v kateri točim:

Naravno Vipavsko vino	liter 40 kr.
Istrski teran	" 44 "
Istrski Izolanec	" 48 "

Čez ulico je vsak liter vina 4 kr. cenejši.

Mareno pivo liter 18 kr., pol litra 9 kr.

Dobivajo se vsak dan gorka in mrzla jedila, kakor tudi ribe in raki.

Za obilni obisk se uljudno priporoča

Fran Remic
gostilničar.

(303—2)

Razglas.

Vsled važnosti obiskovalcev semnja naznanja podpisano podžupanstvo, da bode radi **Velikonočnih praznikov**

živinski in kramarski semenj na Rakeku

mesto dné 2.,

na Velikonočni torek, dne 4. aprila t. l.

Upati je gotovo, da bode prihoduji živinski semenj še veliko boljše obiskan, nego je bil zadnji dné 30. januarja t. l., na katerega je bilo prigraue nad šestnajststo jako lepe goveje živine, ter primeroma temu tudi dosti prodane.

Podžupanstvo na Rakeku

dné 28. marca 1893

(320—2)

„Narodna Tiskarna“

v Ljubljani

priporoča se častitemu občinstvu

za mnogobrojna naročila

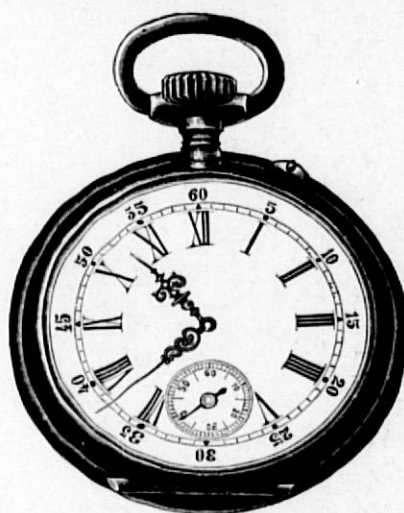
katera se izvršujejo ukusno in po nizkih cenah.

Lekarna J. Mayr

„Pri zlatem jelenu“

v Ljubljani, Marijin trg, blizu frančiškanske cerkve.

Homeopatična lekarna, zaloga vseh tu- in inozemskih specialitet, skušenih domačih zdravil in rudninskih vod. — Priporoča: Štupo za konje, zavitek po 50 kr. — Restitucijsko tekočino za konje, steklenica po 1 gld. in 1 gld. 50 kr. — Štupo za govejo živino, zavitek po 50 kr. — Štupo za svinje, zavitek po 30 kr. in tudi druga izvrstna zdravila za domačo živino. (333—1)

Prej **Fran Čuden** Prej
J. Geba. J. Geba.

urar

v Ljubljani, Slonove ulice št. 11
(Podružnica v Trbovljah)

priporoča sl. občinstvu ter posebno preč. duhovščini svojo bogato zalogo

švicarskih žepnih zlatih, srebrnih in nikelnastih ur, stenskih ur z nihalom, ur budilnic, verižic, prstanov, uhanov (191—7)

in vseh v to stroko spadajočih stvari po najnižjih cenah.

Popravila izvršujejo se natančno pod poročtvom. — Zunanja naročila se hitro izvršujejo po pošti.

Ceniki so vedno na razpolaganje zastoj in franko.

DR. VALENTINA ZARNIKA ZBRANI SPISI

I. ZVEZEK:
PRIPOVEDNI SPISI.

UREDIL
IVAN ŽELEZNIKAR.

Vsebina: Životopis dr. Valentina Zarnika. — Ura bije, človeka pa ni! — Maščevanje usode. — Razni spisi: Iz državnega zbora. — Pisma slovenskega turista.

Knjižica je jako elegantno, po najnovejšem uzorci in res krasno vezana. — Utisnena je na sprednji strani podoba dr. Zarnikova v zlatu in pridejan tudi njegov lastnoročen podpis. — Cena knjižici je 1 gld., s pošto 5 kr. več. — Dobiti je v „NARODNI TISKARNI“ v Ljubljani.

L. Luser-jev obliž za turiste.

Gotovo in hitro uplavojoče sredstvo proti kurjim očesom, žuljem na podplatih, petah in drugim trdim praskam kože.

Veliko priznanih pisem je na ogled v

glavni razpošiljalnici:
L. Schwenk-a lekarna
(302) **Meldling-Dunaj.**

Pristen samo, če imata navod in obliž varstveno zamko in podpis, ki je tu zraven; torej naj se pazi in zavrne vse manj vredne ponaredebe.

Pristnega imajo v Ljubljani J. Swoboda, U. pl. Trnkoczy, G. Piccoli, L. Grečel; v Rudolfovem S. pl. Sladovič, F. Haika; v Kamniku J. Močnik; v Celovci A. Egger, W. Thurmwald, J. Birnbacher; v Brezah A. Aichinger; v Trgu (na Koroškem) C. Menner; v Beljaku F. Scholz, Dr. E. Kumpf; v Gorici G. B. Pontoni; v Wolfsbergu A. Huth; v Kranju K. Savnik; v Radgoni C. E. Andrien; v Idriji Josip Wario; v Radovljici A. Roblek; v Celji J. Kupferschmid.

Z „Maggi-jevo začimbo“

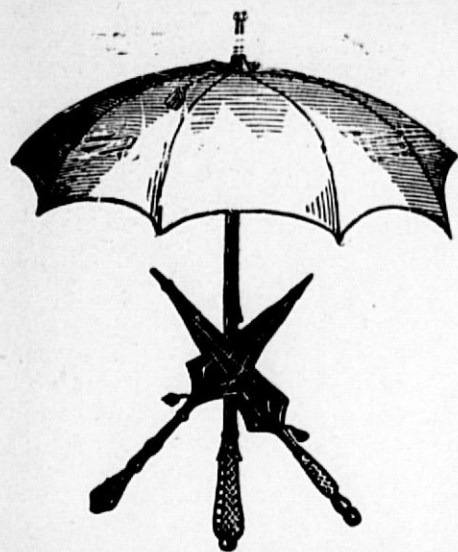
DOBI JUHA UKUS

Izborna sredstvo.

HORS CONCOURS na izložbi v PARIZU 1889. — (Član razsodišču)

V steklenicah po 45 kr. in več.

Na prodaj pri vseh trgovcih s specerijskim in delikatesnim blagom.

Zaradi preselitve
razprodaja
solnčnikov
in dežnikov

po zelo nizkih cenah
pri (305—2)

Jos. Vidmar-ju
na Starem trgu h. št. 28.

Zahvala in priporočilo.

Čast mi je naznanjati p. n. gospodom gostom, da bodem z dnem 1. aprila otvoril

gostilno „Pri vrtnarji“
v Gradišči

in tu nahajajoče se **Kegljišče**, da bodem vedno skrbel za dobra **dolenjska, hrvaška in istrska vina**, za priljubljeno **Koslerjevo marcono pivo**, kakor tudi za **gorko in mrzlo kuhinjo** ter da bodem najbolje stregel svojim gostom. Zahvaljujoč se najprijazneje svojim spoštovanim gostom na meni dosedaj izkazanem zaupanju, jih ob enem uljudno vabim h zgorajšnji otvoritvi.

Z velespoštovanjem

(338—1)

Andrej Zaller, gostilničar.

Praznična darila

stalne vrednosti
iz zaloge

(321—3)

Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg
v Ljubljani.

Balade in romance. Napisal **A. Aškerc**. Cena broširani knjigi 1 gld. 30 kr., v izvirne platnice elegantno vezani pa 2 gld.

Poezije Š. Gregorčičeve. Druga pomnožena izdava. Elegantno vezana knjižica s zlatim obrezkom stane 2 gld., nevezana 1 gld. 20 kr.

Stritarjevi zbrani spisi. 6 zvezkov mehko vezanih stane 15 gld., v platno vezanih 18 gld. 60 kr., v pol franc. vezbi 20 gld. 70 kr.

Levstikov zbrani spisi. Určnil **Francišek Levce**. 5 zvezkov (štiri so že izšli). Vseh pet zvezkov stane mehko vez. 10 gld. 50 kr., v platno vezani 13 gld. 50 kr., v pol franc. vezbi 14 gld. 50 kr., v telečjem usnji, jako fina vezba, 15 gld. 50 kr.

Godec. Spisal **A. Funtek**. Poleg narodne pravljice o Vrbskem jezeru. Cena mehko vezani knjižici 1 gld. 20 kr., eleg. vezani z zlatim obrezkom 1 gld. 80 kr.

Zlatorog. Planinska pravljica, spisal **R. Baumbach**.

Z dovoljenjem pisateljev in založnikovim poslovenil **A. Funtek**. Cena elegantno vezani knjižici 2 gld.

Narodne pesni koroških Slovencev. Nabral **J. Scheinigg**. 8°, 462 strani. Cena mehko vezani knjižici 1 gld. 70 kr., elegantno vezana stane 2 gld. 45 kr.

Od pluga do krone. Spisal **J. Bedenek**. 8°, 17 pol. Mehko vezan stane roman 1 gld. 50 kr., v platno 2 gld.

Odkritje Amerike. Predelal **H. Majar**. Trije deli, 436 strani, 8°. Vsi trije zvezki v platno skupe vezani 1 gld. 60 kr., posamični zvezki pa po 60 kr.

Za mladino:

Knjižice s podobami v slovenskem jeziku v četrtini, in sicer: **Pepelka**, **Snegulčica**, **Trnjeva rožica**, po 50 kr.; v osmerki: **Pepelka**, **Rudeča kapica**, **Obuti maček**, po 25 kr.; in v mali obliki: **O deželi lenuhov**, **Snegulčici**, **Pritlikavci (Palčku)** in **Robinzonu** po 15 kr.

B. Schmelzer

stolarski mojster

pred **Prulami št. 3**

priporoča p. n. občinstvu svoje

jako lično in dobro izdelane raznovrstne

stole

stole in klopi za vrte

in lepo likane (334—1)

stole za sobe.

Poprave se izvršujejo hitro, dobro in po nizki ceni.

Ceniki se pošiljajo na zahtevanje poštne prosto.

Najbolje železo prodaja

A. C. AHČIN

pri „zlati kosi“

v Ljubljani, Gledališke ulice št. 8.

Posebno priporočam

orodja prve vrste

za (143—8)

rokodelce in poljedelstvo.

Za pile

in vodne žage

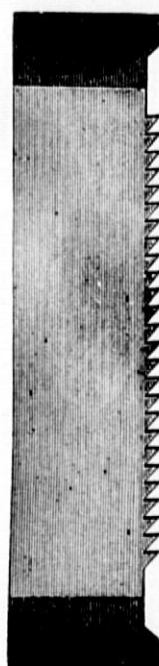
kakor za

kose

se garantira, da so dobre.

Grobni križi,

šine za obloke, kuhinjska oprava itd.

ANTONA SCHUSTER'JA

konfekcijski salon za gospé

le v Špitalskih ulicah št. 7, I. nadstr.

priporoča

za spomladno in letno sezono

po jako nizkih cenah

največjo izbéro najboljših in najmodernejših
dežnih plaščev za gospé, dekleta in otroke,
vrhnih sukenj,

zgornjih sukenj (Câps), jaquetov, pelerinov

vsake velikosti,

potnih oblek in jopičev (blúz)

najnoveše fačone, kakor tudi s povsem novim blagom založeno
skladišče suknene, platnene in modne robe.

Z velespoštovanjem

„Pri Tončku“.

NB. Če se vpošlje mera, se naročeni konfekcijski predmeti izdelujejo v 8 dneh na popolno zadovoljstvo.
Na zahtevanje pošiljajo se katalogi in karte z vzorci poštne prosto. (236—5)

C. kr. z. m. del. okr. sodišče naznanja:

Prostovoljna dražba mladoletnim Ernst Ločnikarjevim 6 otrokom lastnega zemljišča vložna št. 1017 katastralna občina Brezovica določi se

na dan 10. aprila 1893

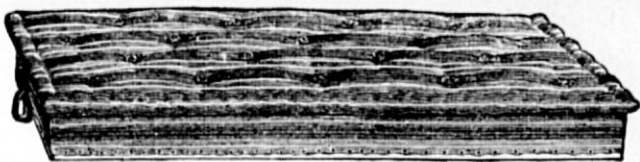
ob 9. uri dopoldne na mestu zemljišča.

Eventualno uknjiženim upnikom ostanejo pravice ne gledé na prodajno kupnino pridržane. Po dražbenih pogojih, ki so tUSDno na vpogled, se bo posestvo le za ali nad izklicno ceno 1000 gld. prodalo, dražbeniki imajo 10% vadijuma, kupec pa 10% kupnine in znesek nad 1000 gld. takoj položiti.

V Ljubljani, dné 11. marca 1893.

(317-2)

Dr. Dolenc.

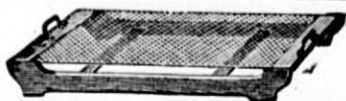

10

goldinarjev

stane pri meni en modroc na peresih (Federmatratze). Ti modroci so solidno iz najboljše tvarine narejeni, imajo po 30 dobro vezanih, močnih peres iz najboljšega bakrenega drata, so s finim afrikom tapcirani in močnim platnenim evilhom preoblečeni ter 10—15 let **nobenih poprav** ne zahtevajo. Pri naročilih z dežele naznani naj se vselej **natančna** mera postelje v **notranji luči**. — Ako se torej dobi za 10 gld. **dober** tapciran modroc na peresih, je pač neumestno kupovati malovredne nadomestke, kateri pravemu namenu, imeti **dobro** posteljo, ne ustrezajo.

ANTON OBREZA, tapcirar v Ljubljani, Šelenburgove ulice 4.
Lastnikom hotelov, vil, kopelij in zavodov popust od cene.

Žičaste žimnice za **vsako** posteljo navadne velikosti po **8 gld. 90 soldov**; z afrikom tapcirane in s evilhom preoblečene po **15 gld.** (714-65)

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi

zavaruje

človeško življenje

po vseh kombinacijah

mnogo ugodneje, ko vsaka druga zavarovalnica.

Členi banke „Slavija“ imajo **brez posebnega priplačila** pravico do dividende, katera je doslej izvažala po 10%, 20%, 25% in **jedno leto celo 48%**.Za škodo izplačala je doslej banka „Slavija“ čez **dvajset milijonov goldinarjev**. — Po svojih rezervnih in poročtenih fondih more se meriti z vsako drugo zavarovalnico.

Kako koristno in potrebno je zavarovanje življenja, dokazujejo naslednje

(193-4)

primere:

1. Helena Avbeljnova, kramarica v Ljubljani, zavarovala se je dne 5. maja 1884. Do svoje smrti dne 15. februarja 1885 uplačala je 32 gld. 54 kr. zavarovalnine; banka „Slavija“ pa je izplačala njenim dedičem 1000 gld.

2. Dr. Fran Ambrožič, mestni zdravnik v Ljubljani, zavaroval se je dne 30. januarja 1875. Do svoje smrti dne 11. februarja 1891 uplačal je 1352 gld. 52 kr.; banka „Slavija“ pa je rodbini njegovej izplačala 3000 gld.

3. Ivan Zor, c. kr. brzojavni kontrolor v Ljubljani, zavaroval se je dne 10. decembra 1871. Do svoje smrti dne 8. februarja 1885 uplačal je 1393 gld. 92 kr.; banka „Slavija“ pa je rodbini njegovej izplačala 3000 gld.

4. Miha Serdič, uradnik v Trstu, zavaroval se je dne 30. novembra 1878. Dasi je do svoje smrti dne 14. julija 1880 uplačal le 80 gld. 16 kr., prejeli so dediči njegovi od banke „Slavija“ 1200 gld.

5. Marija Lenčková, posestnica na Blanici ob Savi, zavarovala se je dne 5. maja 1870. Ko je umrla dne 24. maja 1882 izplačala je banka „Slavija“ dedičem njenim 5000 gld., da si je bilo uplačane zavarovalnine le 2292 gld. 16 kr.

6. Ivan Vlah, posestnik v Jušcih, zavaroval se je dne 25. novembra 1884 za 1000 gld. in dne 30. aprila 1890 zopet za 1000 gld. Na obe zavarovanji uplačal je do svoje smrti dne 13. januarja 1892 vsega skupaj 192 gld. 16 kr.; dediči njegovi pa so prejeli od banke „Slavija“ 2000 gld.

7. Ivan Železnikar, urednik „Slov. Naroda“ v Ljubljani, zavaroval se je dne 30. junija 1882 za 1000 gld. Do svoje smrti dne 26. januarja 1891 uplačal je 381 gld. 60 kr.; banka „Slavija“ pa je izplačala dedičem 1000 gld.

8. Peter Budnar, c. kr. poštni oficijal v Ljubljani, zavaroval se je dne 10. maja 1876, ter je do svoje smrti dne 10. aprila 1892 uplačal 597 gld. 12 kr. Banka „Slavija“ izplačala je pa rodbini njegovej 1500 gld.

9. Andrej Velikajne, gostilničar v Ilirski Bistrici, bil je zavarovan od 15. dne maja 1880 do 3. dne junija 1887 in je v tej dobi uplačal 364 gld. 80 kr.; banka „Slavija“ pa je po smrti njegovej izplačala udovi 1000 gld.

10. Reza Kernova, kramarica v Cerkljah pri Kranju, zavarovala se je dne 20. aprila 1884 za 1000 gld. in banka „Slavija“ izplačala je njenim dedičem ta znesek, dasi je do svoje smrti dne 21. septembra 1892 uplačala le 241 gld. 20 kr.

11. Ernesta Jelušičeva, soproga občinskega blagajnika v Kastvu, bila je zavarovana od 5. februarja 1884 do 19. avgusta 1888 ter je v tem času uplačala 187 gld. 60 kr.; banka „Slavija“ pa je izplačala njenemu soprogu 1000 gld.

Vsa pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno

generalni zastop banke „Slavija“ v Ljubljani

v lastni hiši, Gospodske ulice št. 12.

SCHUTZ - MARKE.

Kdor hoče uživati **dobrot** **jedino prave** — ne na pol sežgane in pakus imajoče

Kneipp-ove sladne kave

naj kupi le **ono** v **rudečih** štiriogelnatih zavo'ih **bratov Ölz** z varstvenima znamkama **slika** in **ponev**. — Če se primeša

Oelz-eva kava

ki je **riznana** na **boljši** in **najizdatnejši** primesek navadni kavi, dobi se **zdrava**, **cenena** in **hranilna** **kavina** **pijača**, ki daleko presega bobovo kavo, ki nima redilne vrednosti.Bratje **Ölz**, Bregenz,od preč. g. župnika Kneipp-a **jedino** pooblaščená tovarna za Kneipp-ovo sladno kavo v Avstro-Ogerski.

Dobiva se v vseh boljših trgovinah s kolonijalnim blagom.

Slikarska obrt.

Najudaneje podpisani se priporoča p. n. spoštovanemu občinstvu, osobito visokočastiti duhovščini za slikanje cerkev, znamenj, novih stavb, sob, za barvanje hiš sgrafito, za firme in dekoracije po najnovejših uzorcih in po najnižjih cenah. Za cerkve imam na razpolaganje najboljših uzorcev v vseh zlogih ter sem okrasil že več cerkvá v Bosni in v poslednjem času veliko stolno cerkev v Kranju v popolno zadovoljstvo delodajalcev, kar dokazujejo spričevala.

Proseč stare naročitelje, da mi ohranijo svojo blagonaklonjenost tudi v bodoče, beležim z vsem spoštovanjem

Fran Ser. Baraga

slikar

(292-3)

na Emonski cesti št. 10.

Vsled dovoljenja **c. kr. okrajnega sodišča** v Trebnjem z dné 17. marca 1893, št. 1286, prodalo se bode v zapuščino dne 9. januarja 1893. v **Trebnjem** umrlega trgovca gospoda **Vinko Verhovšek-a** spadajoče **mešano**, sočno na 4506 gld. 54 kr. cenjeno blago, skupaj.

Kupovalcu prepustila se bode tudi v zakup prodajalnica z magacinom vred za drobnost in blago, kakor tudi potrebno stanovanje, obstoječe iz sobe zdolaj, kuhinje, sobe za hrano, potem šupe za shranjenje drv in prazne posode in tretji del vrta za letni zakup 400 gld., ki se ima za pol leta zmirom naprej plačevati in sicer za 6 let zaporedoma.

Ponudbe z 10% varščino se imajo do dné **6 aprila 1893**, kateri dan se lahko vse pregleda, na c. kr. okrajno sodišče v Trebnjem, li pa podpisanemu sodnemu komisarju doposlati.

Ako ne bode nobene ponudbe, bode se prodaja mešanega blaga na drobno

dné **10. aprila 1893. od 8. ure dopoldne**

naprej in, ako bode treba, prihodnje dni po javni dražbi proti gotovemu plačilu vršila.

Civilni zapisnik in dražbeni pogoji so na vpogled pri podpisnem sodnem komisarju.

Trebnje, dné 18. marca 1893.

Matthäus Bežan,

(295-3)

notarski substitut kot sodni komisar.

Gospodarji in kmetovalci!

Pomlad, čas za nakupovanje različne železnine in poljskega orodja in čas za zidanje je došel. Pri nakupovanju vseh teh reči je pa paziti, da se kupi dobro blago po nizki ceni, ali pa pri eni in isti ceni boljše blago.

Potrudil sem se nakupiti **najboljše blago** po **najnižji ceni**, za to sem v s'vanu je dajati tudi po najnižji ceni. Posebno se bodem trudil v tem smislu postreči z najboljšim in najcenejšim **orodjem**, **železjem** za **zidanje**, **okovami** za **okna** in **vrata** in s **cementom**.

V zalogi imam bodem vedno najboljši **roman** in **portland cement**, **stare železniške šine** za oboke, preskrbim pa tudi po najnižji ceni **traverze**, i. t. d. V zalogi imam raznovrstne priproste in najfinejše okove za okna in vrata, **okove** za **voze**, **vezi** i. t. d.

Za strehe kriti imam bogato zalogo **cinkaste** in **pocinkane ploščevine** ter **strešnega papirja**.

V zalogi imam

vsakovrstno orodje za mizarje

lepo in bogato pozlačene nagrobne križe

posebno pa opozarjam na svojo veliko zalogo mnogovrstnih

štedilnih ognjišč

in njih posameznih delov.

Vnanja naročila se točno in vestno izvrše.

Za obilno nakupovanje in naročevanje se priporoča

(174-8)

ANDREJ DRUŠKOVIČ,

trgovec z železnino v Ljubljani, Mestni trg 9/10.

CHOCOLAT MENIER

! Največja tovarna na svetu!

Vsak dan se prodaja: (4-8)

50.000 kilo.

Dobiva se v vseh specerijskih, delikatesnih prodajalnicah in konditorijah.

Nepremočne vozne plahte

različne velikosti in kakovosti ima vedno v zalogi in jih daje po ceni (59-13)

R. RANZINGER,

spediter c. kr. priv. južne železnice, v Ljubljani, na Dunajski cesti št. 15.

Maščoba

za vozove, usnje in kopita, karbolineum, olje za kmetijske stroje in vse druge smolne proizvode najboljše kakovosti in po najnižjih cenah priporoča (324-2)

H. WEBER

v Ljubljani, Šelenburgove ulice št. 6.

Izprehodne palice

v največji izberi po prav nizkih cenah, kakor tudi rezbarske izdelke in pletenine priporoča

Kočevska domača obrt

F. STAMPFEL

v Ljubljani, Kongresni trg. (282-8)

Pod Trnovo št. 2.

Veliko zalogo

Klobukov

priporoča **J. Soklič.**

Gledališke ulice št. 6.

J. Levec (64)

trgovina z deželniimi pridelki v Ljubljani, pri mesarskem mostu

Kupuje vsakovrstne rastline, semena, korenine, rože za zdravila, kakor Arnikove rože, Šentjanžve korenine, bele kresnice, češminova zrnja, smrekovo seme tršljikovo lubje, ržene rožičke in druge poljske pridelke. Seno za konje in govejo živino v večjih množinah. Trgovina z raki. Blago kupuje po najvišjih cenah.

R. Ranzinger

spediter

na Dunajski cesti št. 15

prevzema vsakovrstne izvožnje in dovožnje na c. kr. državni in c. kr. priv. južni železnici z zagotovilom točne in cene izvršbe. (65)

A. KUNST

Ljubljana, Židovske ulice št. 4.

Velika zaloga obuval (66)

lastnega izdelka za dame, gospode in otroke je vedno na izbero.

Vsakešna naročila izvršujejo se točno in po nizki ceni. Vse mere se shranjujejo in zaznamujejo. Pri zunanjih naročilih blagovoli naj se vzorec vposlati.

Jos. Stadler

stavbeni in galanterijski klepar in uradno potrjeni vodovodni instalater na Starem trgu št. 15

priporoča se za vsa v njegovo stroko spadajoča stavbna dela v mestu in na deželi, kakor tudi za popravila. **Vodovodne naprave** vsake vrste prevzemlje ter z vso natančnostjo in poročtvom izvršuje. — Troškovniki pošiljajo se na zahtevanje zastoj. (67)

Ivan Frisch

jermenar in sedlar

Ljubljana, Marijin trg

priporoča svojo veliko zalogo angleške oprave za konje in kočije, sedel za vojake in zasebne jezdece, kovčkov za potovanje iz usnja in lesa za gospode in lame itd., raznovrstna jer dena za daljnogled in stroje. Velika zaloga listinj iz usnja za mali in veliki denar, za vizitnice, smedke in tobak itd. (68)

J. J. NAGLAS leta 1847.

tovarna pohištva

v Ljubljani, Turjaški trg št. 7 in Gospodske ulice (Knežji dvorec).

Zaloga jednostavnega in najfinerega lesenega in oblaženega pohištva, zreal, strugarskega in pozlatarskega blaga, pohištvene robe, zavés, odev, preprog, zastiral na valjih, polknov (žaluzij). Otroški vozički, železna in vrtna oprava, nepregorne blagajnice. (69)

Restavracija „Pri Zvezdi“

cesarja Josipa trg.

Velik zračni vrt, stekleni salon in kegljišče.

Priznana izvrstne jedi in pijače in skupno obedovanje.

(70) **F. Ferlinc, restavratör.**

F. BILINA & KASCH

Židovske ulice št. 1

priporočata svojo bogato zalogo vseh vrst **rokovio**, tako od usnja (lasten izdelek), kakor tudi od drugega blaga. **Kirurške obveze** (le lasten izdelek), jamčeno najboljše vrste, z raznimi kirurškimi pripravami. Velika izbira **kravat, hlačnikov, krtač, glavnikov, mila in parfumov**. Vse po najnižjih cenah.

Josip Reich

Poljanski nasip, Ozke ulice št. 4

priporoča čast. občinstvu dobro ur-jeno **kemično spiralnico**

v kateri se razparane in nerazparane moške in ženske obleke lepo očedijo. Preginjala vsprejmo se za pranje in črnu v pobarvanje. V barvariji vsprejema se svilnato, bombažno in mešano blago. Barva se v najnovejših modah. (147)

ADOLF HAUPTMANN

tovarna

oljnatih barv, firnežev, lakov in kleja

v lastni hiši

v Ljubljani, na Resljevi cesti št. 41.

Filijala: **Slonove ulice št. 10-12.**

Evgenij Betetto

tovarna za metlje

v Ljubljani, Florijanske ulice št. 3

priporoča čast. občinstvu in gg. trgovcem svojo veliko zalogo vsakovrstnih **metelj**

od najfinerejših do najcenejših po najnižjih cenah. Ceniki so na razpolaganje zastoj in franko. (156)

Brata Eberl

Ljubljana, Franciškanske ulice 4.

Slikarja napisov, stavbina in pohištvena pleskarja.

Tovarna za oljate barve, lak in pokost. (146)

Glavni zastop **Bartholi-Jevega originalnega karbolineja**. Maščoba za konjska kopita in usnje.

SPRAJCAR IVAN

stavbeni in umetni ključar

Kolodvorske ulice št. 22

priporoča svoje (155)

valčaste ograde za okna in vrata

lastni izdelki, prava jeklena plehovina, s tihih zapornih in trajnostjo. Popravila v tej stroki se vsprejemljejo ter izvršujejo natančno in po nizki ceni.

HENRIK KENDA

Najbogatejša zaloga za šivilje.

(164)

J. MÜLLER (163)

fotografsko - artistični zavod v Franciškanskih ulicah št. 8

priporoča svoj atelier za vsa v fotografirano stroko spadajoča dela, kakor: portrete, krajepise, interieurs, reprodukcije, vsakovrstne podobe, pisave, načrte itd. Momentne fotografije za otroke, povešanja vsake vrste po najnovejših skušnjah. Vsprejemlja vsa v fotografsko stroko spadajoča dela po najnižji ceni.

M. RANTH (Viktor Ranth) (160)

Ljubljana, Marijin trg 1

priporoča veliko zalogo oprem za krojače in čevljarje, beloprtene blaga in podvlek, bombaža in ovčje volne, preje za vezenje, pletenje, šivanje in kavljikanje, tkanega in nogovičarskega blaga, predpasnikov, životkov in rokavov, pozamentirkega in drobnega blaga, trakov, čipk in petljanj, čipkastih zaves in preprog, umetelnih cvetk in njih delov.

G. Tönnies

v Ljubljani.

Tovarna za stroje, železo in kovinolitnice.

Izdeluje kot posebnost: **vse vrste strojev za lesoreznic in žage.** (144)

Prevzame celo naprave in oskrbuje parostroje in kotle po najboljši sestavi, slučajno turbine in vodna kolesa.

Uran & Večaj

Ljubljana, Gradišče št. 8, Igriske ulice št. 3

priporočata p. n. čast. občinstvu svojo vel ko zalogo vsakovrstnih **pečij in glinastih snovij** kakor tudi **štedilnikov**

in vseh v to stroko spadajočih del po nizkih cenah. (149)

J. Hafner-jeva pivarna

Ljubljana, sv. Petra cesta št. 47.

Zaloga Vrhniskega piva.

Priznana izvrstna restavracija z **veliko dvorano za koncerte** itd. in lepim vrtnom. (152)

— Kegljšče je na razpolago. —

Uhod je tudi iz Poljskih ulic.

Hôtel „Pri Slonu“

I. vrste

v sredi mesta in v bližini c. kr. poštnega in brzojavnega urada.

Sobe od 70 kr. naprej.

Restavracija in kavarna sta v hiši.

Železna in parna kopelj

urejena po Francovih kopelih po c. kr. vladnem svétniku g. prof. dr. pl. Valenti.

L. M. Ecker

stavbeni klepar in vodovodni instalater

Ljubljana (142)

Dunajska cesta št. 7 in 14

priporoča svojo bogato zalogo **kleparskega dela**. Izdeluje vsa v njegov obrt spadajoča dela v mestu in na deželi. Izvrševatelj **lesentih, cementnih in klejnih streh**. Zaloga strešnega laka, lesnega cementa in kleja. Na pravitelj **strelodvodov** po novi sistemi.

Fran Toni

vulgo Srakar

izprašani kovač

Kravja dolina št. 2

izdeluje vsa v njegov obrt spadajoča dela po nizkih cenah. (154)

Dobro delo in točna postrežba.

Posebno se priporoča za **nove konjske podkove.**

Uniforme za c. kr. drž. uradnike, uradnike c. kr. drž. železnice, privat. železnice, kakor tudi za c. in in kr. vojsko izdeluje podpisane po najpovoljnejših cenah; tudi preskrbuje vse zraven spadajoče predmete, kakor **sablje, meče, klobuke za parado**, zlate obrobke itd. **Civilne oprave** izdelujejo se po najnovejši faconi. Angleško, francosko in tuzemsko robo ima na skladišču.

F. Casermann (158)

krojač za civilne oprave in uniforme.

Pozor gg. krojači!

FELIKS URBANČ

v Ljubljani, pri železnem mostu

ima veliko zalogo vseh vrst suknene blaga, jägerndorfskih, Brnskih tkanin in ledna, kakor tudi mnogovrstnega manufakturnega blaga, hlačvine in vse k običkam potrebne oprave. 1 (199)

Priporočati je vsem, kateri hočejo dobro blago po nizki ceni imeti!

IVAN VIDER

umetni in kupčijski vrtnar

v Ljubljani, Gradišče št. 16

priporoča se častitemu občinstvu za izdelovanje vsakovrstnih **vencev in šopkov** in vseh v njegovo stroko spadajočih del.

Na prodaj ima vedno mnogovrstne **cvetlice in cvetlične grmice** po najnižjih cenah. 1 (200)

Ivan Somnitz

(prej Fr. Pettauer)

urar c. kr. priv. južne železnice

Ljubljana, sv. Petra cesta št. 18

priporoča svojo **veliko zalogo ur.**

Poprave se izvršujejo hitro in dobro. (63)

Vizitnice

in **kuverte s firmo**

priporoča **„Narodna Tiskarna“.**

Otročji vozički

jako elegantni, fini in močni, dobivajo se pri meni skozi leto in dan in sicer v vseh barvah kakor rdeče, modro, sivo in olivno po 6, 7, 8, 9, 10 gld. in višje po vsaki ceni do 30 gld. — **Največja zaloga najlepših trikolnih štefanija-vozičkov** za sedeti s streho in brez strehe po 7 gld. in višje. 327-1

ANTON OBREZA

tapecirar, v Ljubljani, Šelenburgove ulice.

Priznana najcenejši kraj za kupovanje otročjih vozičkov!

Gričar & Mejač

prej M. Neumann

Ljubljana, Slonove ulice št. 11.

Največja zaloga

spomladanske obleke, ogrtačev, menčikov
za gospode in dečke;

dežnih plaščev, jopic, mantelet, pelerin
za gospo in gospodičine.

Obleke in plašči za otroke vsake starosti.

Uniforme

za državne uradnike vseh kategorij

Zaloga

najmodnejšega tu in inczemskega
suknenega blaga (štufa)

iz kojega se izdelujejo po meri obleke, ogrtači in vse
drugo za gospode, — dežni plašči, jopice, mante-
leti in vsi konfekcijski predmeti za gospo in gospo-
dičine po najnovejšem kroji na Dunaji, in ki se
tudi po jako nizki ceni oddaje na meter.

Najboljše

(325-1)

srajce, manšeti in ovratniki.

— Najnovejše kravate. —

Razglas.

(303-2)

Vsa v zapuščino ranjkega gospoda **Antona Jeršana** na
Uncu (Mauniz) spadajoča

posestva, poslopje, vrti, njive, senožeti,
pašniki in srenjske pravice

se bodo na javni, prostovoljni sodnijski dražbi razprodajala in se je
ta prostovoljna dražba od c. kr. okrajnega sodišča v Logatcu z od-
lokom z dne 9. marca 1893, št. 2145

na dan 11. aprila t. l.

in sledeče dni v zapustnikovi hiši na **Uncu** (Mauniz) hiš. št. 10,
blizu železniške postaje Rakek, odredila.

Prodajalo se bodo z večine na kose po parcelah in se bodo
dražbeni pogoji po dražbeni komisiji naznanili, sicer se pa znajo tudi
poprej pregledati pri c. kr. okrajnem sodišču v Logatcu in pri vdovi
gospé **Alojziji Jeršan** v zapustnikovi hiši na **Uncu**.

Dražestni uzorci privatnim naročiteljem zastoj in franko.

Knjige z uzorci bogate vsebine, kakeršnih še ni bilo, za krojače nefrankovano.

Jaz ne dajem odpusta 2½, ali 3½ gld od metra in tudi krojačem nikakih
daril, kakor se to godi od strani konkurence na troške poslednje roke, nego imam
samo stalne in odločene cene, da zamore vsak privatni naročitelj dobro in po ceni
kupovati. Zatorej prosim, da si da vsak priložiti samo moje knjige z uzorci. Tudi
svarim pred pisni konkurence, v kojih se obeta dvojni odpuat od cene.

Tkanine za obleke.

Peruvien in dosking za visoko duhovništvo, tkanin, kakor so predpisane za
c. kr. uradniške uniforme, tudi za veterance, požarne brambe, telovadce, livrje,
sukna za biljard in igralne mize, prevleke za vozove, ločen, tudi nepremočljiv, za
lovške suknje, tkanine, ki se dajo prati, potni plašči od gld. 4—14 itd.

Edor želi kupovati hvalevredno, pošteno, trpežno, čisto volneno sukneno in ne
cenenih enj, ki komaj to iko stanejo, kot izn. ša plačilo krojaču, obrne naj se na trvdko

Jan. Stikarofsky v Brnu (avstrijski
Manchester).

Največja tovarniška

zaloga suknene robe v vrednosti ½ milijona goldinarjev.

Da predočujem velikost in zmoglost, razkladati mi je, da je v moji roki zje-
dinjen največji izvoz sukna v Evropi, proizvajanje „kammgarna“, pripadajoče opreme
za krojače in velika knjigovoznica zgolj v lastne svrhe. Da se o vsem navedenem
prepričate, pozivljam p. n. obištevno, komur je prilika dana, da si ogleda velikanske
prostore moje prodajalnice, v koji posluje 150 ljudij. — Pošilja se le proti poštnemu
povzetju. — Dopisovanje v nemškem, češkem, ogerškem, poljskem, italijanskem, fran-
coskem in angleškem jeziku. (188-14)

gld. 1-50.

gld. 1, 1-50, 2, 3.

gld. 1, 1-20, 1-50.

Klobuke za gospode in dečke

moči mi je vsled znatnih nakupovanj v
prvih tovarnah tu- in inozemstva oddajati
po tako **izredno nizkih cenah**,
da je vsakomur omogočeno, za majhen
denar omisliti si ne samo modernega, nego
tudi jako trpeznega klobuka.

Pri unanjih naročilih se kakor doslej
najuljudneje prosi, natančno mero glave,
barvo in številko fačone naznanjati ter se
v slučajih, da komu roba ne bi ugajala,
ista rade volje zamenja z drugo.

Z velespoštovanjem

J. S. BENEDIKT
v Ljubljani.

gld. 1-50, 1-80.

gld. 1, 1-50, 2.

gld. 1-20, 1-50.